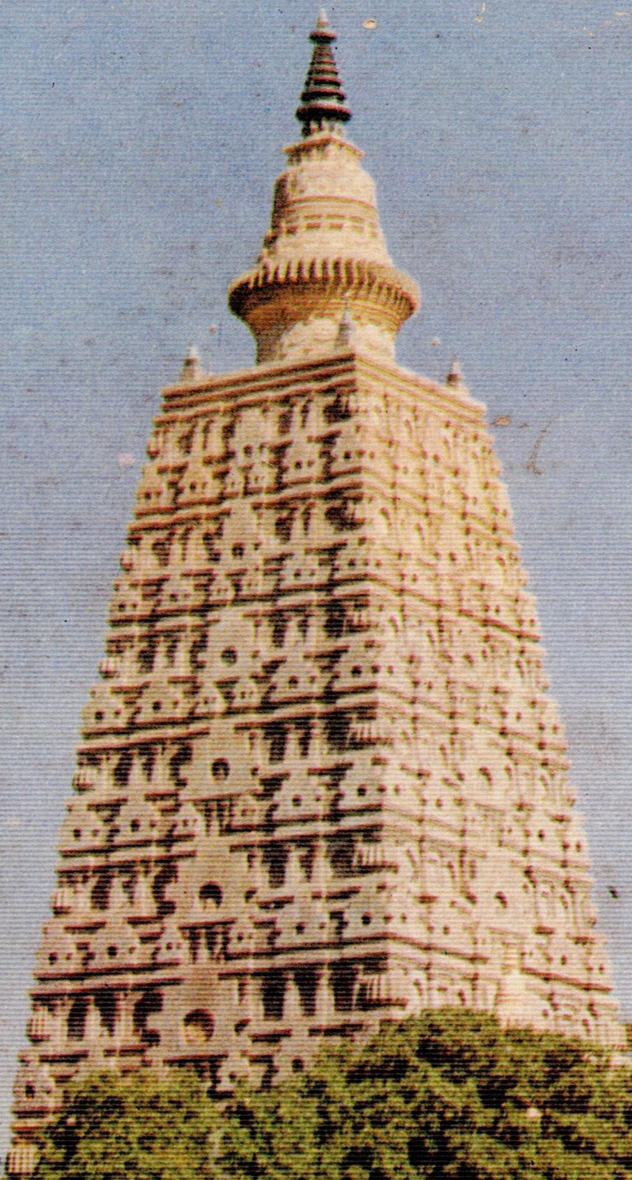

อนุสรณ์ในงานฌาปนกิจศพ

คุณแม่จีหนู ฤกษ์ศิริ

อนุสรณ์ในงานฌาปนกิจศพ

คุณแม่ชีหนู ฤกษ์ศิริ

ณ ฌาปนสถานวัดบางพลีน้อย

ต. บางพลีน้อย อ. บางบ่อ จ. สมุทรปราการ

วันอาทิตย์ที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๒

พระคุณแม่

ความรักอื่น หมื่นแสน มิสู้แม่
ความรักแน่ ของแม่ มิรู้หาย
เมื่อเติบใหญ่ ยังอยู่ มิรู้คลาย
ไม่ละลาย เลือนห่าง จางจากไป

เมื่อยังอยู่ เลี้ยงดู ให้อยู่สุข
ช่วยปัดทุกข์ ของลูก ให้สุกใส
ช่วยอบรม สั่งสอน จนโตวัย
ไม่ท้อใจ แม้เหนื่อย ก็สู้ทน

รักของแม่ รักแท้ มิแปรเปลี่ยน
ไม่หมุนเวียน เปลี่ยนไป ให้สับสน
รักของแม่ รักจริง ไม่แปรปน
ไม่มีกล ใดใด มาครอบครอง

รักของแม่ ไม่มี สิ่งแลกเปลี่ยน
ไม่ใช่เรียน แต่รัก แล้วเป็นสอง
รักของแม่ บริสุทธิ์ ดุจดั่งทอง
เฝ้าแลมอง เป็นห่วง ทุกทิวา

คอยอบรม สั่งสอน อยู่เนืองนิตย์
เพื่อชีวิต ของลูก ให้หรรษา
ช่วยขัดเกลา นิสัย ของลูกมา
ตลอดเวลา เพื่อให้ เป็นคนดี

บัดนี้ ไม่มีแล้ว คำสั่งสอน
คำอวยพร ของแม่ ให้สุขศรี
ความห่วงใย ของแม่ ที่เคยมี
ทุกราตรี แต่นี้ เปล่าเปลี่ยวใจ

ลูกหลาน ขอกราบกราน วิญญาณแม่
อุทิศแผ่ ส่วนกุศล ให้สุกใส
สถิต ณ. สรวงสวรรค์ อันวิไล
ที่ใครใคร อยากอยู่ เป็นสุขเทอญ

(จากลูกหลานทุก ๆ คน)

ประวัติย่อ

คุณแม่ชีหนู ฤกษ์ศิริ

อายุ 86 ปี

บวช 27 พรรษา

ชาตะ พ.ศ. 2445

มรณะ พ.ศ. 2531

ประวัติ

อุบาสิกาหนู ฤกษ์ศิริ

เมื่อวันจันทร์ เดือน 2 ปีขาล พ.ศ. 2445

เป็นบุตรพ่อตัน แม่นิด แดงเนียม มีพี่น้อง 6 คน คือ

1. อุบาสิกาหนู ฤกษ์ศิริ
2. นางยวง ปานเย (ถึงแก่กรรม)
3. นายแจ้ แดงเนียม (ถึงแก่กรรม)
4. นายจึ๊ด แดงเนียม
5. นางแป้น แก้วรุ่งเรือง (ถึงแก่กรรม)
6. นางปั้น สุจริยา

เมื่อคุณแม่อายุได้ 27 ปี ได้แต่งงานกับพ่อแดง ฤกษ์ศิริ มีบุตร 2 คนคือ

1. นายแสวง ฤกษ์ศิริ
2. นางถวิล ร่มโพธิ์ทอง

คุณแม่ยังได้รับอุปการะเด็กไว้เป็นบุตรบุญธรรมอีกคนหนึ่ง คือ

1. นางทองชุบ เอี่ยมปริก

ชีวิตของคุณแม่หลังจากที่ได้แต่งงานกับคุณพ่อแดงได้ 6 ปีจนมีบุตร 2 คน คุณพ่อแดงก็ได้ถึงแก่กรรม ซึ่งขณะนั้นบุตรสาวคนเล็กเพิ่งมีอายุได้ 6 เดือน คุณแม่ก็ไม่ได้แต่งงานใหม่จนตลอดชีวิตของท่าน คุณแม่มีความอุตสาหะในการทำนาเพื่อเลี้ยงลูก ท่านมีความลำบากมาก เพราะนาก็ต้องทำลูกก็ยังเล็ก แต่ท่านก็มีความพยายามขยันขันแข็งในการทำนา อุตสาหะเก็บหอมรอมริบเงินทอง จนสามารถซื้อนาไว้เป็นหลักฐานให้แก่ลูกหลานไว้เป็นสมบัติเพื่อทำมาหากิน นอกจากนั้นคุณแม่ยังมีศรัทธามั่นคงในพระพุทธศาสนา เมื่อบุตรชายคนโตอายุได้ 20 ปีท่านก็ได้จัดการให้อุปสมบทเป็นพระภิกษุสงฆ์ เพื่อเป็นญาติกับพระศาสนา หลังจากได้บวชพระลูกชายแล้ว คุณแม่ก็ได้เริ่มเข้าวัดรักษาอุโบสถศีลเป็นประจำตลอดมาจนอายุของท่านได้ 59 ปีท่านก็เข้าหาความสงบทางธรรม สละชีวิตทางฆราวาสบวชเป็นชี (อุบาสิกา) ที่วัดปานประสิทธาราม (ปึกกา) หลังจากที่บวชในปีนั้น ท่านก็ออกเดินธุดงค์ไปกับคณะของพระอาจารย์ไวย์เพื่อไปนมัสการรอยพระพุทธบาทที่จังหวัดสระบุรี คุณแม่มีปัญญาเฉลียวฉลาด สามารถท่องจดจำพระพุทธมนต์และคำถวายทานต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก และมีความรู้ความสามารถในศาสนพิธี และกิจในพระศาสนาเป็นอย่างดี จนเจ้าอาวาสวัดปานประสิทธาราม ในสมัยนั้นคือพระอาจารย์สวน อตฺตมโน ได้แต่งตั้งให้คุณแม่เป็นหัวหน้าชี... ท่านได้จำพรรษาอยู่วัดปานประสิทธารามได้ 10 พรรษา ก็ได้ย้ายไปอยู่วัดผ่องพลอยวิริยาราม ซอยลาซาล บางนา เจ้าอาวาสวัดผ่องพลอยวิริยาราม ก็ได้แต่งตั้ง

ให้ท่านเป็นหัวหน้าชีอีก ท่านก็ได้จำพรรษามาโดยตลอดชีวิตของท่าน รวมเวลาที่ท่านได้จำพรรษาอยู่ที่วัดนี้ประมาณ 16 ปี ในชีวิตของคุณแม่ได้บำเพ็ญกุศลไว้มากมาย อาทิเช่น ร่วมทอดกฐิน ผ้าป่า สร้างถาวรวัตถุในพระพุทธศาสนา เป็นเจ้าภาพบวชพระภิกษุ–สามเณร งานการกุศลต่าง ๆ ตลอดจนสาธารณประโยชน์เช่น

1. ร่วมสร้างอุโบสถวัดบางพลีน้อย, วัดปานประสิทธาราม, วัดผ่องพลอยวิริยาราม, วัดห้วยปราบและอีกหลาย ๆ วัด
2. ร่วมสร้างเจดีย์ที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุวัดธรรมมงคล พระโขนง กทม. และร่วมเป็นเจ้าภาพฉลองเจดีย์
3. ร่วมสร้างห้องน้ำ, ห้องสุขา ที่วัดบางพลีน้อย
4. บริจาคเงินเพื่อสมทบทุนร่วมสร้างกุฏิวัดบางพลีน้อย โดยร่วมในการกุศลครั้งนี้เป็นเงิน 10,000 บาท (หนึ่งหมื่นบาท) และได้ร่วมบูรณะปฏิสังขรณ์และสาธารณ–ประโยชน์ของวัดเรื่อยมา
5. บริจาคที่ดินเป็นจำนวน 1 ไร่ 1 งานให้แก่วัดบางเพรียง เพื่อสร้างหอประชุมของโรงเรียนวัดบางเพรียง อ.บางบ่อ จ.สมุทรปราการ
6. ได้สร้างบุญกุศลในด้านการศึกษา โดยบริจาคที่ดินให้กับโรงเรียนวัดบางพลีน้อย เป็นเนื้อที่ 1 ไร่ 17 ตารางวา เพื่อสร้างอาคารเรียนให้ลูกหลานชาวบางพลีน้อยได้มีการศึกษา

นอกจากคุณแม่จะสร้างบุญกุศลด้วยตัวเองแล้ว ก็ยังชักชวนญาติพี่น้องสร้างบุญสร้างกุศลอยู่เสมอมิได้ขาด ถ้าใครมาบอกบุญสร้างโบสถ์ หรือทอดกฐินผ้าป่าอะไรก็แล้วแต่คุณแม่จะร่วมทำบุญด้วยทุกครั้งตามกำลังศรัทธา

กิจวัตรประจำวันของคุณแม่ที่ทำอยู่เสมอมิได้ขาดคือ การนั่งสมาธิ, เดินจงกรม ปฏิบัติสมถะและวิปัสสนากัมมัฏฐาน โดยเฉพาะในระหว่างเข้าพรรษา คุณแม่จะตั้งจิตอธิษฐานต่อพระรัตนตรัยจะปฏิบัติสมถะและวิปัสสนากัมมัฏฐานพิจารณาธรรมอย่างเคร่งครัดมิได้ขาด เพราะท่านพิจารณาแล้วเห็นว่าชีวิตคนไม่เที่ยงแท้แน่นอน ย่อมมีเสื่อมสลายและก็ตายในที่สุด ไม่มีอะไรเป็นที่พึ่ง นอกจากบุญกุศลที่เราได้พยายามสร้างไว้ในเวลามีชีวิต ท่านได้เคยปรารภไว้กับลูกว่า "ทำไร่ทำนา ทำไว้ให้กับลูกหลาน เหมือนทำให้กับคนอื่นเขา" แต่การเข้าวัด มีการให้ทาน รักษาศีล เจริญภาวนา เป็นการทำให้กับตัวเราเองเพื่อเป็นที่พึ่ง เมื่อเวลาเราละจากโลกนี้ไปแล้ว คุณแม่ได้พยายามใช้เวลาตลอดชีวิตของท่านสอนลูก สอนหลาน ให้เป็นคนดีมีศีลธรรม ให้ตั้งหน้าทำมาหากิน ขยันหมั่นเพียรในกิจการงาน รู้จักประหยัดมัธยัสถ์ในเรื่องเงินทอง ให้พี่น้องมีความรักใคร่สามัคคีกลมเกลียวกัน ไม่ทะเลาะเบาะแว้งกัน มีอะไรให้ช่วยเหลือกัน พยายามทำบุญใส่บาตร เข้าวัดเข้าวา รักษาดำรงวงศ์สกุล ให้ละเว้นอบายมุข ซึ่งเป็นหนทางแห่งความเสื่อมเสีย สิ่งที่ไม่ดีอย่าเอามาประพฤติปฏิบัติ ท่านได้พยายามสอนลูกสอนหลานอยู่เสมอมิได้ขาด

ตามปกติคุณแม่เป็นคนสุภาพดีร่างกายแข็งแรง มาล้มป่วยลงเมื่อเดือนกันยายน พ.ศ. 2530 คุณแม่มีเวลาให้ลูกหลานปรนนิบัติและทำใจอยู่ 9 เดือนเหมือนคุณแม่จะรู้วันตาย ท่านจึงได้ทำบุญถวายสังฆทาน และร่วมสร้างโบสถ์กับอาจารย์แมะ วัดเขาชีจันทร์ และร่วมสร้างกุฏิพระวัดบางพลีน้อย โดยช่วยซื้อปูนถวาย 1 ตัน ร่วมสร้างมณฑปที่ประดิษฐานรูปหล่อหลวงพ่อแถบ ติกฺเขฺยโย วัดบางพลีน้อย คุณแม่ทำบุญเป็นครั้งสุดท้ายสมใจท่าน

คุณแม่ได้ถึงแก่กรรมเมื่อ เวลา 6.02 น. ตรงกับวันอังคารขึ้น 4 ค่ำ เดือน 6 ปีมะโรง วันที่ 19 เมษายน พ.ศ. 2531

รวมอายุได้ 86 ปี 4 เดือน

อาลัยคุณแม่

คุณแม่สุดที่รักและบูชาของลูก ซึ่งเปรียบเสมือนร่มโพธิ์ร่มไทร ที่ให้ความร่มเย็นเป็นสุข และอบอุ่นแก่ลูก ตั้งแต่ลูกโตจำความได้คุณแม่ไม่เคยที่จะใช้คำพูดที่รุนแรงหรือดุด่าเลย คุณแม่มีแต่ความยิ้มแย้มแจ่มใสและห่วงใยลูกตลอดมา ท่านมีแต่พร่ำสอนให้ตั้งอยู่ในความดี ให้พยายามทำบุญใส่บาตรทุกวันเป็นประจำ ให้ตั้งหน้าทำมาหากิน ถึงแม้แม่จะอยู่ไกลแสนไกลแต่ก็ยังเป็นห่วงลูก ยามเมื่อลูกเป็นทุกข์ใจ ถึงตัวแม่ยังไม่ได้มา ก็เขียนหนังสือมาเพื่อปลอบใจให้คลายทุกข์ ให้นึกว่าเป็นกรรมที่เคยสร้างมา ความดีของคุณแม่ยังอยู่ในความทรงจำของลูกเสมอมาสุดที่พรรณนาได้ ลูกจะขอจดจำพระคุณและความดีของคุณแม่ไปจนตลอดชีวิต ลูกจะประพฤติตนเป็นบุตรที่มีความกตัญญูกตเวทีต่อบุพการีและเป็นคนดี ตามคำที่คุณแม่เคยสั่งสอนไว้ แม้ครั้งที่คุณแม่ไปบวชชีที่วัดปาน-ประสิทธาราม ท่านเคยปรารภกับลูก ๆ ว่าที่แม่ไปบวชนี้ แม่จะขอลองตายดูก่อน คือจากบ้านไปอยู่วัดเมื่อยังเป็น ๆ ตายอย่างนี้ยังกลับมาหาลูกหลานได้ นับแต่ต่อนี้ไปไม่มีคุณแม่ที่จะมาคอยห่วงใยและพร่ำสอนอีกแล้ว คุณแม่ได้จากลูกไปจริง ๆ จากไปอย่างไม่มีวันกลับ ลูกขอตั้งจิตอธิษฐาน ขอให้ไปเกิดเป็นลูกของคุณแม่ทุก ๆ ชาติไป และลูกขอให้ดวงวิญญาณของคุณแม่จงไปสู่สุคติสัมปรายภพ ณ แดนสวรรค์ด้วย เทอญ.

ด้วยความรักและเคารพ

จากลูก ๆ

อาลัยแม่ย่า

คำว่า “แม่ย่า” นั้น เป็นคำที่หลาน ๆ ทุกคนมักจะเรียกย่าว่า “แม่ย่า” กระผมเป็นหลานชายคนแรกที่แม่ย่ารักและทะนุถนอมมาก ท่านมักจะพร่ำสอนกระผมและหลานทุกคนอยู่เสมอ ให้ประกอบแต่คุณงามความดี อย่าเที่ยวเตร่สำมะเลเทเมา ให้ตั้งหน้าทำมาหากิน ให้ทำบุญใส่บาตรทุกวัน สิ่งที่ประทับใจกระผมมากก็คือ สมัยที่ผมยังเป็นวัยรุ่นนั้น ชอบไปเที่ยวเตร่กินเหล้าเมายา กลับบ้านดึก ๆ และมักชอบนอนตื่นสายเป็นประจำ ตอนนั้นแม่ย่าบวชชีแล้ว และจะกลับมาเยี่ยมลูก ๆ หลาน ๆ ที่บ้านเป็นบางครั้ง เมื่อผมตื่นนอนสายกำลังล้างหน้าอยู่นั้น แม่ย่าจะมานั่งใกล้ ๆ กระผม และเริ่มต้นสอนให้ประพฤติตนเป็นคนดี อย่าเที่ยวเตร่ ให้ตั้งหน้าทำมาหากิน แม้แต่กระผมจะเดินไปนั่งที่อื่นในบ้านแม่ย่าก็จะตามมานั่งสอนธรรมะ ที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตนของฆราวาส ซึ่งจะนำไปสู่ทางที่ดี แม่ย่าจะพยายามพร่ำสอนได้นานนับชั่วโมง แม่ย่าจะพูดแต่คำพูดที่ดีไพเราะ ไม่เคยที่จะใช้คำพูดที่รุนแรงหรือดุด่าเลย สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ประทับอยู่ในความทรงจำของกระผมเสมอไม่เคยลืมเลือน ตั้งแต่กระผมจำความได้ แม่ย่าประกอบแต่คุณงามความดีตั้งอยู่ในศีลในธรรมเป็นแบบฉบับที่ดีของหลาน ๆ เป็นที่เคารพรักของหลาน ๆ เสมอมา

บัดนี้แม่ย่าได้จากกระผมไปแล้วอย่างไม่มีวันกลับ แม่ย่าสุดที่รักและเคารพของกระผมถึงแม้แม่ย่าจะจากกระผมไปแล้ว แต่คำสั่งสอนของแม่ย่ายังประทับอยู่ในความทรงจำของกระผมเสมอ และยังเป็นประโยชน์อย่างใหญ่หลวงแก่กระผมเมื่อกระผมมีอายุมากขึ้น กระผมขอตั้งสัจจะว่าจะทำตามคำสั่งสอนของแม่ย่าที่ได้เคยสอนมาไปจนตลอดชีวิต จะเป็นหลานที่ดีของแม่ย่า ให้สมกับแม่ย่าเคยรักและห่วงใย

ขอดวงวิญญาณของแม่ย่าจงไปสู่สุคติในสัมปรายภพ มีความสุขในแดนสวรรค์ด้วยเทอญ.

ด้วยความรักและเคารพอาลัยแม่ย่าอย่างยิ่ง
จากหลานอภิสิทธิ์ ฤกษ์ศิริ

คำปรารภ เจ้าพระคุณของลูก ในงานบำเพ็ญกุศลฌาปนกิจศพ

คุณแม่ชีหนู ฤกษ์ศิริ ณ เมรุวัดบางพลีน้อย

"พฺรหฺมาติ มาตาปิตโร ปุพฺพาจริยาติ วุจฺจเร

อาหุเนยฺยา จ ปุตฺตานํ ปชาย อนุกมฺปกา"

มารดาบิดาเป็นปูชนียบุคคลของบุตรธิดาโดยตรง เพราะท่านเป็นผู้มีอุปการคุณแก่บุตรธิดาเหลือล้น พ้นวิสัยที่จะพรรณนาให้ครบถ้วนประมวลกล่าวเฉพาะอุปการคุณที่เป็นใหญ่เป็นประธาน ก็คือท่านเป็นผู้ให้กำเนิดแก่บุตรธิดาและเป็นผู้อุปการะบำรุงบุตรธิดา คือว่าบิดาเป็นผู้ให้ชีวิต มารดาเป็นผู้ให้เลือดเนื้อของท่านเป็นเครื่องเลี้ยงชีวิต และร่างกายของบุตรธิดาให้เติบโตขึ้นในครรภ์ของท่าน เมื่อพ้นจากครรภ์แล้วก็ให้น้ำนม ซึ่งแปรมาจากเลือดในหทัยของท่านเป็นอาหารเลี้ยงบุตรธิดาให้เติบโตขึ้นโดยลำดับ จนมีฟันงอกขึ้นพอจะบดเคี้ยวอาหารแข็งได้ แต่นั้นท่านจึงหาอาหารภายนอกมาเลี้ยงบุตรธิดาแทนน้ำนมอีกชั้นหนึ่งชีวิตของบุตรธิดารอดมาได้ ก็เพราะมารดาบิดาเป็นผู้เลี้ยงบำรุงไว้ร่างกายอวัยวะใหญ่น้อยของบุตรธิดา เติบโตเจริญขึ้น จนสามารถทำการงานได้ ก็เพราะมารดาบิดาบริจาคเลือดเนื้อ และน้ำพักน้ำแรงของท่านบำรุงเพิ่มให้แก่บุตรธิดา เพราะฉะนั้น บิดาจึงใช้นามว่า ชนก แปลว่า ผู้ให้เกิด โดยใจความผู้สร้างบุตรธิดาขึ้น มารดาจึงได้นามว่า ชนนี แปลว่า ผู้เป็นที่บังเกิดโดยใจความคือ ครรภ์ของท่านเป็นที่บังเกิดของบุตรธิดา

ในสมัยที่บุตรธิดายังอยู่ในครรภ์ มารดาย่อมได้รับความทุกข์ยากลำบาก เพราะต้องทรงครรภ์ไว้ในเวลา นั่ง นอน ยืน เดิน ก็ต้องระวังรักษากาย เพื่อไม่ให้เป็นอันตรายเจ็บช้ำแก่บุตรธิดาผู้อยู่ในครรภ์ แม้การกินอาหารก็ต้องระวังงดเว้นสิ่งอันจะเป็นอันตรายแก่บุตรธิดาผู้อยู่ในครรภ์ จะบริโภคตามชอบใจก็ไม่ได้ มารดาต้องอดทนด้วยน้ำใจเมตตากรุณาแก่บุตรธิดา นี้เป็นเพราะคุณของมารดาในตอนต้น ถึงคราวคลอดก็เป็นภัยใหญ่ของมารดาอีก ถ้าการคลอดเป็นไปไม่สะดวก มารดาย่อมได้รับทุกขเวทนาแสนสาหัส อาจประสบอันตรายถึงชีวิตก็มี เมื่อเป็นเช่นนี้ก็ชื่อว่า มารดาได้ใช้ชีวิตของท่านแลกกับบุตรธิดาเมื่อบุตรธิดาได้คลอดจากครรภ์แล้ว มารดาก็ต้องทะนุถนอมบุตรธิดาด้วย ต้องให้ดื่มน้ำนมในอกของท่านเพื่อให้บุตรธิดาเติบโตขึ้นด้วย ถ้ามีกำลังสามารถพอ ท่านก็หาเลี้ยงนางนมมาให้ช่วยบำรุงรักษาบุตรธิดาแทนตัวพอให้เบาแรงได้บ้าง ถึงดังนั้นก็เป็นความอุปถัมภ์ของท่านนั่นเอง แม้ดังนั้นท่านก็ยังไม่วางใจต้องเอาใจใส่คอยดูแลอยู่เสมอไม่ทอดธุระ

ฝ่ายบิดา แม้ไม่มีหน้าที่ต้องอุ้มท้องและให้นมอย่างมารดา ก็ต้องทำการขวนขวายในกิจการต่าง ๆ ให้กำลังแก่มารดา บำรุงมารดาผู้มีหน้าที่เลี้ยงบุตรโดยตรง ท่านจึงเป็นผู้มีพระคุณแก่บุตรธิดาเป็นคู่กับมารดา ในระหว่างที่บุตรธิดายังไม่รู้ภาษา ยังพูดไม่ได้ ถ้าบุตรธิดาเจ็บไข้ไม่สบาย ท่านต้องคอยสังเกตอาการเพื่อรู้ว่าเป็นโรคอะไร ต้องจัดการเยียวยา

แก้ไข และคอยตรวจตราความเป็นอยู่สุขทุกข์ของบุตรธิดาอยู่ทุกเมื่อ เวลาบุตรธิดาไม่สบายมาก ท่านก็ไม่เป็นอันกินอันนอน เพราะความรักใคร่ห่วงใยบุตรธิดา เมื่อบุตรธิดาเจริญวัยขึ้นรู้เดียงสาแล้ว มารดาบิดาที่ดีย่อมตั้งใจบำรุงเลี้ยง เพื่อให้เป็นคนดีมีความสุขความเจริญในทุกทางที่ท่านสามารถทำให้แก่บุตรธิดาได้ การบำรุงบุตรธิดานั้น อันสมเด็จพระบรมศาสดาทรงประมวลแสดงไว้เป็น 5 สถาน คือ

1. ห้ามบุตรธิดาจากความชั่วต่าง ๆ อันเป็นทางที่จะก่อทุกข์ยากเดือดร้อนแก่บุตรธิดาเอง สอนให้รู้จักความชั่วและโทษทุกข์อันเป็นผลของความชั่วและให้เว้นเสีย มิให้ประพฤติ

2. ให้ตั้งอยู่ในความดี คือ สั่งสอนชี้แจงให้รู้จักความดีและความสุขความเจริญอันเป็นผลของความดี และฝึกหัดบุตรธิดาให้ประพฤติความดี เริ่มแต่ให้มีกิริยาวาจาเรียบร้อย มีอัธยาศัยอ่อนโยน มีสัมมาคารวะ ทำตัวให้เป็นที่รักใคร่เอ็นดูของผู้อื่น

3. ให้ศึกษาศิลปะ คือ ให้เรียนรู้การที่ควรทำ อันเป็นทางที่จะให้เกิดความรู้ความฉลาดและความสามารถในกิจการต่าง ๆ ที่จักเป็นเครื่องหาเลี้ยงชีพ และจะให้เป็นคนดีในกาลต่อไป ถ้าท่านสามารถสอนให้เองก็สอน ถ้าไม่สามารถสอนเองได้ ท่านก็พยายามหาผู้รู้ให้ช่วยสอนหรือส่งให้เล่าเรียนในสถานที่เล่าเรียนนั้น ๆ ตามกำลังที่ท่านจะทำได้

4. จัดให้มีคู่ครองที่สมควร คือ เมื่อบุตรธิดามีอายุ มีความรู้ความสามารถพอที่จะครองบ้านเรือนและเลี้ยงตัวเองได้ และถ้าเห็นสมควรท่านก็เลือกหาคู่ครองผู้มีฐานะที่สมควรแก่กันให้ เพื่อบุตรธิดาจะได้อยู่เป็นสุขและสืบสกุลให้มีความเจริญต่อไป

5. มอบทรัพย์ให้ในสมัยคือในคราวใดสมควรจะให้ทรัพย์ เพื่อทะนุบำรุงความเจริญให้แก่บุตรธิดา ท่านก็มีแก่ใจจัดให้ตามกำลังสามารถ เช่นให้เป็นค่าเล่าเรียนเพื่ออุปถัมภ์ให้มีความรู้ความฉลาด ให้เป็นทุนสำหรับเป็นกำลังตั้งตัวเอง เพื่ออุปถัมภ์ให้มีหลักฐานดีมั่งคั่งด้วยทรัพย์สินเป็นต้น ถ้าท่านมีกำลังน้อยไม่สามารถจะให้ได้ก็ไม่ทอดธุระ ยังช่วยฝากฝังแก่ผู้อื่นให้ช่วยตามสามารถ

คุณของมารดาบิดาเท่าที่พรรณนามาแล้วแต่ใจความนี้ย่อมแสดงให้เห็นว่า ท่านได้ให้ทุกสิ่งทุกอย่างแก่บุตรธิดา ไม่มีผู้อื่นจะให้ได้อย่างท่านเลย คือท่านได้ให้ชีวิตแก่บุตรธิดาให้เลือดเนื้อ ให้ความรู้ ให้รู้จักชั่วดี ให้ความรู้ความฉลาดในศิลปวิทยา ให้ทรัพย์สินและให้ความสุขความเจริญแก่บุตรธิดา และท่านเป็นผู้ให้ก่อนคนอื่นทั้งหมด จึงจัดว่าท่านเป็นยอดของผู้มีคุณแก่บุตรธิดา จึงได้นามว่าบุพการีที่หาได้ยากในโลก เพราะเหตุนั้นพระผู้มีพระภาคเมื่อจะทรงชักนำให้รู้คุณของมารดาบิดา จึงตรัสไว้ในพรหมกสูตร ซึ่งยกเป็นนิกเขปบทไว้ ณ เบื้องต้นว่า

พฺรหฺมา ติ มาตาปิตโร ปุพฺพาจริยาติ วุจฺจเร
อาหุเนยฺยา จ ปุตฺตานํ ปชาย อนุกมฺปกา ฯ

แปลความว่า มารดาบิดาท่านกล่าวว่าเป็นพรหม เป็นบุพพาจารย์ และเป็นอาหุเนยยบุคคลของบุตรธิดา เพราะเป็นผู้อนุเคราะห์ประชาชน คือบุตรธิดาของตน ดังนี้

มีอรรถาธิบายว่า มารดาบิดาย่อมมีความรักใคร่ ความหวังดีต่อบุตรธิดาหาที่เปรียบมิได้ จึงได้เฝ้าถนอมบำรุงเลี้ยงด้วยความห่วงใย ตั้งแต่บุตรธิดายังอ่อนจนเติบใหญ่ไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อยยากลำบาก มุ่งแต่จะให้บุตรธิดามีความสุขความเจริญเป็นเบื้องหน้า จะได้มีน้ำใจมุ่งร้ายแม้แต่น้อยก็หามิได้ แม้ในเวลาบุตรธิดาทำผิดทำเสีย ท่านจะต้องว่าด่าหรือเฆี่ยนตีลงโทษ ก็ทำไปด้วยน้ำใจหวังดีที่จะปราบปรามบุตรธิดาให้เข็ดหลาบ ไม่ทำผิดทำเสียอีกต่อไป เพื่อความปลอดภัยของบุตรธิดานั่นเอง ข้อนี้จัดเป็นเมตตาพรหมวิหารของมารดาบิดาที่มีต่อบุตรธิดา เมื่อบุตรธิดาเจ็บป่วย มารดาบิดาได้เห็นหรือได้ยินข่าว ก็ทนอยู่ไม่ได้ ให้เกิดความสงสารหวั่นใจโดยประการต่าง ๆ เช่น ในเวลารับประทานอาหารอยู่ได้ยินเสียงบุตรร้องเพราะไม่สบาย ก็ทนนิ่งรับประทานต่อไปไม่ได้ ต้องวางมือไปดูบุตรเสียก่อน จัดการแก้ไขให้บุตรสบายเสียก่อน แล้วจึงกลับมารับประทานต่อไปได้ ท่านทำให้บุตรธิดาด้วยความเต็มใจ เมื่อบุตรธิดาได้ทุกข์ก็เหมือนทุกข์เกิดแก่ตัวท่านเอง เมื่อบุตรธิดาเจ็บป่วย ก็เหมือนตัวท่านเจ็บป่วยเอง มีใจหวั่นไหวด้วยความเอ็นดูบุตรธิดาสงสารอยู่ทุกเมื่อ ข้อนี้จัดเป็นกรุณาพรหมวิหารของมารดาบิดาที่มีต่อบุตรธิดา เมื่อบุตรธิดาได้ดีมีความเจริญด้วยลาภยศ สรรเสริญ สุขก็มีมุทิตาจิตพลอยยินดี ไม่มีจิตริษยากลัวลูกจะดีกว่าตน ย่อมอิ่มอกอิ่มใจคล้ายกับตัวท่านประสบความเจริญอันนั้นเอง ข้อนี้จัดเป็นมุทิตาพรหมวิหารของมารดาบิดาที่มีต่อบุตรธิดา แม้บุตรธิดาทำผิดล่วงเกิน ก็ให้อภัยไม่ถือโทษเพิกเฉยต่อความผิดล่วงเกินของบุตรธิดา ไม่มีความอาฆาตผูกเวรหรือผูกใจเจ็บเลย ความไม่ถือโทษในบุตรธิดานี่แล จัดเป็นอุเบกขาพรหมวิหารของมารดาบิดาที่มีต่อบุตรธิดา มารดาเป็นผู้บริบูรณ์ด้วยคุณธรรมเป็นเครื่องอยู่ของพรหม คือ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา ในบุตรธิดาสม่ำเสมอ เช่นนี้ ท่านจึงได้นามว่า เป็นพระพรหมของบุตรธิดา เพราะเป็นผู้ทรงคุณธรรมเสมอด้วยพระพรหม ด้วยประการฉะนี้

อนึ่ง มารดาบิดาเป็นอาจารย์คนแรกของบุตรธิดา ที่สอนให้รู้จักสิ่งต่าง ๆ ในโลก และผู้ฝึกหัดให้พูดให้ทำในสิ่งต่าง ๆ เริ่มแต่สอนให้ออกเสียงเป็นภาษา ให้รู้จักบริโภคอาหาร รู้จักคลาน ยืน เดิน เป็นลำดับ ตลอดถึงให้รู้จักเกลียดและรังเกียจสิ่งสกปรก ให้รู้จักรักษาตัวมิให้ต้องอันตราย เช่นมิให้ยืนหรือนั่งในที่หมิ่นจะตก เล่นมีดจะบาดมือ เป็นต้น สอนให้รู้จักผิดและชอบ เพื่อรักษาตัวให้พ้นอันตรายต่าง ๆ กว้างออกไปโดยลำดับ บุตรธิดารู้จักโลก เพราะมารดาบิดาเป็นผู้ประพฤติให้เป็นแบบอย่างมาตั้งแต่บุตรธิดาได้ลืมตาเห็นโลก ลำพังบุตรธิดาเอง ขาดผู้เป็นแบบอย่างมาก่อน ก็ยากที่จะเป็นคนดีได้ เพราะ

ฉะนั้นมารดาบิดาจึงให้นามว่าบุพพาจารย์ แปลว่า อาจารย์ก่อน คือ อาจารย์คนแรกของบุตรธิดา ไม่มีอาจารย์ใดจะสอนก่อนท่าน ส่วนอาจารย์อื่นเป็นปัจฉาจารย์ คือ อาจารย์ภายหลังทั้งนั้น

เพราะมารดาบิดามีคุณแก่บุตรธิดาเหลือล้นดังพรรณนามา จึงควรเป็นที่เคารพสักการะอย่างสูงสุดของบุตรธิดาทุกค่ำเช้า จึงจัดเป็นอาหุเนยยบุคคล เพราะควรแก่การสักการะ และของคำนับอันบุตรธิดาจะพึงนำมาบูชาสำนักของท่าน เพราะท่านเป็นนาบุญของบุตรธิดา เมื่อบุตรธิดาไหว้กราบบูชาและบริจาคบำรุงท่านด้วยอาหารหรือผ้านุ่งห่มเป็นต้นย่อมเป็นบุญกุศลมีผลานิสงฆ์อันไพศาล บุคคลฆ่าพระอรหันต์ก็มีโทษหนักขั้นอนันตริยกรรมตกนรกตลอดกัปหนึ่ง บุตรธิดาฆ่าบิดามารดาท่านกำหนดโทษขั้นอนันตริยกรรมเท่ากับฆ่าพระอรหันต์ เพราะฉะนั้น มารดาบิดาผู้ให้กำเนิดฝ่ายละคนหนึ่งเท่านั้น ไม่มีมากไปกว่านั้นได้ จึงชื่อว่าหาได้ยากในโลก เมื่อมารดาบิดาเป็นพระอรหันต์ของบุตรธิดาเพราะท่านทรงคุณแก่บุตรธิดาเสมอด้วยพระอรหันต์ ผู้มีเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขาบริบูรณ์ในชนทั่วไปไม่เลือกหน้า บุตรธิดาผู้เคารพบูชาและบริจาคบำรุงมารดาบิดาของตนจึงชื่อว่าเคารพบูชาและบริจาคบำรุงพระอรหันต์ซึ่งหาได้ยากในโลก ด้วยประการฉะนี้

รวมความว่า มารดาบิดามีคุณแก่บุตรธิดาเป็น 2 สถาน คือ เป็นผู้ให้ดำเนิน สถาน 1 เป็นผู้ทำอุปการะสถาน 1 มารดาบิดาผู้ให้กำเนิดอย่างเดียว แต่ไม่อุปการะเลี้ยงดูบุตรธิดาตามหน้าที่ซึ่งควรทำ จัดว่าเป็นผู้มีคุณเพียงสถานเดียว หรือผู้ไม่ให้กำเนิด แต่ได้ทำหน้าที่อุปการะเลี้ยงดูท่านก็ได้ชื่อว่ามารดาเลี้ยงหรือบิดาเลี้ยง มีคุณเพียงสถานเดียวไม่เต็มที่ แต่ถึงกระนั้นก็ชื่อว่ามีคุณอย่างใหญ่เพราะได้ให้กำเนิด หรือได้ช่วยสืบต่อชีวิตของบุตรธิดาให้รอดและเจริญมาได้ แต่ถ้าเป็นผู้ให้กำเนิดด้วย เป็นผู้อุปการะเลี้ยงดูด้วย ก็จัดว่าเป็นผู้มีคุณเต็มที่ เพราะได้ทำหน้าที่บริบูรณ์

บุตรธิดาไม่รู้อุปการคุณมารดาบิดา และไม่ตอบแทนสนองคุณท่าน ชื่อว่าเป็นคนชั่วเลวแท้ ชั่วทุกส่วนเพราะตระบัดคุณของท่าน ถ้าเพียงแต่รู้อุปการคุณ แต่ไม่ทำการตอบแทนสนองคุณ ก็จัดว่าเป็นคนดีเพียงครึ่งเดียว เฉพาะที่รู้คุณเท่านั้น เพราะเป็นคนกตัญญูต่อเมื่อรู้อุปการคุณของท่าน และได้ทำการตอบแทนสนองคุณแล้ว จึงนับว่าเป็นคนดีบริบูรณ์ เพราะฉะนั้น บุตรธิดาที่ดีจึงต้องประกอบด้วยลักษณะ 2 คือ 1. กตัญญูรู้อุปการคุณของท่าน 2. กตเวทีตอบแทนสนองคุณท่าน ด้วยเหตุนี้นักปราชญ์ในพระพุทธศาสนา จึงกล่าวสุภาษิตแสดงลักษณะของคนดีไว้ว่า นิมิตฺตํ สาธุรูปานํ กตญฺญูกตเวทิตา แปลว่า ความเป็นผู้กตัญญูและกตเวทีเป็นเครื่องหมายของคนดี ดังนี้

เพราะฉะนั้น บุคคลผู้ปรารถนาจะเป็นบุตรธิดาที่ดี จึงควรเอาใจใส่นึกถึงคุณของบิดามารดาทุกค่ำเช้า และขวนขวายไม่ทอดธุระในการตอบแทนสนองคุณท่าน ตามสามารถทุกโอกาสที่ควรกระทำ ต่อเมื่อพอมีความรู้ดีชั่วได้ ก็ต้องตอบแทนท่าน ในตอนต้นพึงทำตนให้เป็นผู้ว่าง่ายไม่ดื้อกระด้างต่อมารดาบิดา เมื่อถึงคราวเล่าเรียนก็ต้องตั้งใจศึกษาให้ดีที่สุด เพื่อทำความปลื้มใจให้แก่ท่าน ทั้งเป็นการทำความเจริญให้แก่ตนด้วย เมื่อ

เติบโตมีกำลังสามารถก็ตั้งใจพยายามตั้งตัวให้ได้ด้วยอุบายที่ชอบ เพื่อทำความเบาใจให้แก่ท่าน ความตอบแทนสนองคุณที่เป็นหลักสำคัญนั้น อันพระบรมศาสดาทรงแสดงไว้ในสิงคาลสูตร 5 สถาน คือ

1. ท่านเลี้ยงมาแล้ว เลี้ยงตอบท่าน คือพยายามเลี้ยงดูท่านมิให้ต้องอดอยาก ตามสมควรแก่กำลังกายกำลังปัญญาและกำลังทรัพย์ของตนถึงท่านจะเป็นผู้บริบูรณ์ไม่ขัดสน-ไม่จำต้องเลี้ยง ก็หาโอกาสเลี้ยงท่านตามสมควรที่จะหาได้ เช่นในคราวที่ท่านเจ็บไข้คอยป้อนข้าวป้อนน้ำ เสาะหาหรือทำอาหารที่ดีและแปลกมาให้ท่าน เป็นต้น คอยดูแลเองหรือให้ผู้อื่นดูแลแทน ในเวลาที่ท่านเจ็บไข้ไม่วางธุระ

2. ช่วยทำกิจของท่าน คือช่วยทำกิจการของท่านแทนท่านด้วยตนเอง หรือหาผู้อื่นที่สมควรให้ทำแทน อย่าให้ท่านต้องขัดข้องไม่สะดวก หรือเหน็ดเหนื่อยโดยไม่จำเป็น หรือในสมัยใดท่านควรทำอย่างไร ก็เป็นธุระให้ท่านได้ทำอย่างนั้นในสมัยนั้น เช่นช่วยให้ท่านได้บุญกุศลเสมอ ๆ เป็นการประจำ หรือในคราวพิเศษ ตามกำลังที่อาจจะช่วยได้ การใดที่ท่านทำค้างไว้ยังไม่สำเร็จ รับทำต่อให้เสร็จเรียบร้อย และรับภาระบำรุงรักษาสิ่งที่ได้ก่อสร้างไว้ให้ถาวร และบำรุงให้เจริญขึ้น

3. ดำรงวงศ์ตระกูลของท่านไว้ คือทำตนให้เป็นคนดีด้วยความรู้ ด้วยความประพฤติและด้วยความสามารถในกิจการ พยายามปฏิบัติตนให้เป็นลูกที่ดีที่พ่อแม่ปรารถนา คือเป็นอภิชาตบุตรผู้ยิ่งด้วยคุณธรรม ถ้าไม่สามารถก็พึงพยายามรักษาตนไม่ให้ตกต่ำ เป็นชั้นอนุชาตบุตรผู้พอสมตระกูล อย่าทำตนให้เป็นลูกเลวทรามทำลายวงศ์ตระกูลเป็นชั้นอวชาตบุตร ซึ่งไม่เป็นที่ปรารถนาของท่าน

4. ประพฤติตนให้เป็นผู้ที่สมควรรับทรัพย์มรดกของท่าน คือ อย่าประพฤติตนเป็นคนผลาญทรัพย์ อย่าทำทรัพย์ให้เสียไปด้วยการไม่ควรต่าง ๆ เช่น การเป็นนักเลงสุราเป็นต้น รู้จักหาและรู้จักเก็บหอมรอมริบให้เป็นผู้บริบูรณ์ด้วยทรัพย์สิน รู้จักประมาณในการใช้จ่ายทรัพย์ และรู้จักถือเอาประโยชน์จากทรัพย์ ไม่ตระหนี่ ไม่สุรุ่ยสุร่ายฟุ่มเฟือย

5. เมื่อท่านทำกาลกิริยาล่วงลับไปแล้ว เพิ่มทักษิณาทานเพื่อท่าน ได้แก่ทำบุญอุทิศส่วนบุญไปให้ตามกาลสมัย เช่นเมื่อถึงวันตายของท่าน ก็ทำบุญอุทิศหรือทำให้ในวันสงกรานต์ ขึ้นปีใหม่เป็นต้น ตามกำลังสามารถ เป็นการแสดงความเป็นผู้กตัญญูกตเวทีอยู่เสมอ

ตามพระบาลีที่กล่าวมานี้ ได้กรณีที่บุตรธิดาจะพึงสนองคุณมารดาบิดา เป็น 2 สมัย คือ เมื่อท่านยังมีชีวิตอยู่สมัย 1 เมื่อท่านล่วงลับไปแล้วสมัย 1 ได้ลักษณะที่จะพึงสนองคุณเป็น 2 อย่าง คือ สนองคุณด้วยอามิส เช่น บำรุงท่านด้วยอาหาร ผ้านุ่งผ้าห่มอย่างหนึ่งด้วยเว้นจากความชั่ว ประพฤติแต่ความดี รักษาสามัคคีในหมู่พี่น้อง ประพฤติตามโอวาทของท่าน ตั้งตัวให้มีหลักฐานอย่างหนึ่ง ด้วยการตอบแทนคุณท่านด้วยสถาน 5 ดังกล่าวมานี้ บุตรธิดาได้ชื่อว่าเป็นผู้กตัญญูกตเวที เพราะได้ทำหน้าที่ของลูกที่ดีจะพึงกระทำแก่มารดาบิดาไม่บกพร่อง นับว่าหาได้ยากในโลก เพราะบุตรธิดาน้อยนักที่จะพึงปฏิบัติหน้าที่

ของตนทั้ง 5 ประการนี้ให้บริบูรณ์

อนึ่งบุตรธิดาผู้ทำหน้าที่เหล่านี้บริบูรณ์ก็เพียงแต่ให้ชื่อว่าเป็นลูกที่ดี มีความกตัญญูกตเวทีต่อมารดาบิดาเท่านั้น แต่หาได้ชื่อว่าตอบแทนคุณให้หมดสิ้น ด้วยการปฏิบัติบำรุงเพียงเท่านั้น ต่อได้ชักนำมารดาบิดาให้ตั้งอยู่ในคุณธรรมมีศรัทธาเป็นต้น จึงได้ชื่อว่าสนองคุณท่านเต็มที่ เพราะการชักนำท่านให้ตั้งอยู่ในคุณธรรมนั้นเป็นการที่ทำยาก สมเด็จพระผู้มีพระภาคตรัสไว้ในมาตาปิตุคุณสูตรว่า ทวินฺนาหํ ภิกฺขเว น สุปฺปฏิการํ วทามิ เป็นต้น แปลความว่าภิกษุทั้งหลาย เราไม่กล่าวสนองคุณได้ง่ายแก่บุคคลทั้งสอง คือมารดาและบิดา ถ้าบุตรจะมีอายุยืนเป็นอยู่ร้อยปี จะพึงแบกมารดาด้วยบ่าข้างหนึ่ง แบกบิดาด้วยบ่าข้างหนึ่ง ปฏิบัติบำรุงท่านด้วยการอบกลิ่น นวดฟั้น ให้อาบน้ำ และดัดกายให้ และมารดาบิดาที่ถ่ายอุจจาระปัสสาวะบนบ่าของบุตรนั้นเอง ก็ยังไม่จัดว่าบุตรได้ตอบแทนได้สนองคุณท่าน

อนึ่ง บุตรพึงตั้งมารดาบิดาไว้ในความเป็นพระเจ้าจักรพรรดิแห่งมหาปฐพีอันมีรัตนะ 7 ประการเพียงพอ ก็ยังไม่ชื่อว่าบุตรได้ตอบแทนได้สนองคุณมารดาบิดาเพราะเหตุว่ามารดาบิดาเป็นผู้มีอุปการะมากแก่บุตรธิดา เป็นผู้ถนอม เป็นผู้เลี้ยง เป็นผู้แสดงโลกนี้แก่บุตรธิดา ฝ่ายบุตรใดแล มาชักนำมารดาบิดาผู้ไม่มีศรัทธา ให้สมาทาน ให้ตั้งมั่นให้ประดิษฐานในความถึงพร้อมด้วยศรัทธา ชักนำมารดาบิดาผู้ทุศีลให้ถึงพร้อมด้วยศีล ผู้มีความตระหนี่ให้ถึงพร้อมด้วยการบริจาค ผู้มีปัญญาทราม ให้ถือพร้อมด้วยปัญญา ภิกษุทั้งหลายด้วยการปฏิบัติเพียงเท่านี้ ชื่อว่าบุตรได้ตอบแทนแล้ว ได้สนองคุณแล้ว ได้กระทำเกินแล้วแก่มารดาบิดาดังนี้

ตามนัยพระพุทธภาษิตนี้ ส่องความว่า บุตรที่ดีย่อมตั้งใจพยายามชักนำมารดาบิดาให้เป็นคนดี มีความรู้ และมั่นอยู่ในความดีความงาม คือศรัทธา ศีล จาคะ และปัญญา จึงชื่อว่าได้ทำการสนองคุณท่าน ซึ่งทำได้ยาก เพราะมารดาบิดาโดยมากย่อมถือว่าตัวท่านและเป็นใหญ่เหนือบุตรธิดาด้วยประการทั้งปวง หากบุตรธิดาตั้งใจปฏิบัติตาม พระพุทธโอวาสแล้ว อวดดีสั่งสอนบิดามารดาโดยมิได้รู้จักประมาณตน ไม่หาอุบายแนะนำให้ดีหรือไม่ถูกกาละเทศะแล้ว ก็ย่อมไร้ผลและจะกลายเป็นโทษ คือทำให้ท่านโกรธ หรือทำให้ท่านเห็นผิดไปอีกก็ได้ แม้บุตรจะเป็นผู้ที่มีความรู้ดีจริงหรือเป็นผู้ที่มีศักดิ์ที่ได้รับสมมติยกย่องก็ตาม และจะถือดีมาสั่งสอนท่านโดยไม่ยำเกรง ย่อมไม่สมควรเลยทีเดียว เพราะเป็นการเสียสัมมาคารวะ เพราะฉะนั้น บุตรธิดาจะต้องเป็นคนฉลาดรู้จักใช้อุบาย เช่นเห็นว่าท่านทำผิดหรือพลั้งเผลอไปก็ไม่ทักท้วงหรือค้านจัง ๆ เพียงแต่พูดอ้อมพอให้ท่านรู้สึกตัว หรือชักชวนให้รักษาศีลฟังธรรมเป็นต้น เมื่อบุตรรู้จักหาอุบายตักเตือน ชักนำท่านในทางที่ดี ด้วยอุบายที่สมควรดังกล่าวแล้ว ก็ชื่อว่าได้เป็นผู้จูงท่านไปในทางสุคติสวรรค์และพระนิพพานซึ่งยากที่จะทำได้ มารดาบิดาปรารถนาจะมีบุตร ถ้าได้บุตรที่ดี ก็เป็นเครื่องปลื้มใจทำความเบาใจให้ทำวงศ์ตระกูลให้เจริญขึ้น ถ้าได้บุตรที่ไม่ดี เป็นอวชาตบุตร

ประพฤติแต่ในทางเสียหาย ทำลายวงศ์ตระกูล ก็เป็นเครื่องเดือดร้อน เศร้าใจ หนักใจ ไม่มีที่สิ้นสุด ไม่มีบุตรเสียดีกว่า ไม่ได้ความปลื้มใจ แต่ก็ไม่ต้องร้อนใจเพราะบุตรเป็นเหตุ

บุตรธิดาที่ดี เมื่อได้ทำหน้าที่ของตนบริบูรณ์แล้ว ชื่อว่าได้ปลดเปลื้องความหนักใจของมารดาบิดา และชื่อว่าได้ทำให้ท่านปีติปราโมทย์ เพราะได้ลูกที่ดีสมความปรารถนา และเพราะดำรงวงศ์ตระกูลของท่านให้เป็นหลักฐาน ชื่อว่าทำให้ท่านเป็นสุขกายสุขใจ เพราะได้ช่วยรับภาระของท่าน ทั้งชื่อว่าได้ทำให้ท่านอุ่นใจ เพราะช่วยเป็นธุระรักษาพยาบาลท่านในคราวเจ็บไข้ ทำตนให้เป็นที่ฝากไข้ฝากศพของท่านได้ ทำให้ท่านได้หลับตาตายอย่างสงบสุข เมื่อบุตรธิดามานึกถึงตนว่าเป็นผู้บริบูรณ์ด้วยหน้าที่ ก็ย่อมได้ความอิ่มใจว่าได้ปฏิบัติหน้าที่ของตนเต็มที่ทีเดียว ตนก็ติตนเองไม่ได้ ท่านผู้รู้ทั้งหลายก็สรรเสริญและการที่ทำนั้นก็เป็นบุญ เป็นกุศล มีสุขเป็นผล ทั้งในปัจจุบันและภายภาคหน้า พระบรมศาสดาตรัสรับรองความข้อนี้ไว้ว่า

โย มาตรํ ปิตรํ วา มจฺโจ ธมฺเมน โปสติ
อิเธว นํ ปสํสนฺติ เปจฺจ สคฺเค ปโมทติฯ

บุคคลใดเลี้ยงมารดาบิดาตามธรรมคือหน้าที่ บัณฑิตทั้งหลายย่อมสรรเสริญผู้นั้นในโลกนี้ ผู้นั้นละโลกนี้ไปแล้วย่อมบันเทิงในสวรรค์ดังนี้

การปฏิบัติบำรุงมารดาบิดาเป็นเครื่องแสดงว่าบุตรเป็นคนดี และมีคุณานิสงส์เห็นปานฉะนี้จึงถือว่าเป็นอุดมมงคล คือเหตุเครื่องเจริญสุขอย่างสูงสุดดังพระพุทธภาษิตที่ว่า มาตาปิตุอุปฏฺฐานํ เอตมฺมงฺคล มุตฺตมํ การบำรุงมารดาบิดา เป็นมงคลอันสูงสุด

ฉะนั้น ในการที่คณะท่านเจ้าภาพมี คุณแสวงคุณทองอยู่ ฤกษ์ศิริ พร้อมด้วยบุตรธิดาและคุณถวิล ร่มโพธิ์ทอง ได้พร้อมใจกันจัดบำเพ็ญบุญกุศลฌาปนกิจศพคุณแม่ชีหนู ในการครั้งนี้ด้วยความรักด้วยความคิดถึง ด้วยความอาลัย ด้วยความกตัญญูกตเวที จึงได้จัดบำเพ็ญบุญกุศลนี้ขึ้น มีการสวดพระอภิธรรมมาทุกคืนมีการถวายภัตตาหารแด่พระสงฆ์เช้า–เพล มาโดยตลอดงานและยังได้จัดให้มีพระธรรมเทศนาแจง 3 ธรรมาสน์ เพื่อรวบรวมบุญกุศลทั้งมวลนี้อุทิศให้กับคุณแม่ชีหนู ฤกษ์ศิริที่ล่วงลับไปแล้ว ขอดวงวิญญาณของคุณแม่ชีหนู จงได้รับทราบ ได้รับรู้ ได้รับส่วนบุญอันนี้ที่บุตรและธิดา ได้ทำแล้วนี้ อุทิศไปให้แล้วจงมีความสุขในสัมปรายภพตลอดกาลเป็นนิตย์ด้วยเทอญ

นางทองชุบ เอี่ยมปรีก
นายแสวง ฤกษ์ศิริ นางถวิล ร่มโพธิ์ทอง (บุตร-ธิดา)

ความหวังของพ่อแม่

เมื่อแก่เฒ่า หมายเจ้า เฝ้ารับใช้
เมื่อยามไข้ หมายเจ้า เฝ้ารักษา
เมื่อยามถึง วันตาย วายชีวา
ขอวานเจ้า ปิดตา เมื่อสิ้นใจ

พระครูปลัดทองคำ ปุญญาพโล
เจ้าอาวาสวัดห้วยปราบ
ต.บ่อวิน อ.ศรีราชา
จ.ชลบุรี

ศักราชป่า (พุทธทำนาย)

ที่ระลึกในงานฌาปนกิจศพ คุณแม่ชีหนู ฤกษ์ศิริ ณ เมรุวัดบางพลีน้อย

อุกาสะศิริสุ ศักยะมุนี โคดมบรมโลกนารถ ศาสดาจารย์ ญาณสัพพัญญูอันเป็นครูสั่งสอนแก่ฝูงเทพนิกรอินทร์ พรหม ยมยักษ์ ทั่วอนันตะระจักรวาล พระพุทธองค์ผู้ทรงญาณ ทรงสงสารแก่ฝูงเทพา ประชาชน คนทั้งหลายอยู่ภายหลัง จึงเสด็จยับยั้งตั้งพระพุทธศาสนาไว้ให้ถ้วน 5 พัน พระพรรษาอติกกันตา ถ้าจะคะนะนานับเดือนได้ 60,000 เดือน ความครันถ้าจะคะนะนานับวันได้ 1,800,000 (หนึ่งล้านแปดแสน) วันเป็นกำหนดถ้าจะคะนะนานับพระอุโบสถ์ได้แสนสองหมื่นพระอุโบสถ ถ้าจะกำหนดฤดูได้หมื่นห้าพันตฤดูมิได้คลาด สมเด็จพระมุนีนารถจึงประทานพระสัทธรรมเทศนาให้ไว้กับพระอานนท์และสาวกเจ้าทั้งหลาย จึงมีพระพุทธทำนายให้ไว้เป็นกำหนด จึงตรัสว่า ภิกขเวดูกรพุทธาสงฆ์ผู้ทรงศิลจตุปารสิกขา ที่จะสืบสร้างไปในระหว่างพระพุทธศาสนาของพระตถาคตที่ล่วงลับไปแล้วนั้นบ่อมิทันนาน ประมาณห้าร้อยปีจะหานางภิกษุณี นั้นก็หาบ่อมิได้, ครั้นล่วงถึงพันปีหนึ่งนั้นไซร้ ก็จะไม่มีพระอรหันต์ที่จะมาเหาะเหินเดินนภาลัยอากาศนั้นได้ ครั้นล่วงถึงสองพันปีก็ไม่มีนักปราชญ์ ที่จะมาเล่าเรียนให้จบพระไตรปิฎกนั้นได้ ครั้นล่วงถึงสามพันปีก็จะไม่มีพระภิกษุสงฆ์ ที่จะลงมาปกปักตัดมั่วสุมประชุมกัน กระทำอุโบสถ ครั้นล่วงถึงสี่พันปีมาตรไตรจีวรก็จะสูญสิ้น ครั้นล่วงถึงห้าพันปี ก็จะพากันดูหมิ่นจะมีแต่ผ้าเหลืองน้อยห้อยหู จึงรู้สำคัญ สัญญากันว่าตนนั้นบวชเป็นชีศาสนาของพระชินศรี เมื่อจะสิ้นก็สิ้นไปในปีชวด นักษัทอรรถสกเพ็ญเดือนหกคิมหันตฤดูวันอังคาร ยามอังคารยังอีกสี่นาฬิกาการจะรุ่งขึ้นเป็นวันพุธ คราที่นั้นก็จะสิ้นสุดพระพุทธศาสนา พระองค์ก็เปล่งชื่อชั้นฉัพพรรณรังสีแผ่พระรัศมี 6 ประการงามเรืองรองประดุจดั่งสีทองธรรมชาติผู้ใดได้ฟังพระพุทธศักราชก็จะรำลึกชาติได้ดังใจจิตจะนึกเอาชั้นอินทร์ และชั้นพรหมก็จะสมความคิดจะเนรมิตรมาณสวรรค์ ไว้คอยท่า, พระองค์ตรัสพระสัทธรรมเทศนาอยู่ถึง 7 วันแล 7 คืน พระบรมธาตุเสด็จดับขันธ์เข้าสู่พระนิพพานแผ่นดินดานก็สูงขึ้นแปดพันวา ด้วยอำนาจพุทธกาปิตาเจ้าของเรานั้นจึงจะถาวรณะบรรจบครบจำนวนถ้วน 5 พันพระพรรษา

ได้ลอกและท่องจำกันสืบ ๆ มา ถ้าท่านผู้รู้เห็นว่าผิดพลาดประการใดโปรดกรุณาช่วยแก้ไขเพิ่มเติมด้วยเพื่อจะได้เป็นเนติแบบฉบับตัวอย่างสืบต่อไป ในพระศาสนาตลอดกาลนานเทอญ หวังคงได้รับเมตตาจากท่านผู้รู้ทั้งหลาย

พระครูปลัดทองดำ ปญฺญาพโล
เจ้าอาวาสวัดห้วยปราบ ต.บ่อวิน
อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี

สารบาญ

หน้า

หน้า

1. คำบูชาพระรัตนตรัย

โย โส ภะคะวา อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ,

พระผู้มีพระภาคเจ้านั้น พระองค์ใด, เป็นพระอรหันต์, ดับเพลิงกิเลส เพลิงทุกข์สิ้นเชิง, ตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง,

ส๎วากขาโต เยนะ ภะคะวะตา ธัมโม,

พระธรรมเป็นธรรมอันพระผู้มีพระภาคเจ้า พระองค์ใด, ตรัสไว้ดีแล้ว,

สุปะฏิปันโน ยัสสะ ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ,

พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า พระองค์ใด, ปฏิบัติดีแล้ว,

ตัมมะยัง ภะคะวันตัง สะธัมมัง สะสังฆัง, อิเมหิ สักกาเรหิ ยะถาระหัง อาโรปิเตหิ อะภิปูชะยามะ,

ข้าพเจ้าทั้งหลาย, ขอบูชาอย่างยิ่ง, ซึ่งพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น, พร้อมทั้งพระธรรมและพระสงฆ์, ด้วยเครื่องสักการะทั้งหลายเหล่านี้, อันยกขึ้นตามสมควรแล้วอย่างไร,

สาธุ โน ภันเต ภะคะวา สุจิระปะรินิพพุโตปิ,

ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ, พระผู้มีพระภาคเจ้าแม้ปรินิพพานนานแล้ว, ทรงสร้างคุณอันสำเร็จประโยชน์ไว้แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย,

ปัจฉิมา ชะนะตานุกัมปะมานะสา,

ทรงมีพระหฤทัยอนุเคราะห์แก่พวกข้าพเจ้า, อันเป็นชนรุ่นหลัง,

อิเม สักกาเร ทุคคะตะปัณณาการะภูเต ปะฏิคัณหาตุ,

ขอพระผู้มีพระภาคเจ้าจงรับเครื่องสักการะ, อันเป็นบรรณาการของคนยากทั้งหลายเหล่านี้,

อัมหากัง ฑีฆะระตัง หิตายะ สุขายะ,

เพื่อประโยชน์และความสุขแก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย, ตลอดกาลนานเทอญ.

คำบูชาพระรัตนตรัย

อะระหัง สัมมา สัมพุทโธ ภะคะวา,

พระผู้มีพระภาคเจ้า, เป็นพระอรหันต์, ดับเพลิงกิเลสเพลิงทุกข์สิ้นเชิง, ตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง,

พุทธัง ภะคะวันตัง อะภิวาเทมิ,

ข้าพเจ้าอภิวาทพระผู้มีพระภาคเจ้า, ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน (กราบ)

สวากขาโต ภะคะวะตา ธัมโม,

พระธรรม เป็นธรรมที่พระผู้มีพระภาคเจ้า, ตรัสไว้ดีแล้ว,

ธัมมัง นะมัสสามิ

ข้าพเจ้านมัสการพระธรรม (กราบ)

สุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ,

พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า, ปฏิบัติดีแล้ว,

สังฆัง นะมามิ

ข้าพเจ้านอบน้อมพระสงฆ์ (กราบ)

ปุพพภาคนมการ

หันทะ มะยัง พุทธัสสะ ปุพพะภาคะนะมะการัง กะโรมะ เสฯ

เชิญเถิด เราทั้งหลาย, ทำความนอบน้อมอันเป็นส่วนเบื้องต้น, แด่พระผู้มีพระภาคเจ้าเถิด.

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต, ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคเจ้า, พระองค์นั้น.

อะระหะโต, ซึ่งเป็นผู้ไกลจากกิเลส,

สัมมาสัมพุทธัสสะ, ตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง.

(ว่า 3 ครั้ง)

1. พุทธาภิถุติ

หันทะ มะยัง พุทธาภิถุติง กะโรมะ เส ฯ

เชิญเถิด เราทั้งหลาย ทำความชมเชยเฉพาะ พระพุทธเจ้าเถิด.

โยโส ตะถาคะโต, พระตถาคตเจ้านั้น พระองค์ใด,

อะระหัง, เป็นผู้ไกลจากกิเลส,

สัมมาสัมพุทโธ, เป็นผู้ตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง,

วิชชาจะระณะสัมปันโน,	เป็นผู้ถึงพร้อมด้วยวิชชาและจรณะ,
สุคะโต,	เป็นผู้ไปแล้วด้วยดี,
โลกะวิทู,	เป็นผู้รู้โลกอย่างแจ่มแจ้ง,
อะนุตตะโร ปุริสะทัมมะสาระถิ,	เป็นผู้สามารถฝึกบุรุษที่สมควรฝึกได้อย่างไม่มีใครยิ่งกว่า
สัตถา เทวะมะนุสสานัง,	เป็นครูผู้สอน ของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย,
พุทโธ,	เป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานด้วยธรรม,
ภะคะวา,	เป็นผู้มีความจำเริญ จำแนกธรรมสั่งสอนสัตว์,

โย อิมัง โลกัง สะเทวะกัง สะมาระกัง, สะพรหมะกัง, สัสสะมะณะพราหมะณิง ปะชัง สะเทวะมะนุสสัง สะยัง อะภิญญา สัจฉิกัตวา ปะเวเทสิ,

พระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์ใด, ได้ทรงทำความดับทุกข์ให้แจ้งด้วยพระปัญญาอันยิ่งเองแล้ว, ทรงสอนโลกนี้พร้อมทั้งเทวดา, มาร, พรหม, และหมู่สัตว์พร้อมทั้งสมณะพราหมณ์, พร้อมทั้งเทวดาและมนุษย์ให้รู้ตาม,

โย ธัมมัง เทเสสิ,	พระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์ใด, ทรงแสดงธรรมแล้ว,
อาทิกัลยาณัง,	ไพเราะในเบื้องต้น,
มัชเฌกัลยาณัง,	ไพเราะในท่ามกลาง,

ปะริโยสานะกัลยาณัง, ไพเราะในที่สุด,

สาตถัง สะพยัญชะนัง เกวะละปะริปุณณัง ปะริสุทธัง พรหมะจะริยัง ปะกาเสสิ,

ทรงประกาศพรหมจรรย์ คือแบบแห่งการปฏิบัติอันประเสริฐ บริสุทธิ์บริบูรณ์ สิ้นเชิง, พร้อมทั้งอรรถะ (คำอธิบาย) พร้อมทั้งพยัญชนะ (หัวข้อ)

ตะมะหัง ภะคะวันตัง อะภิปูชะยามิ,

ข้าพเจ้าบูชาอย่างยิ่ง, เฉพาะพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น,

ตะมะหัง ภะคะวันตัง สิระสา, นะมามิ.

ข้าพเจ้าขอนอบน้อมพระผู้มีพระภาคเจ้า, พระองค์นั้น, ด้วยเศียรเกล้า,

(กราบระลึกพระพุทธคุณ)

2. ธัมมาภิถุติ

หันทะ มะยัง ธัมมาภิถุติง กะโรมะ เส ฯ

เชิญเถิด เราทั้งหลาย, ทำความชมเชยเฉพาะ พระธรรมเถิด ฯ

โย โส สวากขาโต ภะคะวะตา ธัมโม,

พระธรรมนั้นใด, เป็นสิ่งที่พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ ตรัสไว้ดีแล้ว,

สันทิฏฐิโก, เป็นสิ่งที่ผู้ศึกษาและปฏิบัติ พึงเห็นได้ด้วยตนเอง,

อะกาลิโก, เป็นสิ่งที่ปฏิบัติได้ และให้ผลได้ ไม่จำกัดกาล,

เอหิปัสสิโก, เป็นสิ่งที่ควรกล่าวกะผู้อื่นว่า ท่านจงมาดูเถิด,

โอปะนะยิโก, เป็นสิ่งที่ควรน้อมเข้ามาใส่ตัว,

ปัจจัตตัง เวทิตัพโพ วิญญูหิ,

เป็นสิ่งที่ผู้รู้ก็รู้ได้เฉพาะตน,

ตะมะหัง ธัมมัง อะภิปูชะยามิ,

ข้าพเจ้าขอบูชาอย่างยิ่ง เฉพาะพระธรรมนั้น,

ตะมะหัง ธัมมัง สิระสา นะมามิ.

ข้าพเจ้านอบน้อมพระธรรมนั้น, ด้วยเศียรเกล้า,

(กราบระลึกพระธรรมคุณ)

3. สังฆาภิถุติ

หันทะ มะยัง สังฆาภิถุติง กะโรมะ เส ฯ

เชิญเถิด เราทั้งหลาย ทำความชมเชยเฉพาะ พระสงฆ์เถิด.

โย โส สุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ,

พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้านั้นหมู่ใด, ปฏิบัติดีแล้ว,

อุชุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ,
พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าหมู่ใด, ปฏิบัติตรงแล้ว,

ญายะปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ,
พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าหมู่ใด, ปฏิบัติเพื่อรู้ธรรมเป็นเครื่องออกจากทุกข์แล้ว,

สามีจิปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ,
พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าหมู่ใด, ปฏิบัติสมควรแล้ว,

ยะทิทัง, ได้แก่บุคคลเหล่านี้คือ,

จัตตาริ ปุริสะยุคานิ อัฏฐะ ปุริสะปุคคะลา,
คู่แห่งบุรุษ 4 คู่, นับเรียงตัวบุรุษได้ 8 บุรุษ

เอสะ ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ,
นั่นแหละ สงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า,

อาหุเนยโย, เป็นสงฆ์ควรแก่สักการะที่เขานำมาบูชา,

ปาหุเนยโย, เป็นสงฆ์ควรแก่สักการะที่เขาจัดไว้ต้อนรับ,

ทักขิเณยโย, เป็นผู้ควรรับทักษิณาทาน,

อัญชะลีกะระณีโย, เป็นผู้ที่บุคคลทั่วไปควรทำอัญชลี,

อะนุตตะรัง ปุญญเขตตัง โลกัสสะ,

เป็นเนื้อนาบุญของโลก, ไม่มีนาบุญอื่นยิ่งกว่า,

ตะมะหัง สังฆัง อะภิปูชะยามิ,

ข้าพเจ้าบูชาอย่างยิ่ง เฉพาะพระสงฆ์หมู่นั้น,

ตะมะหัง สังฆัง สิระสา นะมามิ ฯ

ข้าพเจ้านอบน้อมพระสงฆ์หมู่นั้น, ด้วยเศียรเกล้า.

(กราบระลึกพระสังฆคุณ)

---

4. รตนัตตยปณามคาถา

หันทะ มะยัง ระตะนัตตะยัปปะณามะคาถาโย เจวะ
สังเวคะปะริกิตตะนะปาฐัญจะ ภะณามะ เส ฯ

เชิญเถิด เราทั้งหลาย, กล่าวคำนอบน้อมพระรัตนตรัย,
และบาลีที่กำหนดวัตถุเครื่องแสดงความสังเวชเถิด

พุทโธ สุสุทโธ กะรุณามะหัณณะโว,

พระพุทธเจ้าผู้บริสุทธิ์ มีพระกรุณา ดุจห้วงมหรรณพ,

โยจันตะสุทธัพพะระญาณะโลจะโน,

พระองค์ใด มีตาคือญาณอันประเสริฐ หมดจดถึงที่สุด,

โลกัสสะ ปาปูปะกิเลสะฆาตะโก,

เป็นผู้ฆ่าเสียซึ่งบาป และอุปกิเลส ของโลก,

วันทามิ พุทธัง อะหะมาทะเรนะ ตัง

ข้าพเจ้าไหว้พระพุทธเจ้าพระองค์นั้น โดยใจเคารพเอื้อเฟื้อ,

ธัมโม ปะทีโป วิยะ ตัสสะ สัตถุโน,

พระธรรมของพระศาสดา สว่างรุ่งเรือง เปรียบดวงประทีป,

โย มัคคะปากะมะตะเภทะภินนะโก,

จำแนกประเภท คือ มรรค ผล นิพพาน, ส่วนใด

กะโรมะ อะนุปะฏิปัชชามะ,

โลกุตตะโร โย จะ ตะทัตถะทีปะโน,

ซึ่งเป็นตัวโลกุตตระ, และส่วนใดที่ชี้แนวแห่งโลกุตตระนั้น,

วันทามิ ธัมมัง อะหะมาทะเรนะ ตัง,

ข้าพเจ้าไหว้พระธรรมนั้น โดยใจเคารพเอื้อเฟื้อ,

สังโฆ สุเขตตาภยะติเขตตะสัญญิโต,

พระสงฆ์เป็นนาบุญอันยิ่งใหญ่กว่านาบุญอันดีทั้งหลาย,

โย ทิฏฐะสันโต สุคะตานุโพธะโก,

เป็นผู้ที่เห็นพระนิพพาน, ตรัสรู้ตามพระสุคต, หมู่ใด,

โลลัปปะหีโน อะริโย สุเมธะโส,

เป็นผู้ละกิเลสเครื่องโลเล เป็นพระอริยะเจ้า มีปัญญาดี,

วันทามิ สังฆัง อะหะมาทะเรนะ ตัง,

ข้าพเจ้าไหว้พระสงฆ์หมู่นั้น โดยใจเคารพเอื้อเฟื้อ,

อิจเจวะเมกันตะภิปูชะเนยยะกัง,

วัตถุตตะยัง วันทะยะตาภิสังขะตัง,

ปุญญัง มะยา ยัง มะมะ สัพพุปัททะวา,

มา โหนตุ เว ตัสสะ ปะภาวะสิทธิยา.

บุญใด ที่ข้าพเจ้าผู้ไหว้อยู่ซึ่งวัตถุสาม, คือพระรัตนตรัย อันควรบูชายิ่ง โดย

ส่วนเดียว, ได้กระทำแล้วเป็นอย่างยิ่ง
เช่นนี้นี้ ขออุปัททวะ (ความชั่ว) ทั้งหลาย,
จงอย่ามีแก่ข้าพเจ้าเลย, ด้วยอำนาจ
ความสำเร็จ อันเกิดจากบุญนั้น.

5. สังเวคปริกิตตนปาฐะ

อิธะ ตะถาคะโต โลเก อุปปันโน,

พระตถาคตเจ้าเกิดขึ้นแล้ว ในโลกนี้,

อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ,

เป็นผู้ไกลจากกิเลส, ตรัสรู้ชอบได้
โดยพระองค์เอง,

ธัมโม จะ เทสิโต นิยยานิโก,

และพระธรรมที่ทรงแสดง เป็นธรรม
เครื่องออกจากทุกข์,

อุปะสะมิโก ปะรินิพพานิโก,

เป็นเครื่องสงบกิเลส, เป็นไปเพื่อ
ปรินิพพาน,

สัมโพธะคามี สุคะตัปปะเวทิโต,

เป็นไปเพื่อความรู้พร้อม, เป็นธรรม
ที่พระสุคตประกาศ,

มะยันตัง ธัมมัง สุตวา เอวัง ชานามะ,

พวกเราเมื่อได้ฟังธรรมนั้นแล้ว จึงได้
รู้อย่างนี้ว่า,

ชาติปิ ทุกขา, แม้ความเกิดก็เป็นทุกข์,
ชะราปิ ทุกขา, แม้ความแก่ก็เป็นทุกข์,
มะระณัมปิ ทุกขัง, แม้ความตายก็เป็นทุกข์,
โสกะปะริเทวะทุกขะโทมะนัสสุปายาสาปิ ทุกขา,
แม้ความโศก ความร่ำไรรำพัน ความไม่สบายกาย ความคับแค้นใจก็เป็นทุกข์
อัปปิเยหิ สัมปะโยโค ทุกโข,
ความประสบกับสิ่งไม่เป็นที่รักที่พอใจก็เป็นทุกข์
ปิเยหิ วิปปะโยโค ทุกโข, ความพลัดพรากจากสิ่งเป็นที่รักที่พอใจก็เป็นทุกข์,
ยัมปิจฉัง นะ ละภะติ ตัมปิ ทุกขัง,
มีความปรารถนาสิ่งใด ไม่ได้สิ่งนั้นนั่นก็เป็นทุกข์,
สังขิตเตนะ ปัญจุปาทานักขันธา ทุกขา,
ว่าโดยย่อ อุปาทานขันธ์ทั้ง 5 เป็นตัวทุกข์,
เสยยะถีทัง, ได้แก่สิ่งเหล่านี้คือ,
รูปูปาทานักขันโธ, ขันธ์ อันเป็นที่ตั้งแห่งความยึดมั่น คือรูป,
เวทะนูปาทานักขันโธ, ขันธ์ อันเป็นที่ตั้งแห่งความยึดมั่น คือเวทนา,
สัญญูปาทานักขันโธ, ขันธ์ อันเป็นที่ตั้งแห่งความยึดมั่น คือสัญญา,

สังขารูปาทานักขันโธ, ขันธ์ อันเป็นที่ตั้งแห่งความยึดมั่น คือสังขาร,

วิญญาณูปาทานักขันโธ, ขันธ์ อันเป็นที่ตั้งแห่งความยึดมั่น คือวิญญาณ,

เยสัง ปะริญญายะ, เพื่อให้สาวกกำหนดความรู้อุปาทานขันธ์เหล่านี้เอง,

ธะระมาโน โส ภะคะวา, จึงพระผู้มีพระภาคเจ้านั้น เมื่อยังทรงพระชนม์อยู่,

เอวัง พะหุลัง สาวะเก วิเนติ,

ย่อมทรงแนะนำสาวกทั้งหลายเช่นนี้เป็นส่วนมาก,

เอวัง ภาคา จะ ปะนัสสะ ภะคะวะโต สาวะเกสุ อะนุสาสะนี

พะหุลา ปะวัตตะติ, อนึ่ง คำสั่งสอนของพระผู้มีพระภาคเจ้านั้น, ย่อมเป็นไปในสาวกทั้งหลาย, ส่วนมาก, มีส่วนคือการจำแนกอย่างนี้ว่า,

รูปัง อะนิจจัง, รูปไม่เที่ยง,

เวทะนา อะนิจจา, เวทนาไม่เที่ยง,

สัญญา อะนิจจา, สัญญาไม่เที่ยง,

สังขารา อะนิจจา, สังขารไม่เที่ยง,

วิญญาณัง อะนิจจัง, วิญญาณไม่เที่ยง,

รูปัง อะนัตตา, รูปไม่ใช่ตัวตน,

เวทะนา อะนัตตา, เวทนาไม่ใช่ตัวตน,

สัญญา อะนัตตา, สัญญาไม่ใช่ตัวตน,

สังขารา อะนัตตา, สังขารไม่ใช่ตัวตน,

วิญญาณัง อะนัตตา วิญญาณไม่ใช่ตัวตน,

สัพเพ สังขารา อะนิจจา, สังขารทั้งหลายทั้งปวง ไม่เที่ยง,

สัพเพ ธัมมา อะนัตตาติ, ธรรมทั้งหลายทั้งปวง ไม่ใช่ตัวตน ดังนี้,

เต (ตา) มะยัง โอติณณามหะ,

พวกเราทั้งหลาย เป็นผู้ถูกครอบงำแล้ว,

ชาติยา, โดยความเกิด,

ชะรามะระเณนะ, โดยความแก่ และความตาย,

โสเกหิ ปะริเทเวหิ ทุกเขหิ โทมะนัสเสหิ,

อุปายาเสหิ, โดยความโศก ความร่ำไรรำพัน ความไม่สบายกาย ความไม่สบายใจ ความคับแค้นใจ ทั้งหลาย,

ทุกโขติณณา, เป็นผู้ถูกความทุกข์หยั่งเอาแล้ว,

ทุกขะปะเรตา, เป็นผู้มีความทุกข์ เป็นเบื้องหน้าแล้ว,

อัปเปวะนามิมัสสะ เกวะลัสสะ ทุกขักขันธัสสะ อันตะกิริยา

ปัญญาเยถาติ, ทำไฉน การทำที่สุดแห่งกองทุกข์ทั้งสิ้นนี้, จะพึงปรากฏชัด แก่เราได้,

จิระปะริพพุตัมปิ ตัง ภะคะวันตัง สะระณัง คะตา,

เราทั้งหลายผู้ถึงแล้วซึ่งพระผู้มีพระภาคเจ้า แม้ปรินิพพานนานแล้ว พระองค์นั้น เป็นสรณะ,

ธัมมัญจะ สังฆัญจะ, ถึงพระธรรมด้วย, ถึงพระสงฆ์ด้วย,

ตัสสะ ภะคะวะโต สาสะนัง, ยะถาสะติ, ยะถาพะลัง, มะนะสิ-กะโรมะ อะนุปะฏิปัชชามะ,

จักทำในใจอยู่, ปฏิบัติตามอยู่, ซึ่งคำสั่งสอนของพระผู้มีพระภาคเจ้านั้น ตามสติกำลัง,

สา สา โน ปะฏิปัตติ, ขอให้ความปฏิบัตินั้น ๆ ของเราทั้งหลาย,

อิมัสสะ เกวะลัสสะ ทุกขักขันธัสสะ อันตะกิริยายะ สังวัตตะตุ.

จงเป็นไปเพื่อการทำที่สุดแห่งกองทุกข์ทั้งสิ้นนี้เทอญ. *(จบคำทำวัตรเช้า)*

(สำหรับภิกษุสามเณรสวด)

จิระปะรินิพพุตัมปิ ตัง ภะคะวันตัง อุททิสสะ อะระหันตัง สัมมาสัมพุทธัง,

เราทั้งหลาย อุทิศเฉพาะพระผู้มีพระภาคเจ้า, ผู้ไกลจากกิเลส, ตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง, แม้ปรินิพพานนานแล้ว พระองค์นั้น,

สัทธา อะคารัสมา อะนะคาริยัง ปัพพะชิตา,

เป็นผู้มีศรัทธา ออกบวชจากเรือน ไม่เกี่ยวข้องด้วยเรือนแล้ว,

ตัสมิง ภะคะวะติ พรหมะจะริยัง จะรามะ,

ประพฤติอยู่ซึ่งพรหมจรรย์ ในพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น,

ภิกขูนัง สิกขาสาชีวะสะมาปันนา,

ถึงพร้อมด้วยสิกขาและธรรมเป็นเครื่องเลี้ยงชีวิต ของภิกษุทั้งหลาย,

ตัง โน พรหมะจะริยัง อิมัสสะ เกวะลัสสะ ทุกขักขันธัสสะ อันตะกิริยายะ สังวัตตะตุ,

ขอให้พรหมจรรย์ของเราทั้งหลายนั้น, จงเป็นไปเพื่อการทำที่สุดแห่งกองทุกข์ทั้งสิ้นนี้ เทอญ ฯ

ถวายพรพระ

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ ฯ (3 จบ)

อิติปิ โส ภะคะวา อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ วิชชาจะระณะสัมปันโน สุคะโต โลกะวิทู อะนุตตะโร ปุริสะทัมมะสาระถิ สัตถา เทวะมะนุสสานัง พุทโธ ภะคะวาติ ฯ

สวากขาโต ภะคะวะตา ธัมโม สันทิฏฐิโก อะกาลิโก เอหิปัสสิโก โอปะนะยิโก ปัจจัตตัง เวทิตัพโพ วิญญูหีติ ฯ

สุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ อุชุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ ญายะปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ สามีจิปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ ยะทิทัง จัตตาริ ปุริสะยุคานิ อัฏฐะ ปุริสะปุคคะลา เอสะ ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ อาหุเนยโย ปาหุเนยโย ทักขิเณยโย อัญชะลีกะระณีโย อะนุตตะรัง ปุญญักเขตตัง โลกัสสาติ ฯ

พุทธชัยมงคลคาถา

พาหุง สะหัสสะมะภินิมมิตะสาวุธันตัง
ครีเมขะลัง อุทิตะโฆระสะเสนะมารัง
ทานาทิธัมมะวิธินา ชิตะวา มุนินโท
ตันเตชะสา ภะวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ ฯ

มาราติเรกะมะภิยุชฌิตะสัพพะรัตติง
โฆรัมปะนาฬะวะกะมักขะมะถัทธะยักขัง
ขันตีสุทันตะวิธินา ชิตะวา มุนินโท

ตันเตชะสา ภะวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ ฯ

นาฬาคิริง คะชะวะรัง อะติมัตตะภูตัง
ทาวัคคิจักกะมะสะนีวะ สุทารุณันตัง
เมตตัมพุเสกะวิธินา ชิตะวา มุนินโท
ตันเตชะสา ภะวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ ฯ

อุกขิตตะขัคคะมะติหัตถะสุทารุณันตัง
ธาวันติโยชะนะปะถังคุลิมาละวันตัง
อิทธีภิสังขะตะมะโน ชิตะวา มุนินโท
ตันเตชะสา ภะวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ ฯ

กัตวานะ กัฏฐะมุทะรัง อิวะ คัพภินียา
จิญจายะ ทุฏฐะวะจะนัง ชะนะกายะมัชเฌ
สันเตนะ โสมะวิธินา ชิตะวา มุนินโท
ตันเตชะสา ภะวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ ฯ

สัจจัง วิหายะ มะติสัจจะกะวาทะเกตุง
วาทาภิโรปิตะมะนัง อะติอันธะภูตัง
ปัญญาปะทีปะชะลิโต ชิตะวา มุนินโท
ตันเตชะสา ภะวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ ฯ

นันโทปะนันทะภุชะคัง วิพุธัง มะหิทธิง
ปุตเตนะ เถระภุชะเคนะ ทะมาปะยันโต
อิทธูปะเทสะวิธินา ชิตะวา มุนินโท
ตันเตชะสา ภะวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ ฯ

ทุคคาหะทิฏฐิภุชะเคนะ สุทัฏฐะหัตถัง
พรัหมัง วิสุทธิชุติมิทธิพะกาภิธานัง
ญาณาคะเทนะ วิธินา ชิตะวา มุนินโท

ตันเตชะสา ภะวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ ฯ
เอตาปิ พุทธะชะยะมังคะลาอัฏฐะคาถา
โย วาจะโน ทินะทิเน สะระเต มะตันที
หิตวานะเนกะวิวิธานิ จุปัททะวานิ
โมกขัง สุขัง อะธิคะเมยยะ นะโร สะปัญโญ ฯ

มะหาการุณิโก นาโถ หิตายะ สัพพะปาณินัง
ปูเรตวา ปาระมี สัพพา ปัตโต สัมโพธิมุตตะมัง
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ โหตุ เต ชะยะมังคะลัง ฯ
ชะยันโต โพธิยา มูเล สักยานัง นันทิวัฑฒะโน
เอวัง ตวัง วิชะโย โหหิ ชะยัสสุ ชะยะมังคะเล
อะปะราชิตะปัลลังเก สีเส ปะฐะวิโปกขะเร
อะภิเสเก สัพพะพุทธานัง อัคคัปปัตโต ปะโมทะติ ฯ
สุนักขัตตัง สุมังคะลัง สุปะภาตัง สุหุฏฐิตัง
สุขะโณ สุมุหุตโต จะ สุยิฏฐัง พรัหมะจาริสุ
ปะทักขิณัง กายะกัมมัง วาจากัมมัง ปะทักขิณัง
ปะทักขิณัง มะโนกัมมัง ปะณิธี เต ปะทักขิณา
ปะทักขิณานิ กัตวานะ ละภันตัตเถ ปะทักขิเณ ฯ
ภะวะตุ สัพพะมังคะลัง รักขันตุ สัพพะเทวะตา
สัพพะพุทธานุภาเวนะ สะทา โสตถี ภะวันตุ เต ฯ
ภะวะตุ สัพพะมังคะลัง รักขันตุ สัพพะเทวะตา
สัพพะธัมมานุภาเวนะ สะทา โสตถี ภะวันตุ เต ฯ
ภะวะตุ สัพพะมังคะลัง รักขันตุ สัพพะเทวะตา
สัพพะสังฆานุภาเวนะ สะทา โสตถี ภะวันตุ เต ฯ

บทพิจารณาก่อนบริโภคอาหาร

ปะฏิสังขา โยนิโส ปิณฑะปาตัง ปะติเสวามิ

เราย่อมพิจารณาโดยแยบคายแล้วฉันบิณฑบาต

เนวะ ทะวายะ,	ไม่ให้เป็นไปเพื่อความเพลิดเพลินสนุกสนาน
นะ มะทายะ,	ไม่ให้เป็นไปเพื่อความเมามันเกิดกำลังพลังทางกาย
นะ มัณฑะนายะ,	ไม่ให้เป็นไปเพื่อประดับ,
นะ วิภูสะนายะ,	ไม่ให้เป็นไปเพื่อตกแต่ง,

ยาวะเทวะ อิมัสสะ กายัสสะ ฐิติยา,

แต่ให้เป็นไปเพียงเพื่อความตั้งอยู่ได้แห่งกายนี้,

ยาปะนายะ,	เพื่อความเป็นไปได้ของอัตภาพ,
วิหิงสุปะระติยา,	เพื่อความสิ้นไปแห่งความลำบากทางกาย,
พรัหมะจะริยานุคคะหายะ,	เพื่ออนุเคราะห์แก่การประพฤติพรหมจรรย์,

อิติ ปุรานัญจะ เวทะนัง ปะฏิหังขามิ,

ด้วยการทำอย่างนี้ เราย่อมระงับเสียได้ซึ่งทุกขเวทนาเก่า คือความหิว

นะ วัญจะเวทะนัง นะ อุปปาเทสสามิ,

และไม่ทำทุกขเวทนาใหม่ให้เกิดขึ้น,

ยาตรา จะ เม ภะวิสสะติ อะนะวัชชะตา จะ ผาสุวิหาโร จาติ.

อนึ่ง, ความเป็นไปโดยสะดวกแห่งอัตภาพนี้ด้วย, ความเป็นผู้หาโทษมิได้ด้วย และความเป็นอยู่โดยผาสุกด้วย, จักมีแก่เรา, ดังนี้.

สามัญอะนุโมทะนาคาถา

ยะถา วาริวะหา ปูรา ปะริปูเรนติ สาคะรัง,

ห้วงน้ำที่เต็มย่อมยังสมุทรให้บริบูรณ์ได้ฉันใด

เอวะเมวะ อิโต ทินนัง เปตานัง อุปะกัปปะติ,

ทานที่ท่านอุทิศให้แล้วในโลกนี้, ย่อมสำเร็จประโยชน์แก่ผู้ที่ละโลกนี้ไปแล้วได้ฉันนั้น

อิจฉิตัง ปัตถิตัง ตุมหัง ขออิฏฐผลที่ท่านปรารถนาแล้ว ตั้งใจแล้ว
ขิปปะเมวะ สะมิชฌันตุ, จงสำเร็จโดยฉับพลัน
สัพเพ ปูเรนตุ สังกัปปา, ขอความดำริทั้งปวงจงเต็มที่
จันโท ปัณณะระโส ยะถา, เหมือนพระจันทร์ในวันเพ็ญ
มะณิ โชติระโส ยะถา, เหมือนแก้วมณีอันสว่างไสว ควรยินดี
สัพพีติโย วิวัชชันตุ, ความจัญไรทั้งปวงจงบำราศไป
สัพพะโรโค วินัสสะตุ, โรคทั้งปวงของท่านจงหาย
มา เต ภะวัตวันตะราโย, อันตรายอย่ามีแก่ท่าน
สุขี ทีฆายุโก ภะวะ, ท่านจงเป็นผู้มีความสุขมีอายุยืน

อะภิวาทะนะ สีลิสสะ นิจจัง, วุฑฒาปะจายิโน, จัตตาโร ธัมมา วัฑฒันติ, อายุ วัณโณ สุขัง พะลัง.

ธรรม 4 ประการ คือ อายุ วรรณะ สุขะ พละ, ย่อมเจริญแก่บุคคลผู้มีปกติไหว้ กราบ, มีปรกติอ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่เป็นนิตย์.

โภชะนะทานานุโมทะนาคาถา

อายุโท พะละโท ธีโร	ผู้มีปัญญา ให้อายุ ให้กำลัง
วัณณะโท ปะฏิภาณะโท	ให้วรรณะ ให้ปฏิภาณ
สุขัสสะ ทาตา เมธาวี	ผู้มีปัญญาให้ความสุข
สุขัง โส อะธิคัจฉะติ	ย่อมได้ประสพสุข

อายุง ทัตวา พะลัง วัณณัง สุขัญจะ ปะฏิภาณะโท ทีฆายุ ยะสะวา โหติ ยัตถะ ยัตถูปะปัชชะตีติ.

บุคคลผู้ให้อายุ พละ วรรณะ สุข และปฏิภาณ ไปเกิดในที่ใด ๆ ย่อมเป็นผู้มีอายุยืน, มียศในที่นั้น ๆ, ดังนี้.

สัพพะโร

สัพพะโรคะวินิมุตโต,	จงพ้นจากสรรพโรคทั้งปวง
สัพพะสันตา ปะวัชชิโต,	จงเว้นจากความเดือดร้อนทั้งปวง
สัพพะเวระมะติกกันโต,	จงล่วงเสียซึ่งเวรทั้งปวง
นิพพุโต จะ ตุวัง ภะวะ,	จงดับเสียซึ่งทุกข์ทั้งปวงแห่งท่านทุกเมื่อ
สัจเจนะ จะ สีเลนะ จะ,	ด้วยสัจจะก็ดี ด้วยศีลก็ดี
ขันติ เมตตา พะเลนะ จะ,	ด้วยกำลังแห่งขันติแลเมตตาก็ดี
เตสัง พุทธานัง,	แห่งพระพุทธเจ้าทั้งหลาย
อะนุรักขันตุ เต	จงรักษาแห่งท่านทุกเมื่อ
อาโรคะเยนะ จะ	ด้วยสภาวะหาโรคมิได้ก็ดี
สุเขนะ จะ	ด้วยความสุขก็ดี
โหนตุ เต.	จงมีแก่ท่านทุกเมื่อ เทอญ.

มงคลจักรวาลน้อย

สัพพะพุทธานุภาเวนะ	ด้วยอานุภาพแห่งพระพุทธเจ้าทั้งปวง
สัพพะธัมมานุภาเวนะ	ด้วยอานุภาพแห่งพระธรรมทั้งปวง
สัพพะสังฆานุภาเวนะ	ด้วยอานุภาพแห่งพระสงฆ์ทั้งปวง

พุทธะระตะนัง ธัมมะระตะนัง สังฆะระตะนัง, ติณณัง ระตะนานัง

อานุภาเวนะ.	ด้วยอานุภาพแห่งรัตนะสาม คือ พุทธะระตะนะ ธรรมะระตะนะ สังฆะระตะนะ
	โภคะความเจริญ และความเป็นผู้มียศ และความสำเร็จกิจในความเป็นอยู่
อานุภาเวนะ	ระตะนะ

จะตุราสีติสสะหัสสะธัมมักขันธานุภาเวนะ

ด้วยอานุภาพแห่งพระธรรมขันธ์ 84,000

ปิฏะกัตตะยานุภาเวนะ	ด้วยอานุภาพแห่งพระไตรปิฎก
ชินะสาวะกานุภาเวนะ	ด้วยอานุภาพแห่งพระสาวกของพระชินเจ้า
สัพเพ เต โรคา	สรรพโรคทั้งหลายของท่าน
สัพเพ เต ภะยา	สรรพภัยทั้งหลายของท่าน
สัพเพ เต อันตรายา	สรรพอันตรายทั้งหลายของท่าน
สัพเพ เต อุปัททะวา	สรรพอุปัทวะทั้งหลายของท่าน
สัพเพ เต ทุนนิมิตตา	สรรพนิมิตร้ายทั้งหลายของท่าน
สัพเพ เต อะวะมังคะลา	สรรพอวมงคลทั้งหลายของท่าน
วินัสสันตุ	จงพินาศไป

อายุวัฑฒะโก ธะนะวัฑฒะโก

ความเจริญอายุ ความเจริญทรัพย์

สิริวัฑฒะโก ยะสะวัฑฒะโก

ความเจริญสิริ ความเจริญยศ

พะละวัฑฒะโก วัณณะวัฑฒะโก

ความเจริญกำลัง ความเจริญวรรณะ

สุขะวัฑฒะโก โหตุ สัพพะทา

ความเจริญสุข จงมีแก่ท่านในกาลทั้งปวง

ทุกขะโรคะภะยา เวรา	ทุกข์โรคภัย และเวรทั้งหลาย
โสภา สัตตุ จุปัททะวา,	ความโศกศัตรูแลอุปัทวะทั้งหลาย
อะเนกา อันตะรายาปิ	ทั้งอันตรายทั้งหลายเป็นเอนก

วินัสสันตุ จะ เตชะสา, จงพินาศไปด้วยเดช
ชะยะสิทธิ ธะนัง ลาภัง ความสำเร็จ ทรัพย์ ลาภ,
โสตถิ ภาคยัง สุขัง พะลัง,
ความสวัสดี ความมีโชค ความสุขและกำลัง
สิริ อายุ จะ วัณโณ จะ สิริ อายุ และวรรณะ,
โภคัง วุฑฒี จะ ยะสะวา, โภคะความเจริญ และความเป็นผู้มียศ
สะตะวัสสา จะ อายู จะ และอายุยืนร้อยปี
ชีวะสิทธี ภะวันตุ เต. และความสำเร็จกิจในความเป็นอยู่ จงมีแก่ท่าน ฯ

ภะวะตุสัพ ฯ

ภะวะตุ สัพพะมังคะลัง ขอสรรพมงคลจงมีแก่ท่าน
รักขันตุ สัพพะเทวะตา ขอเหล่าเทวดาทั้งปวงจงรักษาท่าน
สัพพะพุทธานุภาเวนะ ด้วยอานุภาพแห่งพระพุทธเจ้า
สัพพะธัมมานุภาเวนะ ด้วยอานุภาพแห่งพระธรรม
สัพพะสังฆานุภาเวนะ ด้วยอานุภาพแห่งพระสงฆ์
สะทา โสตถี ภะวันตุ เต ขอความสวัสดีทั้งหลาย, จงมีแก่ท่านทุกเมื่อเทอญ.

คำบูชาพระ และปุพพภาคนมการ ใช้อย่างเดียวกับทำวัตรเช้า

1. พุทธานุสสติ

หันทะ มะยัง พุทธานุสสะตินะยัง กะโรมะ เสฯ

เชิญเถิด เราทั้งหลาย, ทำความตามระลึกถึงพระพุทธเจ้าเถิด.

ตัง โข ปะนะ ภะคะวันตัง เอวัง กัลยาโณ กิตติสัทโท อัพภุคคะโต,

ก็กิตติศัพท์อันงามของพระผู้มีพระภาคเจ้านั้น, ได้ฟุ้งไปแล้วอย่างนี้ว่า,

อิติปิ โส ภะคะวา,

เพราะเหตุอย่างนี้ ๆ พระผู้มีพระภาคเจ้านั้น,

อะระหัง,

เป็นผู้ไกลจากกิเลส,

สัมมาสัมพุทโธ,

เป็นผู้ตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง,

วิชชาจะระณะสัมปันโน,

เป็นผู้ถึงพร้อมด้วยวิชชาและจรณะ,

สุคะโต,

เป็นผู้ไปแล้วด้วยดี,

โลกะวิทู,

เป็นผู้รู้โลกอย่างแจ่มแจ้ง,

อะนุตตะโร ปุริสะทัมมะสาระถิ,

เป็นผู้สามารถฝึกบุรุษที่สมควรฝึกได้อย่างไม่มีใครยิ่งกว่า,

สัตถา เทวะมะนุสสานัง,

เป็นครูผู้สอน ของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย,

พุทโธ,

เป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานด้วยธรรม,

ภะคะวาติ.

เป็นผู้มีความจำเริญ จำแนกธรรมสั่งสอนสัตว์, ดังนี้.

2. พุทธาภิคีติ

หันทะ มะยัง พุทธาภิคีติง กะโรมะ เสฯ

เชิญเถิด เราทั้งหลาย, ทำความขับคาถา

พรรณาเฉพาะพระพุทธเจ้าเถิด

พุทธวาระหันตะวะระตาทิคุณาภิยุตโต,

พระพุทธเจ้าประกอบด้วยคุณ, มีความประเสริฐแห่งอรหันต-คุณ เป็นต้น,

สุทธาภิ ญาณะกะรุณาหิ สะมาคะตัต โต,

มีพระองค์อันประกอบด้วยพระญาณ, และพระกรุณาอัน บริสุทธิ์,

โพเธสิ โย สุชะนะตัง กะมะลังวะ สูโร,

พระองค์ใด ทรงกระทำชนที่ดีให้เบิกบาน, ดุจอาทิตย์ทำบัว ให้บาน,

วันทามะหัง ตะมะระณัง สิระสา ชิเนนทัง,

ข้าพเจ้าไหว้พระชินสีห์ ผู้ไม่มีกิเลส พระองค์นั้น ด้วยเศียร เกล้า,

พุทโธ โย สัพพะปาณีนัง สะระณัง เขมะมุตตะมัง,

พระพุทธเจ้าพระองค์ใด เป็นสรณะอันเกษมสูงสุด ของสัตว์ทั้งหลาย,

ปะฐะมานุสสะติฏฐานัง วันทามิ ตัง สิเรนะหัง,

ข้าพเจ้าไหว้พระพุทธเจ้าพระองค์นั้น, อันเป็นที่ตั้งแห่งความระลึก องค์ที่หนึ่งด้วยเศียรเกล้า,

พุทธัสสาหัสมิ ทาโส (ทาสี) วะ พุทโธ เม สามิกิสสะโร,

ข้าพเจ้าเป็นทาสของพระพุทธเจ้า, พระพุทธเจ้าเป็นนาย มีอิสระเหนือข้าพเจ้า,

พุทโธ ทุกขัสสะ ฆาตา จะ วิธาตา จะ หิตัสสะ เม,

พระพุทธเจ้าเป็นเครื่องกำจัดทุกข์ และทรงไว้ซึ่งประโยชน์แก่ข้าพเจ้า,

พุทธัสสาหัง นิยยาเทมิ สะรีรัญชีวิตัญจิทัง,

ข้าพเจ้ามอบกายถวายชีวิตนี้ แด่พระพุทธเจ้า,

วันทันโตหัง (ตีหัง) จะริสสามิ พุทธัสเสวะ สุโพธิตัง,

ข้าพเจ้าผู้ไหว้อยู่จักประพฤติตาม ซึ่งความตรัสรู้ดีของพระพุทธเจ้า,

นัตถิ เม สะระณัง อัญญัง พุทโธ เม สะระณัง วะรัง,

สรณะอื่นของข้าพเจ้าไม่มี, พระพุทธเจ้าเป็นสรณะอันประเสริฐของข้าพเจ้า,

เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ วัฑเฒยยัง สัตถุสาสะเน ฯ

ด้วยการกล่าวคำสัจจ์นี้ ข้าพเจ้าพึงเจริญในพระศาสนา ของพระศาสดา

พุทธัง เม วันทะมาเนนะ (มานายะ) ยัง ปุญญัง ปะสุตัง อิธะ,

ข้าพเจ้าผู้ไหว้อยู่ซึ่งพระพุทธเจ้า, ได้ขวนขวายบุญใด ในบัดนี้,

สัพเพปิ อันตะรายา เม มะเหสุง ตัสสะ เตชะสา ฯ

อันตะรายทั้งปวง อย่าได้มีแก่ข้าพเจ้า, ด้วยเดชแห่งบุญนั้น,

กาเยนะ วาจายะ วะ เจตะสา วา,

ด้วยกายก็ดี ด้วยวาจาก็ดี ด้วยใจก็ดี

พุทเธ กุกัมมัง ปะกะตัง มะยา ยัง,

กรรมน่าติเตียนอันใด ที่ข้าพเจ้ากระทำแล้ว ในพระพุทธเจ้า

พุทโธ ปะฏิคคัณหะตุ อัจจะยันตัง,

ขอพระพุทธเจ้า จงงดซึ่งโทษล่วงเกินอันนั้น

กาลันตะเร สังวะริตุง วะ พุทเธ,

เพื่อการสำรวมระวัง ในพระพุทธเจ้า ในกาลต่อไป.

3. ธัมมานุสสติ

หันทะ มะยัง ธัมมานุสสะตินะยัง กะโรมะ เสฯ

เชิญเถิด เราทั้งหลาย ทำความตามระลึกถึง พระธรรมเถิด.

สวากขาโต ภะคะวะตา ธัมโม,

พระธรรม เป็นสิ่งที่พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสไว้ดีแล้ว,

สันทิฏฐิโก,

เป็นสิ่งที่ผู้ศึกษาและปฏิบัติ พึงเห็นได้ด้วยตนเอง,

อะกาลิโก,

เป็นสิ่งที่ปฏิบัติได้ และให้ผลได้ ไม่จำกัดกาล,

เอหิปัสสิโก,

เป็นสิ่งที่ควรกล่าวกะผู้อื่นว่า ท่านจงมาดูเถิด,

โอปะนะยิโก,

เป็นสิ่งที่ควรน้อมเข้ามาใส่ตัว,

ปัจจัตตัง เวทิตัพโพ วิญญูหี ติ,

เป็นสิ่งที่ผู้รู้ก็รู้ได้เฉพาะตน, ดังนี้.

4. ธัมมาภิคีติ

หันทะ มะยัง ธัมมาภิคีติง กะโรมะ เสฯ

เชิญเถิด เราทั้งหลาย, ทำความขับคาถา
พรรณาเฉพาะพระธรรมเถิด.

สวากขาตะตาทิคุณะโยคะวะเสนะ เสยโย,

พระธรรม เป็นสิ่งที่ประเสริฐเพราะประกอบด้วยคุณ, คือความที่พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ดีแล้ว เป็นต้น,

โย มัคคะปากะปะริยัตติวิโมกขะเภโท,

เป็นธรรมอันจำแนกเป็น มรรค ผล ปริยัติ และนิพพาน,

ธัมโม กุโลกะปะตะนา ตะทะธาริธารี,

เป็นธรรมทรงไว้ซึ่งผู้ทรงธรรม จากการตกไปสู่โลกที่ชั่ว,

วันทามะหัง ตะมะหะรัง วะระธัมมะเมตัง,

ข้าพเจ้าไหว้พระธรรมอันประเสริฐนั้น, อันเป็นเครื่องขจัดเสียซึ่งความมืด,

ธัมโม โย สัพพะปาณีนัง สะระณัง เขมะมุตตะมัง,

พระธรรมใด เป็นสะระณะอันเกษมสูงสุด ของสัตว์ทั้งหลาย,

ทุติยานุสสะติฏฐานัง วันทามิ ตัง สิเรนะหัง,

ข้าพเจ้าไหว้พระธรรมนั้น อันเป็นที่ตั้งแห่งความระลึก องค์ที่สองด้วยเศียรเกล้า

ธัมมัสสาหัสมิ ทาโส (ทาสี) วะ ธัมโม เม สามิกิสสะโร,

ข้าพเจ้าเป็นทาสของพระธรรม, พระธรรมเป็นนาย มีอิสระเหนือข้าพเจ้า,

ธัมโม ทุกขัสสะ ฆาตา จะ วิธาตา จะ หิตัสสะ เม,

พระธรรมเป็นเครื่องกำจัดทุกข์ และทรงไว้ซึ่งประโยชน์แก่ข้าพเจ้า,

ธัมมัสสาหัง นิยยาเทมิ สะรีรัญชีวิตัญจิทัง,

ข้าพเจ้ามอบกายถวายชีวิตนี้ แด่พระธรรม,

วันทันโตหัง (ตีหัง) จะริสสามิ ธัมมัสเสวะ สุธัมมะตัง,

ข้าพเจ้าผู้ไหว้อยู่จักประพฤติตาม ซึ่งความเป็นธรรมดีของพระธรรม,

นัตถิ เม สะระณัง อัญญัง ธัมโม เม สะระณัง วะรัง,

สรณะอื่นของข้าพเจ้าไม่มี, พระธรรมเป็นสรณะอันประเสริฐของข้าพเจ้า,

เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ วัฑเฒยยัง สัตถุสาสะเน,

ด้วยการกล่าวคำสัจจ์นี้ ข้าพเจ้าพึงเจริญในพระศาสนา ของพระศาสดา,

ธัมมัง เม วันทะมาเนนะ (มานายะ) ยัง ปุญญัง ปะสุตัง อิธะ,

ข้าพเจ้าผู้ไหว้อยู่ซึ่งพระธรรม ได้ขวนขวายบุญใด ในบัดนี้,

สัพเพปิ อันตะรายา เม มะเหสุง ตัสสะ เตชะสา,

อันตรายทั้งปวง อย่าได้มีแก่ข้าพเจ้า ด้วยเดชแห่งบุญนั้น,

กาเยนะ วาจายะ วะ เจตะสา วา,

ด้วยกายก็ดี ด้วยวาจาก็ดี ด้วยใจก็ดี

ธัมเม กุกัมมัง ปะกะตัง มะยา ยัง,

กรรมน่าติเตียนอันใด ที่ข้าพเจ้ากระทำแล้ว ในพระธรรม,

ธัมโม ปะฏิคคัณหะตุ อัจจะยันตัง,

ขอพระธรรม จงงดซึ่งโทษล่วงเกินอันนั้น,

กาลันตะเร สังวะริตุง วะ ธัมเม,

เพื่อการสำรวมระวัง ในพระธรรม ในกาลต่อไป.

---

5. สังฆานุสสติ

หันทะ มะยัง สังฆานุสสะตินะยัง กะโรมะ เสฯ

เชิญเถิด เราทั้งหลาย, ทำความตามระลึกถึงพระสงฆ์เถิด

สุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ,

พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า หมู่ใด, ปฏิบัติดีแล้ว,

อุชุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ,

พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า หมู่ใด, ปฏิบัติตรงแล้ว,

ญายะปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ,

พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า หมู่ใด,
ปฏิบัติเพื่อรู้ธรรมเป็นเครื่องออกจากทุกข์แล้ว,

สามีจิปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ,

พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า หมู่ใด, ปฏิบัติสมควรแล้ว,

ยะทิทัง,

ได้แก่บุคคลเหล่านี้คือ

จัตตาริ ปุริสะยุคานิ อัฏฐะ ปุริสะปุคคะลา,

คู่แห่งบุรุษ 4 คู่, นับเรียงตัวบุรุษได้ 8 บุรุษ,

เอสะ ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ,

นั่นแหละ สงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า,

อาหุเนยโย,

เป็นสงฆ์ควรแก่สักการะที่เขานำมาบูชา,

ปาหุเนยโย,

เป็นสงฆ์ควรแก่สักการะที่เขาจัดไว้ต้อนรับ,

ทักขิเณยโย,

เป็นผู้ควรรับทักษิณาทาน,

อัญชะลีกะระณีโย,

เป็นผู้ที่บุคคลทั่วไปควรทำอัญชลี,

อะนุตตะรัง ปุญญักเขตตัง โลกัสสาติ.

เป็นเนื้อนาบุญของโลก, ไม่มีนาบุญอื่นยิ่งกว่า, ดังนี้.

6. สังฆาภิคีติ

หันทะ มะยัง สังฆาภิคีติง กะโรมะ เสฯ

เชิญเถิด เราทั้งหลาย, ทำความขับคาถา
พรรณาเฉพาะพระสงฆ์เถิด.

สัทธัมมะโช สุปะฏิปัตติคุณาทิยุตโต,

พระสงฆ์ที่เกิดโดยพระสัทธรรม ประกอบด้วยคุณมีความปฏิบัติดีเป็นต้น.

โยฏฐัพพิโธ อะริยะปุคคะละสังฆะเสฏโฐ,

เป็นหมู่แห่งพระอริยบุคคลอันประเสริฐ แปดจำพวก,

สีลาทิธัมมะปะวะราสายะกายะจิตโต,

มีกายและจิต อันอาศัยธรรมมีศีลเป็นต้น อันบวร,

วันทามะหัง ตะมะริยานะคะณัง สุสุทธัง,

ข้าพเจ้าไหว้หมู่แห่งพระอริยเจ้าเหล่านั้น อันบริสุทธิ์ด้วยดี,

สังโฆ โย สัพพะปาณีนัง สะระณัง เขมะมุตตะมัง,

พระสงฆ์ หมู่ใด เป็นสรณะอันเกษมสูงสุด ของสัตว์ทั้งหลาย,

ตะติยานุสสะติฏฐานัง วันทามิ ตัง สิเรนะหัง,

ข้าพเจ้าไหว้พระสงฆ์หมู่นั้น, อันเป็นที่ตั้งแห่งความระลึก องค์ที่สามด้วยเศียรเกล้า,

สังฆัสสาหัสมิ ทาโส (ทาสี) วะ สังโฆ เม สามิกิสสะโร,

ข้าพเจ้าเป็นทาสของพระสงฆ์, พระสงฆ์เป็นนาย มีอิสระเหนือข้าพเจ้า,

สังโฆ ทุกขัสสะ ฆาตา จะ วิธาตา จะ หิตัสสะ เม,

พระสงฆ์เป็นเครื่องกำจัดทุกข์ และทรงไว้ซึ่งประโยชน์แก่ข้าพเจ้า,

สังฆัสสาหัง นิยยาเทมิ สะรีรัญชีวิตัญจิทัง,

ข้าพเจ้ามอบกายถวายชีวิตนี้ แด่พระสงฆ์,

วันทันโตหัง (ตีหัง) จะริสสามิ สังฆัสโสปะฏิปันนะตัง,

ข้าพเจ้าผู้ไหว้อยู่จักประพฤติตาม ซึ่งความปฏิบัติของพระสงฆ์,

นัตถิ เม สะระณัง อัญญัง สังโฆ เม สะระณัง วะรัง,

สรณะอื่นของข้าพเจ้าไม่มี, พระสงฆ์เป็นสรณะอันประเสริฐของข้าพเจ้า,

เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ วัฑเฒยยัง สัตถุสาสะเน,

ด้วยการกล่าวคำสัจจ์นี้ ข้าพเจ้าพึงเจริญในพระศาสนา ของพระศาสดา,

สังฆัง เม วันทะมาเนนะ (มานายะ) ยัง ปุญญัง ปะสุตัง อิธะ,

ข้าพเจ้าผู้ไหว้อยู่ซึ่งพระสงฆ์ ได้ขวนขวายบุญใด ในบัดนี้,

สัพเพปิ อันตะรายา เม มะเหสุง ตัสสะ เตชะสา,

อันตรายทั้งปวง อย่าได้มีแก่ข้าพเจ้า, ด้วยเดชแห่งบุญนั้น,

กาเยนะ วาจายะ วะ เจตะสา วา,

ด้วยกายก็ดี ด้วยวาจาก็ดี ด้วยใจก็ดี

สังเฆ กุกัมมัง ปะกะตัง มะยา ยัง,

กรรมน่าติเตียนอันใด ที่ข้าพเจ้ากระทำแล้ว ในพระสงฆ์,

สังโฆ ปะฏิคคัณหะตุ อัจจะยันตัง,

ขอพระสงฆ์ จงงดซึ่งโทษล่วงเกินอันนั้น,

กาลันตะเร สังวะริตุง วะ สังเฆ,

เพื่อการสำรวมระวัง ในพระสงฆ์ ในกาลต่อไป.

สวดมนต์ชุมนุมเทวดา

(ถ้าจะสวดเจ็ดตำนานใช้)

สะรัชชัง สะเสนัง สะพันธุง นะรินทัง
ปะริตตานุภาโว สะทา รักขะตูติ
ผะริตวานะ เมตตัง สะเมตตา ภะทันตา
อะวิกขิตตะจิตตา ปะริตตัง ภะณันตุ

สัคเค กาเม จะ รูเป คิริสิขะระตะเฏ จันตะลิกเข วิมาเน ทีเป รัฏเฐ จะ คาเม ตะรุวะนะคะหะเน เคหะวัตถุมหิ เขตเต ภุมมา จายันตุ เทวา ชะละถะละวิสะเม ยักขะคันธัพพะนาคา ติฏฐันตา สันติเก ยัง มุนิวะระวะจะนัง สาธะโว เม สุณันตุ ฯ ธัมมัสสะวะนะกาโล

อะยัมภะทันตา ธัมมัสสะวะนะกาโล อะยัมภะทันตา ธัมมัสสะวะนะกาโล

อะยัมภะทันตา ฯ

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ
นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ
นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ ฯ

พุทธัง ชีวิตัง ยาวะ นิพพานัง สะระณัง คัจฉามิ
ธัมมัง ชีวิตัง ยาวะ นิพพานัง สะระณัง คัจฉามิ
สังฆัง ชีวิตัง ยาวะ นิพพานัง สะระณัง คัจฉามิ
ทุติยัมปิ พุทธัง ชีวิตัง ยาวะ นิพพานัง สะระณัง คัจฉามิ
ทุติยัมปิ ธัมมัง ชีวิตัง ยาวะ นิพพานัง สะระณัง คัจฉามิ
ทุติยัมปิ สังฆัง ชีวิตัง ยาวะ นิพพานัง สะระณัง คัจฉามิ

ตะติยัมปิ พุทธัง ชีวิตัง ยาวะ นิพพานัง สะระณัง คัจฉามิ
ตะติยัมปิ ธัมมัง ชีวิตัง ยาวะ นิพพานัง สะระณัง คัจฉามิ
ตะติยัมปิ สังฆัง ชีวิตัง ยาวะ นิพพานัง สะระณัง คัจฉามิ

บทสวดมนต์แปล 9 บทพิเศษ

1. ปุพพภาคนมการ

หันทะ มะยัง พุทธัสสะ ภะคะวะโต ปุพพะคะนะมะกะรัง กะโรมะ เส ฯ

เชิญเถิด เราทั้งหลาย, ทำความนอบน้อมอันเป็นส่วนเบื้องต้น, แด่พระผู้มีพระภาคเจ้าเถิด.

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต,

ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคเจ้า พระองค์นั้น,

อะระหะโต,

ซึ่งเป็นผู้ไกลจากกิเลส,

สัมมาสัมพุทธัสสะ,

ตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง,

(3 ครั้ง)

---

2. สรณคมนปาฐะ

หันทะ มะยัง ติสะระณะคะมะนะปาฐัง ภะณามะ เสฯ

เชิญเถิด เราทั้งหลาย, จงกล่าวคาถาเพื่อระลึกถึงพระรัตนตรัยเถิด.

พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ,

ข้าพเจ้าถือเอาพระพุทธเจ้า เป็นสรณะ,

ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ,

ข้าพเจ้าถือเอาพระธรรม เป็นสรณะ,

สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ,

ข้าพเจ้าถือเอาพระสงฆ์ เป็นสรณะ,

ทุติยัมปิ พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ,

แม้ครั้งที่สอง ข้าพเจ้าถือเอาพระพุทธเจ้า เป็นสรณะ,

ทุติยัมปิ ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ,

แม้ครั้งที่สอง ข้าพเจ้าถือเอาพระธรรม เป็นสรณะ,

ทุติยัมปิ สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ,

แม้ครั้งที่สอง ข้าพเจ้าถือเอาพระสงฆ์ เป็นสรณะ,

ตะติยัมปิ พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ,

แม้ครั้งที่สาม ข้าพเจ้าถือเอาพระพุทธเจ้า เป็นสรณะ,

ตะติยัมปิ ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ,

แม้ครั้งที่สาม ข้าพเจ้าถือเอาพระธรรม เป็นสรณะ,

ตะติยัมปิ สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ,

แม้ครั้งที่สาม ข้าพเจ้าถือเอาพระสงฆ์ เป็นสรณะ,

---

3. อัฏฐสิกขาปทปาฐะ

หันทะ มะยัง อัฏฐะสิกขาปะทะปาฐัง ภะณามะ เส,

เชิญเถิด เราทั้งหลาย, จงกล่าวคาถาแสดงสิกขาบท 8 ประการเถิด,

ปาณาติปาตา เวระมะณี,

เจตนาเป็นเครื่องเว้นจากการฆ่า,

อะทินนาทานา เวระมะณี,

เจตนาเป็นเครื่องเว้นจากการถือเอาสิ่งของที่เจ้าของไม่ได้ให้แล้ว,

อะพรัหมะจะริยา เวระมะณี,

เจตนาเป็นเครื่องเว้นจากการกระทำอันมิใช่พรหมจรรย์

มุสาวาทา เวระมะณี,

เจตนาเป็นเครื่องเว้นจากการพูดไม่จริง,

สุราเมระยะมัชชะปะมาทัฏฐานา เวระมะณี,

เจตนาเป็นเครื่องเว้นจากการดื่มสุรา และเมรัย อันเป็นที่ตั้งของความประมาท,

วิกาละโภชะนา เวระมะณี,

เจตนาเป็นเครื่องเว้นจากการบริโภคอาหารในเวลาวิกาล,

นัจจะคีตะวาทิตะวิสูกะทัสสะนา มาลาคันธะวิเลปะนะธาระณะ-มัณฑะนะวิภูสะนัฏฐานา เวระมะณี,

เจตนาเป็นเครื่องเว้นจากการฟ้อนรำ, การขับเพลง การดนตรี การดู การเล่น ชนิดเป็นข้าศึกต่อกุศล, การทัดทรงสวมใส่ การประดับ การตกแต่งตน, ด้วยพวงมาลา ด้วยเครื่องกลิ่น และเครื่องผัดทา,

อุจจาสะยะนะ มะหาสะยะนา เวระมะณี,

เจตนาเป็นเครื่องเว้นจากการนั่งนอนบนที่นอนสูง และที่นอนใหญ่, ดังนี้แล,

4. ทวัตติงสาการะปาฐะ

หันทะ มะยัง ทวัตติงสาการะปาฐัง ภะณามะ เส,

เชิญเถิด เราทั้งหลาย, จงกล่าวคาถาแสดงอาการ 32 ในร่างกายเถิด.

อัตถิ อิมัสมิง กาเย, ในร่างกายของเรานี้มี,

เกสา	ผมทั้งหลาย	**โลมา**	ขนทั้งหลาย
นะขา	เล็บทั้งหลาย	**ทันตา**	ฟันทั้งหลาย
ตะโจ	หนัง	**มังสัง**	เนื้อ
นะหารู	เอ็นทั้งหลาย	**อัฏฐี**	กระดูกทั้งหลาย
อัฏฐิมิญชัง	เยื่อในกระดูก	**วักกัง**	ม้าม
หะทะยัง	หัวใจ	**ยะกะนัง**	ตับ
กิโลมะกัง	พังผืด	**ปิหะกัง**	ไต
ปัปผาสัง	ปอด	**อันตัง**	ไส้ใหญ่
อันตะคุณัง	ไส้น้อย	**อุทะริยัง**	อาหารใหม่
กะรีสัง	อาหารเก่า	**ปิตตัง**	น้ำดี
เสมหัง	น้ำเสลด	**ปุพโพ**	น้ำหนอง
โลหิตัง	น้ำเลือด	**เสโท**	น้ำเหงื่อ
เมโท	น้ำมันข้น	**อัสสุ**	น้ำตา
วะสา	น้ำเหลือง	**เขโฬ**	น้ำลาย
สิงฆาณิกา	น้ำมูก	**ละสิกา**	น้ำไขข้อ
มุตตัง	น้ำมูตร		

มัตถะเก มัตถะลุงคังอิติ เยื่อมันสมองในกะโหลกศีรษะดังนี้.

5. เจริญอภิณหปัจจเวกขณะ 5 โดยสังเขป

หันทะ มะยัง อะภิณหะปัจจะเวกขะณะปาฐะ ภะณามะ เสฯ

เชิญเถิด เราทั้งหลาย, มาสวดอภิณหปัจจเวกขณะปาฐะกันเถิด.

ชะราธัมโมมหิ,

เรามีความแก่เป็นธรรมดา

ชะรัง อะนะตีโต,

เราจะล่วงความแก่ไปไม่ได้

พยาธิธัมโมมหิ,

เรามีความเจ็บไข้เป็นธรรมดา

พยาธิง อะนะตีโต,

เราจะล่วงความเจ็บไข้ไปไม่ได้

มะระณะธัมโมมหิ,

เรามีความตายเป็นธรรมดา

มะระณัง อะนะตีโต,

เราจะล่วงความตายไปไม่ได้

สัพเพหิ เม ปิเยหิ มะนาเปหิ,

เราจะละเว้นเป็นต่าง ๆ คือว่าจะพลัดพรากจาก

นานาภาโว, วินาภาโว,

ของรักของเจริญใจทั้งหลายทั้งปวง

กัมมัสสะโกมหิ,

เราเป็นผู้มีกรรมเป็นของ ๆ ตน

กัมมะทายาโท,

เราเป็นผู้รับผลของกรรม

กัมมะโยนิ,

เราเป็นผู้มีกรรมเป็นกำเนิด

กัมมะพันธุ,

เราเป็นผู้มีกรรมเป็นเผ่าพันธุ์

กัมมะปะฏิสะระโณ,

เราเป็นผู้มีกรรมเป็นที่พึ่งพาอาศัย

ยัง กัมมัง กะริสสามิ,

เราจักกระทำกรรมอันใดไว้

กัลยาณัง วา ปาปะกัง วา,

เป็นบุญหรือเป็นบาป

ตัสสะ ทายาโท ภะวิสสามิ,

เราจักเป็นผู้รับผลของกรรมนั้น ๆ

เอวัง อัมเหหิ อะภิณหัง ปัจจะเวกขิ ตัพพัง.

เราทั้งหลายพึงพิจารณาอย่างนี้ทุก ๆ วัน ดังนี้.

---

6. ภารสุตตคาถา

หันทะ มะยัง ภาระสุตตะคาถาโย ภะณามะ เส ฯ

เชิญเถิด เราทั้งหลาย, จงกล่าวคาถาแสดงภารสูตรเถิด

ภารา หะเว ปัญจักขันธา

ขันธ์ทั้งห้า เป็นของหนักเน้อ,

ภาระหาโร จะ ปุคคะโล,

บุคคลแหละ เป็นผู้แบกของหนักพาไป,

ภาราทานัง ทุกขัง โลเก,

การแบกถือของหนัก เป็นความทุกข์ ในโลก,

ภาระนิกเขปะนัง สุขัง,

การสลัดของหนัก ทิ้งลงเสีย เป็นความสุข,

นิกขิปิตวา คะรุง ภารัง,

พระอริยะเจ้า สลัดทิ้งของหนัก ลงเสียแล้ว,

อัญญัง ภารัง อะนาทิยะ,

ทั้งไม่หยิบฉวยเอาของหนักอันอื่น ขึ้นมาอีก,

สะมูลัง ตัณหัง อัพพุยหะ,

ก็เป็นผู้ถอนตัณหาขึ้นได้ กระทั่งราก,

นิจฉาโต ปะรินิพพุโต.

เป็นผู้หมดสิ่งปรารถนา, ดับสนิทไม่มีส่วนเหลือ.

---

7. โอวาทปาติโมกขคาถา

หันทะ มะยัง โอวาทะปาติโมกขะคาถาโย ภะณามะ เส ฯ

เชิญเถิด เราทั้งหลาย, จงกล่าวคาถาแสดงพระโอวาทปฏิโมกข์เถิด.

สัพพะปาปัสสะ อะกะระณัง

การไม่ทำบาปทั้งปวง,

กุสะลัสสูปะสัมปะทา,

การทำกุศลให้ถึงพร้อม,

สะจิตตะปะริโยทะปะนัง,

การชำระจิตของตนให้ขาวรอบ,

เอตัง พุทธานะสาสะนัง,

ธรรม 3 อย่างนี้, เป็นคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย,

ขันตี ปะระมัง ตะโป ตีติกขา,

ขันติ คือความอดกลั้น, เป็นธรรมเครื่องเผากิเลสอย่างยิ่ง,

นิพพานัง ปะระมัง วะทันติ พุทธา,

ผู้รู้ทั้งหลาย, กล่าวพระนิพพานว่าเป็นธรรมอันยิ่ง,

นะ หิ ปัพพะชิโต ปะรูปะฆาตี,

ผู้กำจัดสัตว์อื่นอยู่, ไม่ชื่อว่าเป็นบรรพชิตเลย,

สะมะโณ โหติ ปะรัง วิเหฐะยันโต,

ผู้ทำสัตว์อื่นให้ลำบากอยู่, ไม่ชื่อว่าเป็นสมณะเลย,

อะนูปะวาโท อะนูปะฆาโต,

การไม่พูดร้าย, การไม่ทำร้าย,

ปาติโมกเข จะ สังวะโร,

การสำรวมในปาติโมกข์,

มัตตัญญุตา จะ ภัตตัสมิง,

ความเป็นผู้รู้ประมาณในการบริโภค,

ปันตัญจะ สะยะนาสะนัง,

การนอน การนั่ง ในที่อันสงัด,

อะจิตเต จะ อาโยโค,

ความหมั่นประกอบในการทำจิตให้ยิ่ง,

เอตัง พุทธานะสาสะนัง,

ธรรม 6 อย่างนี้, เป็นคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย,

---

8. ปัจฉิมพุทโธวาทปาฐะ

หันทะ มะยัง ปัจฉิมะพุทโธวาทะปาฐัง ภะณามะ เสฯ

เชิญเถิด เราทั้งหลาย, จงกล่าวคำแสดงพระโอวาทครั้งสุดท้ายของพระพุทธเจ้าเถิด.

หันทะทานิ ภิกขะเว อามันตะยามิ โว,

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย/บัดนี้, เราขอเตือนท่านทั้งหลายว่า,

วะยะธัมมา สังขารา,

สังขารทั้งหลาย, มีความเสื่อมไปเป็นธรรมดา,

อัปปะมาเทนะ สัมปาเทถะ,

ท่านทั้งหลาย, จงทำความไม่ประมาทให้ถึงพร้อมเถิด,

อะยัง ตะถาคะตัสสะ ปัจฉิมา วาจา,

นี้เป็นพระวาจามีในครั้งสุดท้าย, ของพระตถาคตเจ้า.

---

9. บทพิจารณาสังขาร

หันทะ มะยัง ธัมมะสังเวชปัจจะเวกขะณะปาฐัง ภะณามะ เส,

เชิญเถิด เราทั้งหลาย, จงกล่าวคาถาพิจารณาธรรมสังเวชเถิด.

สัพเพ, สังขารา, อะนิจจา,

สังขาร, คือร่างกาย, จิตใจ แลรูปธรรม, นามธรรม, ทั้งหมด, ทั้งสิ้น, มันไม่เที่ยง, เกิดขึ้นแล้ว, ดับไป, มีแล้ว, หายไป,

สัพเพ, สังขารา, ทุกขา,

สังขาร, คือร่างกาย, จิตใจ, แลรูปธรรม, นามธรรม, ทั้งหมด, ทั้งสิ้น, มันเป็นทุกข์, ทนยาก, เพราะเกิดขึ้นแล้ว แก่ เจ็บ ตายไป,

สัพเพ, ธัมมา, อะนัตตา,

สิ่งทั้งหลาย, ทั้งปวง, ทั้งที่เป็นสังขาร, แลมิใช่สังขารทั้งหมด, ทั้งสิ้น, ไม่ใช่ตัว, ไม่ใช่ตน, ไม่ควรถือว่าเรา ว่าของเรา, ว่าตัวว่าตนของเรา.

อะธุวัง ชีวิตัง, ชีวิต, เป็นของ, ไม่ยั่งยืน,

ธุวัง มะระณัง, ความตาย, เป็นของ, ยั่งยืน,

อะวัสสัง มะยา มะริตตัพพัง,	อันเรา, จะพึงตาย, เป็นแท้,
มะระณะปะริโยสานัง เม ชีวิตัง,	ชีวิตของเรา, มีความตาย, เป็นที่สุดรอบ,
ชีวิตัง เม อะนิยะตัง,	ชีวิต, ของเรา, เป็นของ, ไม่เที่ยง,
มะระณัง เม นิยะตัง,	ความตาย, ของเรา, เป็นของเที่ยง,
วะตะ,	ควรที่จะสังเวช,
อะยัง กาโย,	ร่างกายนี้,
อะจิรัง,	มิได้ตั้งอยู่นาน,
อะเปตะวิญญาโณ,	ครั้นปราศจากวิญญาณ,
ฉุฑโฑ,	อันเขาทิ้งเสียแล้ว,
อะธิเสสสะติ,	จักนอนทับ,
ปะฐะวิง,	ซึ่งแผ่นดิน,
กะลิงคะรัง อิวะ,	ประดุจดังว่า, ท่อนไม้, และท่อนฟืน,
นิรัตถัง.	หาประโยชน์มิได้.

เทวะตาอุยโยชะนะคาถา

ทุกขัปปัตตา จะ นิททุกขา	ภะยัปปัตตา จะ นิพภะยา
โสกัปปัตตา จะ นิสโสกา	โหนตุ สัพเพปิ ปาณิโน
เอตตาวะตา จะ อัมเหหิ	สัมภะตัง ปุญญะสัมปะทัง
สัพเพ เทวานุโมทันตุ	สัพพะสัมปัตติสิทธิยา
ทานัง ทะทันตุ สัทธายะ	สีลัง รักขันตุ สัพพะทา
ภาวะนาภิระตา โหนตุ	คัจฉันตุ เทวะตา คะตา ฯ
สัพเพ พุทธา พะลัปปัตตา	ปัจเจกานัญจะ ยัง พะลัง
อะระหันตานัญจะ เตเชนะ	รักขัง พันธามิ สัพพะโส ฯ

อุณหิสสะวิชะยะคาถา

อัตถิ อุณหิสสะ วิชะโย ธัมโม โลเก อะนุตตะโร
สัพพะสัตตะหิตัตถายะ ตัง ตวัง คัณหาหิ เทวะเต
ปะริวัชเช ราชะทัณเฑ อะมะนุสเสหิ ปาวะเก
พะยัคเฆ นาเค วิเส ภูเต อะกาละมะระเณนะ วา
สัพพัสมา มะระณา มุตโต ฐะเปตวา กาละมาริตัง
ตัสเสวะ อานุภาเวนะ โหตุ เทโว สุขี สะทา
สุทธะสีลัง สะมาทายะ ธัมมัง สุจะริตัง จะเร
ตัสเสวะ อานุภาเวนะ โหตุ เทโว สุขี สะทา
ลิกขิตัง จินติตัง ปูชัง ธาระณัง วาจะนัง คะรุง
ปะเรสัง เทสะนัง สุตวา ตัสสะ อายุ ปะวัฑฒะตีติ...

พระคาถาอุณหิสวิชัยนี้ เป็นคาถาที่พระพุทธเจ้าทรงประธานเทศนาให้เทพยดาชื่อ สุปติฏฐิตะ ซึ่งได้เข้าเฝ้าพระพุทธ-องค์ เพราะรู้กาลมรณะแห่งตน จากเพื่อนเทพยดาด้วยกัน อันมีชื่อว่าอากาสจารี แต่เพราะที่ไม่อยากจุติ จากเทวโลก จึงได้ไปเฝ้าทูลขอร้องต่อพระศาสดา และเมื่อพระองค์ได้ทรงประธานพระคาถานี้แล้ว อำนาจของพระคาถาได้บันดาลให้เทพยดาสุปติฏฐิตะ ได้มีชีวิตอยู่ยืนยาวต่อไปในเทวโลกจนบัดนี้ จึงผู้ใดท่องบ่นภาวนาก็จักแคล้วคลาดจากสรรพภัยอันตรายทั้งปวง มีอายุยืนยาวนักแล ฯ

เมตตานิสังสะสุตตะปาโฐ

เอวัมเม สุตังฯ เอกัง สะมะยัง ภะคะวา สาวัตถิยัง วิหะระติ เชตะวะเน อะนาถะปิณฑิกัสสะ อาราเม ฯ ตัตระ โข ภะคะวา ภิกขู อามันเตสิ ภิกขะโวติ ฯ ภะทันเตติ เต ภิกขู ภะคะวะโต ปัจจัสโสสุง ภะคะวา เอตะทะโวจะ

เมตตายะ ภิกขะเว เจโตวิมุตติยา อาเสวิตายะ ภาวิตายะ พะหุลีกะตายะ ยานีกะตายะ วัตถุกะตายะ อะนุฏฐิตายะ ปะริจิตายะ สุสะมารัทธายะ เอกาทะสานิสังสา ปาฏิกังขา ฯ กะตะเม เอกาทะสะ ฯ สุขัง สุปะติ สุขัง ปะฏิพุชฌะติ ฯ นะ ปาปะกัง สุปินัง ปัสสะติ ฯ มะนุสสานัง ปิโย โหติ ฯ อะมะนุสสานัง ปิโย โหติ ฯ เทวะตา รักขันติ ฯ นาสสะ อัคคิ วา วิสัง วา สัตถัง วา กะมะติ ฯ ตุวะฏัง จิตตัง สะมาธิยะติ ฯ มุขะวัณโณ วิปปะสีทะติ ฯ อะสัมมุฬโห กาลัง กะโรติ ฯ อุตตะริง อัปปะฏิวิชฌันโต พรัหมะโลกูปะโค โหติ ฯ

เมตตายะ ภิกขะเว เจโตวิมุตติยา อาเสวิตายะ ภาวิตายะ พะหุลีกะตายะ ยานีกะตายะ วัตถุกะตายะ อะนุฏฐิตายะ ปะริจิตายะ สุสะมารัทธายะ อิเม เอกาทะสานิสังสา ปาฏิกังขาติฯ อิทะมะโวจะ ภะคะวาฯ อัตตะมะนา เต ภิกขู ภะคะวะโต ภาสิตัง อะภินันทุนติฯ

บทเทวธรรม

หิริโอตตัปปะสัมปันนา สุกกะธัมมะสะมาหิตา
สันโต สัปปุริสา โลเก เทวะธัมมาติ วุจจะเร ฯ

ธัมมะจักกัปปะวัตตะนะสูตร (16 ชั้น)

ภุมมานัง เทวานัง สัททัง สุตวา

จาตุมมะหาราชิกา เทวา สัททะมะนุสสาเวสุง ฯ จาตุมมะหาราชิกานัง เทวานัง สัททัง สุตวา

ตาวะติงสา เทวา สัททะมะนุสสาเวสุง ฯ ตาวะติงสานัง เทวานัง สัททัง สุตวา

ยามา เทวา สัททะมะนุสสาเวสุง ฯ ยามานัง เทวานัง สัททัง สุตวา

ตุสิตา เทวา สัททะมะนุสสาเวสุง ฯ ตุสิตานัง เทวานัง สัททัง สุตวา

นิมมานะระตี เทวา สัททะมะนุสสาเวสุง ฯ นิมมานะระตีนัง เทวานัง สัททัง สุตวา

ปะระนิมมิตะวะสะวัตตี เทวา สัททะมะนุสสาเวสุง ฯ ปะระนิมมิตะวะสะวัตตีนัง เทวานัง สัททัง สุตวา

พรัหมะปาริสัชชา เทวา สัททะมะนุสสาเวสุง ฯ พรัหมะปาริสัชชานัง เทวานัง สัททัง สุตวา

พรัหมะปะโรหิตา เทวา สัททะมะนุสสาเวสุง ฯ พรัหมะปะโรหิตานัง เทวานัง สัททัง สุตวา

มะหาพรัหมา เทวา สัททะมะนุสสาเวสุง ฯ มะหาพรัหมานัง

เทวานัง สัททัง สุตวา

ปะริตตาภา เทวา สัทะมะนุสสาเวสุง ฯ ปะริตตาภานัง เทวานัง สัททัง สุตวา

อัปปะมาณาภา เทวา สัททะมะนุสสาเวสุง ฯ อัปปะมาณาภานัง เทวานัง สัททัง สุตวา

อาภัสสะรา เทวา สัททะมะนุสสาเวสุง ฯ อาภัสสะรานัง เทวานัง สัททัง สุตวา

ปะริตตะสุภา เทวา สัททะมะนุสสาเวสุง ฯ ปะริตตะสุภานัง เทวานัง สัททัง สุตวา

อัปปะมาณะสุภา เทวา สัททะมะนุสสาเวสุง ฯ อัปปะมาณะ-สุภานัง เทวานัง สัททัง สุตวา

สุภะกิณหะกา เทวา สัททะมะนุสสาเวสุง ฯ สุภะกิณหะกานัง เทวานัง สัททัง สุตวา

เวหัปผะลา เทวา สัททะมะนุสสาเวสุง ฯ เวหัปผะลานัง เทวานัง สัททัง สุตวา

อะวิหา เทวา สัททะมะนุสสาเวสุง ฯ อะวิหานัง เทวานัง สัททัง สุตวา

อะตัปปา เทวา สัททะมะนุสสาเวสุง ฯ อะตัปปานัง เทวานัง สัททัง สุตวา

สุทัสสา เทวา สัททะมะนุสสาเวสุง ฯ สุทัสสานัง เทวานัง สัททัง สุตวา

สุทัสสี เทวา สัททะมะนุสสาเวสุง ฯ สุทัสสีนัง เทวานัง สัททัง สุตวา

อะกะนิฏฐะกา เทวา สัททะมะนุสสาเวสุง ฯ

เอตัมภะคะวะตา พาราณะสิยัง อิสิปะตะนะ มิคะทาเย อะนุต-ตะรัง ธัมมะจักกัง ปะวัตติตัง อัปปะฏิวัตติยัง สะมะเณนะวา พราหมะเณนะวา เทเวนะวา มาเรนะวา พรัหมุนาวา เกนะจิวา โลกัสมินติ ฯ

คำนมัสการพระพุทธเจ้าสิบทิศ

ปะทุมุตตะโร จะ ปุระพายัง อาคะเนยเย จะ เรวะโต
ทักขิเณ กัสสะโป พุทโธ หะระติเย จะ สุมังคะโล
ปัจฉิเม พุทธะสิขี จะ พายัพเพ จะ เมธังกะโรง
อุตตะเรสากะยะมุนี เจวะ อิสาเณ จะ สะระณังกะโร
ปะถะวียัง กุกกุสันโธ อากาเส จะ ทีปังกะโร
เอเต ทะสะทิสาพุทธา ราชะธัมมัสสะ ปูชิตา
นัตถิ โรคะภะยัง โสกัง เขมัง สัมปัตติ ทายะกัง
ทุกขะ โรคะ ภะยัง นัตถิ สัพพะสัตรู วิธัง เสนตุ
เตสัญญา เณนะ สีเลนะ สังยะเมนะ ทะเมนะ จะ
เตปิ มัง อะนุรักขันตุ อาโรคะเยนะ สุเขนะ จะ
อานาคะตัสสะ พุทธัสสะ เมตเตยยัสสะ ยัสสะสิโน
มะหาเทโว มะหาเตโช สัพพะโสตถี ภะวันตุ เม ฯ

นมัสการพระอะระหันต์ 8 ทิศ

(นำ) หันทะ มะยัง สะระภัญญะนะ พุทธะมังคะละคาถาโย
ภะณามะ เส ฯ

(รับ) สัมพุทโธ ทิปะทัง เสฏโฐ นิสินโน เจวะ มัชฌิเม
โกณฑัญโญ ปุพพะภาเค จะ อาคะเณยเย จะ กัสสะโป
สารีปุตโต จะ ทักขิเณ หะระติเย อุปาลี จะ
ปัจฉิเมปิ จะ อานันโท พายัพเพ จะ คะวัมปะติ
โมคคัลลาโน จะ อุตตะเร อิสาเณปิ จะ ราหุโล
อิเม โข มังคะลา พุทธา สัพเพ อิธะ ปะติฏฐิตา
วันทิตา เต จะ อัมเหหิ สักการะหิ จะ ปูชิตา
เอเตสัง อานุภาเวนะ สัพพะโสตถี ภะวันตุ โน ฯ
อิจเจวะมัจจันตะนะมัสสะเนยยัง
นะมัสสะมาโน ระตะนัตตะยัง ยัง
ปุญญาภิสันทัง วิปุลัง อะลัตถัง
ตัสสานุภาเวนะ หะตันตะราโย ฯ

คาถาบูชาพระพุทธสิหิงค์

(นำ) หันทะ มะยัง พุทธะปาสังสา คาถาโย พุทธะสิหิงโค
นามะ ภะณามะ เส ฯ
อิติ ปะวะระสิหิงโค อุตตะมะยะโสปิ เตโช
ยัตถะ กัตถะ จิตโตโส สักกาโร อุปาโท
สะกาละพุทธะสาสะนัง โชตะยันโตวะ ทีโป
สุระนะเรหิ มะหิโต ธะระมาโนวะ พุทโธติ.

คำแปล

พุทธ สิหิงคา	อุบัติมา ณ แดนใด
ประเสริฐ ธ เกริกไกร	ดุจกายพระศาสดา
เป็นที่เคารพน้อม	มนุษย์พร้อมทั้งเทวา
เปรียบเช่นชวาลา	ศาสนาที่ยืนยง
เหมือนหนึ่งพระสัมพุทธ-	สุวิสุทธิ์พระชนม์คง
แดนใดพระดำรง	พระศาสน์คงก็จำรูญ
ด้วยเดชสิทธิศักดิ์	ธ พิทักษ์อนุกูล
พระศาสน์บมีสูญ	พระเพิ่มพูลมหิทธา
ข้า ฯ ขอเคารพน้อม	วจีค้อมขึ้นบูชา
พิทักษ์ ธ รักษา	พระศาสน์มาตลอดกาล
ปวงข้า ฯ จะประกาศ	พุทธศาสน์ให้ไพศาล
ขอพระอภิบาล	ชินมารนิรันดร์ เทอญ.

พระคาถาโพธิบาท

บูระพารัสมิง พระพุทธะคุณัง บูระพารัสมิง พระธัมเมตัง บูระพารัสมิง พระสังฆานัง ทุกขะโรคะภะยัง วิวัญชัยเย สัพพะทุกข์ สัพพะโศก สัพพะโรค สัพพะภัย สัพพะเคราะห์ เสนียดจัญไร วิวัญชัยเย สัพพะธะนัง สัพพะลาภัง ภะวันตุ เม รักขันตุ สุรักขันตุ ฯ

หมายเหตุ เที่ยวต่อ ๆ ไปให้เปลี่ยน **บูระพารัสมิง** เป็น **อาคะเนยรัสมิง ทักษิณรัสมิง - หรดีรัสมิง - ปัจฉิมรัสมิง - พายัพรัสมิง - อุดรรัสมิง - อิสานรัสมิง - ปฐวีรัสมิง - อากาสรัสมิง**. นอกนั้นเหมือนกันหมด.

พระคาถามงคลจักวาฬแปดทิศ

อิมัสมิงมงคลจักวาฬทั้งแปดทิศ ประสิทธิ จงมาเป็นกำแพงแก้วทั้งเจ็ดชั้น มาป้องกันห้อมล้อมรอบครอบทั่วอนัตตา ราชะเสมานาเขตเต สะมันตา สะตะโยชะนะสะตะสะหัสสานิ พุทธะ-ชาละปะริกเขตเต รักขันตุ สุรักขันตุ ฯ

หมายเหตุ เที่ยวต่อ ๆ ไปให้เปลี่ยน **พุทธะชาละปะริกเขตเต** เป็น **ธัมมะชาละปะริกเขตเต - ปัจเจกะพุทธะชาละปะริกเขตเต - สังฆะชาละปะริกเขตเต**. นอกนั้นสวดเหมือนกันหมด.

บทสวดบารมี 30 ทัศน์
ของครูบาศรีวิชัย

หมั่นสวดอยู่เป็นประจำ จะทำให้เรามีบารมีสูงขึ้นเรื่อย ๆ จนบรรลุถึงสวรรค์นิพพานเป็นที่สุด

(ผู้นำ) **หันทะ มะยัง ทะสะปาระมิยัง กะโร มะเส ฯ**

(รับพร้อมกัน) **ทานะ ปาระมี สัมปันโน**

ทานะ อุปะปาระมี สัมปันโน

ทานะ ปะระมัตถะปาระมี สัมปัสโน

เมตตา ไมตรี กรุณา มุทิตา อุเบกขา สัมปันโน

อิติปิ โส ภะคะวา ฯ

(เที่ยวต่อไป เปลี่ยนจากทานเป็น "ศีละ" ตามลำดับ ดังนี้.)

ทาน - ศีละ - เนกขัมมะ - ปัญญา - วิริยะ - ขันติ - สัจจะ - อธิษฐานะ - เมตตา - อุเบกขา - ทะสะ พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ นะมามิหัง ฯ

บทสวดแปดทิศ เป็นการเสดาะห์เคราะห์

บูระพารัสมิง พระพุทธะคุณณัง บูระพารัสมิง พระธัมเมตัง บูระพารัสมิง พระสังฆานัง ทุกขะโรคะภะยัง วิวัญชัยเย สัพพะทุกข์ สัพพะโศก สัพพะโรค สัพพะภัย สัพพะเคราะห์ตัวนอก สัพพะเคราะห์ตัวใน สัพพะเคราะห์ตัวใดใด ขอให้กลายเป็นดี

เคราะห์ปี เคราะห์เดือน เคราะห์วัน เคราะห์ปีขอให้เคลื่อน เคราะห์เดือนขอให้คลาย เคราะห์วันขอให้หาย เหมือนน้ำดับไฟ อภิวันชัยเย รักขันตุ สุรักขันตุ ฯ

หมายเหตุ เที่ยวต่อ ๆ ไปให้เปลี่ยน บูระพารัสมิง เป็น **อาคเณรัสมิงทักษิณรัสมิง - หรดีรัสมิง - ปัจฉิมรัสมิง - พายัพรัสมิง - อุดรรัสมิง - อิสานรัสมิง - ปฐวีรัสมิง - อาโปรัสมิง - เตโชรัสมิง - วาโยรัสมิง - อากาสรัสมิง ฯ** นอกนั้นสวดเหมือนกันหมด.

ระลึกถึงคุณพระรัตนตรัย

(นำ) **หันทะ มะยัง ระตะนะคุณัง กะโร มะเส ฯ**

อิมินา สักกาเรนะ	ข้าขอน้อมสักการะบูชา
องค์สมเด็จพระศาสดา	ผู้ทรงปัญญาและบารมี
ทรงสง่าด้วยราศรี	ประเสริฐเลิศดีมีพระคุณ
ทรงมีพระเมตตาเกื้อหนุน	แผ่บุญค้ำจุน ให้พ้นภัย
ทรงเป็นประทีปดวงสดใส	ให้กำเนิดรัตนตรัย ดวงงาม
องค์แห่งรัตนะมีสาม	ระบือนามไป ทั่วธานี
องค์พระพุทธชินศรี	ตรัสรู้ชอบดีในพระธรรม
ชาวพุทธทุกคนจงจดจำ	ช่วยกันแนะนำ ให้แพร่ไป
ทุกคนจะเกิดเลื่อมใส	พระธรรมนำสุขใจ สถาพร
ผู้แนะนำซึ่งคำสั่งสอน	คือศิษย์พระชินวร ทุกพระองค์
มวลหมู่พระภิกษุสงฆ์	ได้ดำรงค์พระศาสนามา
ลูกขอก้มกราบวันทา	พุทธศาสนา จงถาวร เทอญ ฯ

ระลึกถึงคุณบิดามารดา

(นำ) **หันทะ มะยัง ปิตามาตาคุณัง กะโร มะเส ฯ**

(รับ) **อิมินา สักกาเรนะ** ข้าขอกราบสักการะบูชา

อันพระบิดรมารดา	ผู้ข้าขอน้อมระลึกคุณ
ท่านมีเมตตาการุณ	อุปการะคุณต่อบุตรธิดา
ได้ให้กำเนิดลูกเกิดมา	ทั้งการศึกษาและอบรม
ถึงแม้นลำบากสุดขื่นขม	ทุกข์ระดมสักเพียงใด
ท่านไม่เคยจะหวั่นไหว	ต่อสิ่งใดที่ได้เลี้ยงมา

พระคุณท่านล้นฟ้า ยิ่งกว่าธาราและแผ่นดิน
ลูกขอบูชาเป็นอาจินต์ ตราบจนสิ้นดวงชีวา
ขอปวงเทพไท้ช่วยรักษา พระบิดรมารดา ของข้า
เทอญ ฯ

ระลึกถึงคุณครูบาอาจารย์

(นำ) **หันทะ มะยัง อาจาริยะคุณัง กะโร มะเส ฯ**
(รับ) **อิมินา สักกาเรนะ** ข้าขอน้อมคารวะบูชา
อันคุณพระอุปัชฌาย์ ผู้ให้การศึกษาและอบรม
เริ่มต้นจากวัยประถม ให้วิทยาคมเสมอมา
เพิ่มพูนสติและปัญญา อีกวิชาศีลธรรมประจำใจ
ท่านชี้ทางสว่างสดใส ทั้งระเบียบวินัยประจำตน
ศิษย์ที่ดีต้องหมั่นฝึกฝน ให้ประพฤติตนตลอดไป
จงสังวรสำรวมเอาไว้ ทั้งกายใจให้มั่นคง
ตั้งจิตไว้ให้เที่ยงตรง เพื่อจรรโลงในพระคุณ
ขอผลบุญโปรดจงเกื้อหนุน อาจารย์ผู้มีพระคุณทุกท่าน
เทอญ ฯ

คำไหว้พระประจำวัน

อิติปิ โส ภะคะวา ข้าจะไหว้ พระอาทติย์สะเทวา

เชิญเสด็จลงมา รักษาตัวข้า ในราศรีเที่ยงคืน ราตรี ไหว้พระพุทธะคุณัง ไหว้พระธัมมะคุณัง ไหว้พระสังฆะคิณี ไหว้พระธาตุทั้งสี่ ดิน น้ำ ลม ไฟ ไหว้แม่โพสพ เลี้ยงลูกมาจนจบ ทั่วพิภพแดนไตร ไหว้แก้วสามดวง เป็นพวงสุกใส รักษาอยู่ใน กุสะลา ธัมมา พระองค์ส่งญาณทั่วโลกแดนไกล พระองค์สั่งไว้ ตั้งใจภาวนา พระองค์สั่งมาให้ว่า พระทุกขัง พระอนิจจัง พระอนัตตา อะระหัง สัมมา สัมพุทโธ ฯ

อิติปิ โส ภะคะวา ข้าจะไหว้ พระจันทร์สะเทวา
อิติปิ โส ภะคะวา ข้าจะไหว้ พระอังคารสะเทวา
อิติปิ โส ภะคะวา ข้าจะไหว้ พระพุธสะเทวา
อิติปิ โส ภะคะวา ข้าจะไหว้ พระพฤหัสสะเทวา
อิติปิ โส ภะคะวา ข้าจะไหว้ พระศุกร์สะเทวา
อิติปิ โส ภะคะวา ข้าจะไหว้ พระเสาร์สะเทวา
อิติปิ โส ภะคะวา ข้าจะไหว้ พระราหูสะเทวา
อิติปิ โส ภะคะวา ข้าจะไหว้ พระเกตุสะเทวา

คำไหว้พระจุฬามุณี

อิติปิ โส ภะคะวา อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ

นะโม ข้าจะไหว้ พระพุทธเจ้าทุกพระองค์

เมื่อข้าจะดับจิตลง อย่าให้ไหลหลง ขอให้จิตจำนงค์ ตรงทางพระนิพพาน ขอให้พบดวงแก้ว ขอให้แคล้วหมู่มาร ขอให้ทัน-

พระศรีอารย์ ข้าจะไปนมัสการ พระเกตุแก้ว พระจุฬามณีเจดีย์สถาน เป็นที่ไหว้สักการ กุสะละสัมปันโน ฯ

นะโม ข้าจะไหว้ พระธัมมะเจ้า ของพระพุทธองค์

นะโม ข้าจะไหว้ พระสังฆะเจ้า ของพระพุทธองค์

คำไหว้พระเจ้าสิบชาติ

อิติปิ โส ภะคะวา อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ ฯ

นะโม ข้าจะไหว้ พระเตมีย์ โพธิสัตโต ภิญโญ ด้วยเนกขัมมะบารมี พระชินสีห์ อุบัติบังเกิด เลิศล้ำเรืองรอง รัศมีสีทอง ฉัพพรรณรังสี พระเจ้าโปรดสัตว์ ทั่วโลกโลกีย์ ข้ามพ้นทุกขี พ้นด้วยบารมี เอนกอนันตัง พระเจ้าได้ตรัส เหนือรัตนบัลลังก์ พระเจ้าข้ามฝั่ง ข้ามด้วยสำเภาแก้ว ข้ามด้วยสำเภาทอง นำสัตว์ลอยล่อง ข้ามพ้นถึงฝั่ง ข้ามด้วยพระอะนิจจัง ข้ามด้วยพระทุกขัง ข้ามด้วยพระอนัตตา กุสะละสัมปันโน ฯ

นะโม ข้าจะไหว้ พระมหาชนก โพธิสัตโต ภิญโญ ด้วยวิริยะบารมี

นะโม ข้าจะไหว้ พระสุวรรณสาม โพธิสัตโต ภิญโญ ด้วยเมตตาบารมี

นะโม ข้าจะไหว้ พระเนมิราช โพธิสัตโต ภิญโญ ด้วยอธิษฐานบารมี

นะโม ข้าจะไหว้ พระมโหสถ โพธิสัตโต ภิญโญ ด้วยปัญญาบารมี

นะโม ข้าจะไหว้ พระภูริทัตต์ โพธิสัตโต ภิญโญ ด้วยศีลบารมี

นะโม ข้าจะไหว้ พระจันทกุมาร โพธิสัตโต ภิญโญ ด้วย-ขันติบารมี

นะโม ข้าจะไหว้ พระพรหมนารท โพธิสัตโต ภิญโญ ด้วย-อุเบกขาบารมี

นะโม ข้าจะไหว้ พระวิฑูรบัณฑิต โพธิสัตโต ภิญโญ ด้วย-สัจจะบารมี

นะโม ข้าจะไหว้ พระเวสสันดร โพธิสัตโต ภิญโญ ด้วยทาน-บารมี

บทปลงสังขาร เกศาผมหงอก

เกศาผมหงอก	บอกว่าตัวเฒ่า	ฟันฟางผมเผ้า
แก่แล้วทุกประการ	ตามืดหูหนัก	ร้ายนักสาธารณ์
บ่มิเป็นแก่นสาร	ใช่ตัวตนของเรา	แผ่พื้นเปื่อยเน่า
เครื่องประดับกายเรา	โสโครกทั้งตัว	แข้งขามือสั่น
เส้นสายพันพัว	เห็นน่าเกลียดกลัว	อยู่ในตัวของเรา
ให้มึนให้เมื่อย	ให้เจ็บให้เหนื่อย	ไปทั่วเส้นขน
แก่แล้วโรคา	เข้ามาหาตน	ได้ความทุกข์ทน
โสกาอาวรณ์	จะนั่งก็โอย	จะลุกก็โอย
เหมือนดอกไม้โรย	ไม่มีเกสร	แก่แล้วโรคา
เข้ามาวิงวอน	ได้ความทุกข์ร้อน	ทั่วกายอินทรีย์
ครั้นสิ้นลมปาก	กลับกลายหายจาก	เรียกกันว่าผี
ลูกรักผัวรัก	เขาชักหน้าหนี	เขาว่าซากผี
เปื่อยเน่าพุพอง	เขาเสียไม่ได้	เขาไปเยี่ยมมอง
เขาบ่ได้ต้อง	เกลียดกลัวนักหนา	เขาผูกคอรัด..

มือเท้าเขามัด รัดรึงตรึงตรา เขาหามเอาไป
ทิ้งไว้ป่าช้า เขากลับคืนมา สู่เหย้าเรือนพลัน
ตนอยู่เอกา อยู่กลับหมูหมา ยื้อคร่าพัลวัน
ทรัพย์สินของตน ขนมาปันกัน ข้าวของทั้งนั้น
ไม่ใช่ของเรา เมื่อตนยังอยู่ เรียกว่าของกู
เดี๋ยวนี้เป็นของเขา แต่เงินใส่ปาก เขายังควักล้วงเอา
ไปแต่ตัวเปล่า เน่าทั่วสารพางค์กาย อยู่ในป่ารก
ได้ยินเสียงนก กึกก้องดงยาง ได้ยินหมาใน
ร้องไห้ครวญคราง ใจจิตอ้างว้าง วิเวกวังเวง
มีหมู่นกแขวก บินมาร้องแรก แถกขวัญตนเอง
เหลียวไม่เห็นใคร อกใจวังเวง ให้อยู่ครื้นเครง
รำพึงถึงตัว ตายไปเป็นผี เขาไม่ใยดี
ทิ้งไว้น่ากลัว ยิ่งคิดยิ่งพลัน กายสั่นระรัว
รำพึงถึงตัว อยู่ในป่าช้า ผัวมิ่งสินทรัพย์
ยิ่งแลยิ่งลับ ไม่เห็นตามมา เห็นแต่ศีลทาน
เมตตาภาวนา ตามเลี้ยงรักษา อุ่นเนื้ออุ่นใจ
ศีลทานมาช่วย ได้เป็นเพื่อนม้วย เมื่อตนตายไป
ตบแต่งสมบัติ นพรัตน์โพยภัย เลิศล้ำอำไพ
อัตตะกิเลสมากมี ศีลพาไปเกิด ได้วิมานเลิศ
ประเสริฐโฉมศรี นางฟ้าแห่ล้อม ห้อมล้อมมากมี
ขับกล่อมดีดสี ฟังเสียงบรรเลง บรรเลงสมบัติ
แก้วเก้าเนาวรัตน์ นับน้อยไปหรือ คุณพระทศพล
ที่ตนนับถือ พระธรรมนั้นหรือ สั่งสอนทุกวัน
พระสงฆ์องค์อารีย์รัก มาเป็นปิ่นปัก พระกรรมฐาน

เอออวยสมบัติ นพรัตน์โอฬาร ดีกว่าลูกหลาน
ประเสริฐเพริดเพรา ลูกผัวที่รัก บ่มิเป็นตำหนัก
รักเขาเสียเปล่า เขามิตามช่วย เพื่อนม้วยด้วยเรา
ไปหลงรักเขา เห็นไม่เป็นการ รักตนดีกว่า
จำศีลภาวนา บำเพ็ญศีลทาน จะได้ช่วยตน
ให้พ้นสงสาร ลุถึงสถาน ได้วิมานทอง
ผู้ใดใจพาล หลงรักลูกหลาน จะต้องจำจอง
เป็นห่วงตัณหา เข้ามารับรอง ตายไปจะต้อง
ตกจตุรบาย ฯ

บทปลงสังขาร

มนุษย์เราเอ๋ย เกิดมาทำไม นิพพานมีสุข
อยู่ใยมิไป ตัณหาหน่วงหนัก หน่วงชักหน่วงไว้
ฉันไปมิได้ ตัณหาผูกพัน ห่วงนั้นพันผูก
ห่วงลูกห่วงหลาน ห่วงทรัพย์สินศฤงคาร จงสละเสียเถิด
จะได้ไปนิพพาน ข้ามพ้นภพสาม ยามหนุ่มสาวน้อย
หน้าตาแช่มช้อย งามแล้วทุกประการ แก่เฒ่าหนังยาน
แต่ล้วนเครื่องเหม็น เอ็นใหญ่เก้าร้อย เอ็นน้อยเก้าพัน
มันมาทำเข็ญใจ ให้ร้อนให้เย็น เมื่อยขบทั้งตัว
ขนคิ้วก็ขาว นัยน์ตาก็มัว เส้นผมบนหัว
ดำแล้วกลับหงอก หน้าตาเว้าวอก ดูน่าบัดสี
จะลุกก็โอย จะนั่งก็โอย เหมือนดอกไม้โรย
ไม่มีเกสร จะเข้าที่นอน พึงสอนภาวนา
พึงสอนภาวนา พระอนิจจัง พระอนัตตา

เราท่านเกิดมา	รังแต่จะตาย	ผู้ดีเข็ญใจ
ก็ตายเหมือนกัน	เงินทองทั้งนั้น	มิติดตัวไป
ตายไปเป็นผี	ลูกเมียผัวรัก	เขาชักหน้าหนี
เขาเหม็นซากผี	เปื่อยเน่าพุพอง	หมู่ญาติพี่น้อง
เขาหามเอาไป	เขาวางลงไว้	เขานั่งร้องไห้
แล้วกลับคืนมา	อยู่แต่ผู้เดียว	ป่าไม้ชายเขียว
เหลียวไม่เห็นใคร	เห็นแต่ฝูงแร้ง	เห็นแต่ฝูงกา
เห็นแต่ฝูงหมา	ยื้อแย่งกันกิน	ดูน่าสมเพช
กระดูกกูเอ๋ย	เรี่ยรายแผ่นดิน	แร้งกาหมากิน
เอาเป็นอาหาร	เที่ยงคืนสงัด	ตื่นขึ้นนิมาน
ไม่เห็นลูกหลาน	พี่น้องเผ่าพันธุ์	เห็นแต่นกเค้า
จับเจ่าเรียงกัน	เห็นแต่นกแสก	ร้องแรกแหกขวัญ
เห็นแต่ฝูงผี	ร้องไห้หากัน	มนุษย์เราเอ๋ย
อย่าหลงกันเลย	ไม่มีแก่นสาร	อุตส่าห์ทำบุญ
ค้ำจุนเอาไว้	จะได้ไปสวรรค์	จะได้ทันพระเจ้า
จะได้เข้านิพพาน	อะหัง วันทามิ	สัพพะโส
	อะหัง วันทามิ	นิพพานะ
		ปัจจะโยโหตุ ฯ

บทปลงสังขาร คำกลอน

อิมัสมิง กาเย เกศาคือผม　อย่าได้ชื่นชมว่าผมโสภา
ทั้งเก้าล้านเส้น ล้วนเป็น อนัตตา　ครั้นแก่ชรา กลับขาวน่าชัง
โลมาคือขน งอกทั่วตัวตน　ก็เป็นอนิจจัง ได้เก้าโกฏิเส้น
ล้วนเป็นอสุภัง น่าเกลียดน่าชัง　อย่าชมว่าดี นขา คือเล็บ

ถอดหักมักเจ็บ ว่าเล็บกาลี ทั้งยี่สิบทัศ วิบัตรอัปปรีย์
แก่นสารไม่มี วิปริตสาธารณ์ ทันตา คือฟัน สามสิบสองอัน
ใช่แก่นใช่สาร คลอนขลุกหงุกหงัก หลุดหักสาธารณ์ ไม่ตั้งอยู่นาน
ควรคิดอนิจจา ตะโจ คือหนัง เปื่อยเน่าพองพัง ทั่วทั้งกายา
ถ้าจะม้วนเข้าเท่าลูกพุทรา คนอันธพาล นับถือว่าดี
มังสังว่าเนื้อ เปื่อยเน่า บ่ มีเหลือ เท่าเส้นเกศี ทั้งเก้าร้อยชิ้น
ในกายอินทรีย์ ตายแล้วเป็นผี รังเกียจเกลียดอาย นหารู ว่าเอ็น
เก้าร้อยทำเข็ญ เมื่อยขบสารพางค์ ลุกโอย นั่งโอย รัญจวน-
ครวญคราง
ให้โทษทุกอย่าง อย่าหลงว่าดี อัฏฐิกระดูก เส้นรัดมัดผูก
สามร้อยท่อนมี ล้วนเป็นอนัตตา อย่าชมว่าดี แก่นสารไม่มี
เครื่องถมแผ่นดิน หาปัญญาไม่ รักใคร่อาจินณ์ ที่จะเพิ่มพูลดิน
บ่ มิได้คิดถึง อวิชชาหุ้มห่อ ผูกรัดมัดรึง หลงรักตะบึง
บ่ มิคล้อยถอยหลัง อัฏฐิมิญชัง เยื่อในกระดูก เพลิงร้อนต้องถูก
ละลายไหลหลั่ง เหม็นขื่น-เหม็นเขียว น่าเกลียดน่าชัง ควรคิดอนิจจัง
ทุกขัง อนัตตา วักกัง ว่าม้าม แต่ล้วนไม่งาม โสโครกนักหนา
เครื่องเปื่อยเครื่องเน่า ครั้นสิ้นชีวา กาแร้งแย่งกิน
ถมแผ่นพสุธา
หะทะยัง หัวใจ ม้ามปกคลุมไว้ ในอกอาจิณ สิ้นลมละลาย
สุนัขกากิน เครื่องเน่าทั้งสิ้น ไม่เหลือสักอัน ยะกะนัง ว่าตับ
เป็นชิ้นประทับ กับหว่างนมนั้น กำหนดโดยสี สีแดงแสงนับ
เครื่องเน่าทั้งนั้น ในกายอินทรีย์ กิโลมะกัง พังผืดนั้นเล่า
พระสรรเพ็ชญ์เจ้า กำหนดโดยสี เหมือนทุกุลพัตร ที่ผ้าพอดี
เก่า ๆ เศร้าสี มิสู้งามตา เป็นเครื่องสาธารณ์ อาหารแร้งกา

ควรคิดอนิจฺจา อย่าได้ระวาง ปิหะกัง ว่าพุง จงตั้งจิตมุ่ง
อย่าเหินอย่าห่าง เอาเป็นกัมมัฏฐาน อย่าได้ระวาง พุงมีสีอย่าง
ดอกคนทีสอ สัณฐานพุงนั้น เหมือนสีโคมอ อาศัยอยู่ต่อที่
ที่ท้ายดวงใจ ปัปผาสังว่าปอด เอาปัญญาสอด ส่องลงภายใน
ให้เห็นอนิจจัง ประจักษ์แจ่มใส สีปอดนั้นไซร้ แดง ๆ สำราญ
สามสิบสองชิ้น ติดกันสัณฐาน เหมือนขนมหวาน ตัดชิ้นเสี้ยว ๆ
อันตังใส้ใหญ่ เป็นสายยาวเรียว เป็นขดลดเลี้ยว ยี่สิบแปดขด
ใส้ชายกำหนด สามสิบสองศอก ว่ายืดยาวออก กว่าใส้สตรี
ใส้หญิงสั้นกว่า สี่ศอกโดยมี กำหนดโดยสี
เหมือนฉาบปูนขาว
เบื้องบนนั้นยาว ตลอดลำคอ เบื้องต่ำนั้นต่อ ทวารเบื้องใต้
อันตะคุณัง ใส้น้อยกำหนด รัดขดใส้ใหญ่ บางทีรัดไว้
บางทีโยนยาน อุทหะริยัง อาหารใหม่ เข้าอยู่ในใส้
เหมือนไถ้ข้าวสาร กะรีสัง อาหารเก่า
ลงตามทวาร เหม็นพ้นประมาณ
รังเกียจเกลียดชัง ปิตตัง ว่าดี เขียว ๆ โดยสี ดีมีสองอย่าง
อย่างหนึ่งดีฝัก ซึมซาบสรรพางค์ ดีทั้งสองอย่างอสุจิ อสุภัง
เสมหัง เสลดข้น ค่นเป็นไขไหลล้น น่าเกลียดน่าชัง ท่านผู้บัณฑิต
ควรคิดอนิจจัง เสลดนี้ปิดบัง อยู่บนอาหาร บุพโพ ว่าหนอง
เกิดแต่พุพัง เปื่อยเน่าทุกประการ โลหิตตังคือเลือดเหลวไหลซาบซ่าน
ทั่วกายทวาร สีแดงดังชาด เลือดข้นนั้นไซร้ พอได้เต็มบาตร
เป็นอาโปธาตุ ขังอยู่ในท้อง ทับท่วมหัวใจ ตับไตทั้งผอง

พึงระลึกตรึกตรอง ให้เห็นอนัตตา เสโท คือเงื่อ ซาบอยู่ในเนื้อ
ทั่วทั้งสรีรา ต้องร้อนไหลหลั่ง เทพังออกมา โซมทั่วกายา
น่าเกลียดน่าอาย เมโท มันข้น ซาบอยู่ในตน ทั่วทั้งสารพางค์
สีเหมือนขมิ้น เหลืองอ่อนจาง ๆ เหม็นสาบเหม็นสางโสโครกหนักหนา
อัสสุ น้ำเนตร โทมนัสเป็นเหตุ ไหลหลั่งออกมา จากคลองจักษุ
ทั้งสองซ้ายขวา เป็นท่อธารา หยดย้อยฟูมฟอง วะสา มันเหลว
ต้องร้อนไหลนอง ปลงสติตริตรอง ให้เห็นอนัตตา เขโฬ น้ำลาย
ที่เหลวอยู่ปลาย ประเทศชิวหา ข้นอยู่ปลายลิ้น ไหลออกอัตรา
เร่งคิดอนิจจา อย่าหลงว่าดี สิงฆาณิกา น้ำมูก ออกช่องจมูก
เห็นน่าบัดสี บ้างขังบ้างไหล มิใช่พอดี โสโครกเต็มที่
ที่เกลียดที่อาย ละสิกา ไขข้อ อยู่ที่ข้อต่อ กระดูกร่างกาย
เหมือนไขทาเพลา แห่งเกวียนทั้งหลาย อย่าได้มั่นหมาย ว่าเป็นของดี
เร่งคิดสังเวช จิตตั้งสังเกต ถึงกายอินทรีย์ ปัญญาส่องมอง
ตามคลองวิถี โดยพระบาลี ว่าไว้ในสูตร มุตตัง มูตรเน่า
คืออาหารเก่า แบ่งออกเป็นมูตร ยิ่งเก่า ยิ่งเหม็น ยิ่งเน่า ยิ่งบูด
รู้ว่าเป็นมูตร แสยงขนพอง มัตถะเก มัตถะลุงคัง
เยื่อในศีรษะ คือแป้งสามปั้น อยู่ในสมอง ต้องร้อนเมื่อไร
เหลวไหลออกนอง อย่าได้คิดปอง ว่าเป็นแก่นสาร เมื่อน้อยเมื่อหนุ่ม
หน้าตาชื่นชุ่ม เห็นงามตระการ ครั้นถึงเฒ่าแก่ ปรวนแปรสาธารณ์
ชั่วถ่อยทุกสถาน เห็นน่าบัดสี ฟันหักแก้มตอบ หน้าตาเว้าวอก

เรี่ยวแรงไม่มี ตามืดหูหนัก อัปลักษณ์อัปปรีย์ ไม่งามไม่ดี
สักสิ่งสักอัน เนื้อหนังหู่เหี่ยว เส้นขึ้นเป็นเกลียว ดุจดังเถาวัลย์
ผมดำก็หงอก กลับกลอกทุกอัน สิ้นทั้งตัวนั้น ล้วนเป็นอนัตตา ฯ

อย่าได้ห่วงทรัพย์ อย่าได้ห่วงสิน สิ่งของทั้งหลาย ให้เร่งจำหน่าย
ทำบุญให้ทาน เมื่อตนจะถึงกาลที่จะตาย เงินทองทั้งหลายมิได้ตามไป
เมื่อยังเป็นคน ฝ่ายข้างกุศล มิได้เอาใจใส่ จะทำบุญแต่ละเฟื้อง
กลัวจะเปลืองสิ้นไป นอนนิ่งอยู่ใย จึงไม่นำพา ทำไว้ให้เขา
เหนื่อยตัวเสียเปล่า ป่วยการหามา มิได้ออกปาก เหนื่อยยากไม่ว่า
เป็นข้าตัณหา เมื่อตนสิ้นชีวี หลงรักเสียเปล่า เขาจะโศกเศร้า
ไม่ถึงครึ่งปี แม้นเขาคิดถึงคุณ จะทำบุญแต่ละที แม้นเราตายหลายปี
เขามิได้อาลัย นับวันนับเดือน หาใหม่ได้อื่น ร่วมชิดพิสมัย
ความรักนี้แล เที่ยงแท้เมื่อไร เขาหาได้ใหม่ เขาไม่ใยดี
รับคำสั่งไว้ เขาหาผัวไม่ เขาจะบวชชี ทำบุญส่งให้
ส่งไปเมืองผี คอยบุญหลวงชี มิได้เป็นการ ตั้งสติให้มั่น
ตัดเสียจงพลัน เพราะห่วงสงสาร ห่วงนั้นคือลูก ห่วงหนึ่งคือเมีย
ปล่อยปละละเสีย เมื่อตนสู่นิพพาน เป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา
เราท่านเกิดมาไม่เป็นแก่นสาร ใครจะช่วยได้ ห้ามไว้ทุกประการ
ไม่รู้ว่าอยู่แห่งใด รูปขันธ์ทั้งห้า ยืมเขาเอามา อย่าได้นอนใจ

เจ้าของเขาทวง หลอกลวงผลัดไป	แต่ผลัดนัดไว้ หลายครั้ง- หลายครา
ทีนี้หนีฝัง หลายครั้งผลัดไป	พระกาฬมิได้ ปล่อยวางเลยนา
คอยอยู่รอบ ๆ เรียกหาพ่อแม่	เมื่อตนจะสิ้นชีวา กระเสือก- กระสน
กระสับกระส่าย พลิกซ้าย- พลิกขวา	มือสอดกอดฟ้า น้ำตาหลั่งไหล
เรียกหาอู้อี้ คนโน้นคนนี้	เสียงสอนอ่อนไป กลิ้งเกลือก- เสือกไป
ไม่เป็นสมประดี เสมหะปะไว้	ปิดทางหายใจ ปิดในวิญญา
ชักแง่นแอ่นพับ พะงับไปพะงับมา	พุทโธอนิจจา เวทนาเหลือใจ
ธาตุดับทั้งสี่ เป็นผีทันใด	แข็งดังท่อนไม้ ไม่รู้ว่าตัวเป็นผี
ลูกรักเมียรัก เขาชักหน้าหนี	เขาว่าซากผี เปื่อยเน่าพุพอง
ญาติกาพี่น้อง เขาช่วยกันหาม- เอาไป	ทิ้งในป่าช้า เวียนไปสามรอบ
แล้วเขาก็วางลงไว้- เขาชวนกันร้องไห้	แล้วเขาก็กลับคืนมา
แสนจะสงสาร แต่ตัวกูเอ๋ย	อยู่ที่ในป่าช้า แลไม่เห็นใคร
เห็นแต่ฝูงนก เห็นแต่ฝูงกา	เห็นแต่ฝูงหมา ยื้อข้ากัดกิน
กระดูกกระจัดกระจาย- เรียงรายแผ่นดิน	แร้งกาจิกกิน เอาเป็นอาหาร
เมื่อยามดึกสงัดลมพระพายชายพัด	ได้ยินแต่เสียงสัตว์- หมู่หมาเห่าหอน
จั๊กจั่นเรไร แลไม่เห็นใคร	เห็นแต่นกฮูก เห็นแต่นกแสก

บินมาร้องแปลก เอาแสกเอาขวัญ ให้เร่งกระสัน ตัวสั่นอยู่ระรัว
เร่งคิดถึงตัว อยู่ในป่าช้า แลไม่เห็นใคร เห็นแต่ฝูงผี
ข้าวน้ำซ้ำผ้า ปูปลาอาหารไม่มี แต่ล้วนฝูงผี ร้องไห้หากัน
ถ้าใครทำบุญ จะได้ไปสวรรค์ ตามพระทรงธรรม พระเจ้า-เทศนา
ผู้ใดทำบาป ฆ่าสัตว์นานา ยมพบาลท่านมา ท่านฆ่า-ท่านฟัน
ท่านหั่นท่านรอน ท่านหั่น-เป็นท่อน โยนเข้ากองไฟ พระเพลิงเจ้าเอ๋ย
ท่านช่างใจร้าย เผาให้บรรลัย กระดูกเป็นเถ้า เผาทั่วถ่านไฟ
น้ำมะกรูดส้มป่อย-ยดย้อยลามไหล เก็บใส่หม้อไฟ ฝากไว้แก่นาง
พระธรณี อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา เราท่านเกิดมา ย่อมเป็นเช่นนี้-เอยฯ

บทสวดสะเดาะห์พระเคราะห์ต่ออายุ

อิติปิ โส ภะคะวา มือข้าพเจ้าสิบนิ้ว ยกขึ้นระหว่างคิ้ว จะขอถวายต่างธูปเทียนทอง จักขุข้าพเจ้าทั้งสอง อันวาวแววจะขอถวายต่างประทีปแถว ดอกประทุมชาติ ฝ่าพระบาท พระพุทธเจ้า อันงามยิ่งนัก เป็นวงกงจักร ร้อยแปดประการ พระองค์เสด็จไปแล้ว พระทูลกระหม่อมแก้ว เสด็จเข้าสู่พระนิพพาน พระองค์ทรงญาณ เล็งเห็นทั่วแดนไตร พระเจ้าสั่งไว้ให้ภาวนา ให้ว่า**พระทุกขัง พระ-อนิจจัง พระอนัตตา พุทธัง พุทโธ อิติปิ โส ภะคะวา สังโฆ สังฆัง** ตั้งใจภาวนา ทุกข์ภัยมีมา แก้ได้ทุกประการ เดชะพระพรหมวิหาร ตั้งมั่นในอุเบกขา โปรดสัตว์ทั่วทิศ ทรงฤทธิ์แกล้วเกล้า ทรงพระ-กรุณา หายทุกข์ หายเข็ญ พระเจ้าเล็งเห็น ทุกทั่วตัวสัตว์ ให้ช่วยจำกัด โพยภัยอันตราย ขอให้ได้ความสุข ทุกทิวาราตรี เดชะพระ-บารมี ทั้งสามสิบทัศ พุทโธกำจัด ธัมโมกำจาย สังโฆสูญหายศัตรูทั้งหลายสิ้นไปบัดนี้ ขอเดชะพระบารมี ทั้งสี่อสงไขย กำไร-ได้แสนมหากัลป์ มาช่วยกันคุ้ม มาช่วยกันครอง มาช่วยกันป้องมาช่วยกันกัน เทวดาบนสวรรค์ มาช่วยกันรักษา ศัตรูมีมา มอด-ม้วยบรรลัย พระพุทธัง พระธัมมัง พระสังฆังไชร้ ให้ได้ความสวัสดีแก่ตัวของข้าพเจ้า ทุกทิวาราตรี ขอเดชะพระบารมี มาโปรดเกล้า-เกศา พระเสื้อเมือง พระทรงเมือง อันรุ่งเรืองฤทธา ท่านส่องโลก-โลกา มาปกเกล้าข้านี้ ทั้งอารักษ์และเทวดา ทั้งสิบหกราศี มาช่วย-กันศัตรู หมู่ร้ายบัดนี้ เป็นมารกาลี มีความริษยา ใคร่เข้ามาปะปนคนร้ายอกุศล ขอให้พ้นไปไกล ถือพระอาทิตย์หกองค์ เป็นที่คุ้ม-เสนียดจัญไร พระจันโทสิบห้า มารักษาภายใน พระอังคารแปดองค์ทรงศีลมาให้ พระพุธสิบเจ็ด ท่านเสด็จเข้ามา รักษาตัวเรา พระ-

พฤหัสบดีสิบเก้า เข้ามาสิงสู่ เป็นครูทุกสิ่ง พระเสาร์ดีจริง กำลังสิบทัศ ท่านไปเที่ยวกำจัด มหาอุบาทว์ ร้ายกาจหนักหนา ศัตรูมีมามอดม้วยบรรลัย ศัตรูอยู่ที่ไหน ให้บรรลัยไปที่นั่น พระราหูสิบสองมาช่วยป้องมาช่วยกัน พระศุกร์ยี่สิบเอ็ดนั้น มาช่วยกันรักษาพระเกตุจุฬา ทั้งเก้าพระองค์ มีใจจำนง ทั้งสิบสองราศี เทวดาทั้งสี่มาช่วยกันอุบาทว์จัญไร มรรคญาณผลญาณ ท่านประทานมาให้เทวดาองค์ใด ต้องลัคน์ต้องจันทร์ มาช่วยกันกัน เทวดาเมืองสวรรค์ ทั้งสิบสองราศี ทั่วทั้งปฐพี อย่าให้มีอันตราย ไชยะไชยะ ข้าพเจ้าจะขอ พระบารมี ทรงพระรัศมี เลื่อม ๆ พราย ๆ ทรงพระสุริยะแสงฉาย ทั่วท้องจักรวาล ดับชาติสังขาร ลากาลเข้าสู่พระนิพพานนับล้านนับโกฏิ พระองค์เที่ยวโปรดทั่วทั้งธรณี ท่านได้บวชได้เรียนท่านได้เขียนพระบาลี โพยภัยอย่ามี ให้กำจัดไปไกล พระธรรมสี่พันแปดหมื่น ชื่นอกชื่นใจ พระธรรมเป็นมิตร ผูกจิตพิศมัย คุณผีคุณมนต์ ทนอยู่มิได้ ศัตรูภายนอก ให้ออกไปไกล ศัตรูภายในให้บรรลัยสิ้นสุด เดชะพระพุทธ มาอยู่ข้างหน้า พระธรรมมาอยู่ข้างหลัง พระสังฆังมารักษาพระอินทร์เจ้าฟ้า มารักษาทั่วกายองค์พระนารายณ์ มาอยู่เบื้องซ้ายเบื้องขวา พระพรหมสี่หน้ามารักษาทุกวัน เทวดาเมืองสวรรค์ มาช่วยกันรักษา พระกาฬตัวกล้า มาผลาญศัตรู ทั่วทั้งชมภู อย่าให้มีอันตราย พระพุทโธคลาดแคล้ว พระขันธ์แก้วเสด็จจากไป พระธรรมโมแคล้วคลาดกันอุบาทว์จัญไร พระสังโฆธรรมรงค์ ตัดเป็นธงไชย ข้าพเจ้าจะไปสถานที่เกิดใด ๆ ขอให้คุ้มครองรักษา ทุกชั้นฟ้าราศรี ขอให้ข้าพเจ้าสร้างกุศลอย่าให้สูญ ให้เพิ่มพูน พระบารมีกว่าภูเขา ขอให้ข้าพเจ้านี้ถึงพระนิพพาน เทอญ ฯ

บทนมัสการคุณพระรัตนตรัย

นะโม นมัสการ	จิตชื่นบานต่อภควา
เลิศล้ำในโลกา	ทรงพระภาคเป็นอันงาม
อรหันต์ตัดกิเลส	สมุจเฉทขาดจากกาม
ไกลจากตัณหาสาม	โลกธรรมแปดประการ
สัมมาสัมพุทธะ	ตรัสเป็นพระโพธิญาณ
รู้ชาติกันดาร	เกิดทุกขังเป็นธรรมดา
รู้ข้อปฏิบัติ	ที่จะตัดซึ่งทุกขา
ดับชาติชรา	พ้นมรณาถึงนิพพาน
อะหังอันว่าข้า	เจตนานมัสการ
พุทโธผู้เบิกบาน	ผู้หลีกแล้วพ้นจากภัย
รู้รอบคุณแลโทษ	สั่งสอนโปรดสัตว์เวไนย
ควรเราพึงเข้าใจ	พระคุณล้ำในโลกา
ข้าไหว้คุณพระธรรม	อันน้อมนำเกิดปัญญา
ทรงไว้ในเกศา	ซึ่งความชอบประกอบการ
สิ่งใดเป็นความผิด	ไม่คบคิดเป็นใจพาล
หนีร้อนผ่อนรำคาญ	หาความเย็นเป็นสุขใจ
ชำระกองกิเลส	ให้สิ้นเศษพ้นทุกข์ภัย
ตัดห่วงและบ่วงใย	เห็นจริงแน่อนิจจา
ผู้ใดใคร่ชิมรส	เห็นปรากฏด้วยปัญญา
เห็นอาตมา	ได้ปฏิบัติจึงเห็นจริง
เป็นยอดอุปถัมภ์	มีคุณล้ำมากหลายสิ่ง
เป็นธรรมเป็นของจริง	ความเย็นแท้ไม่ร้อนใจ
ทั้งกายวาจาจิต	สุจริตด้วยเลื่อมใส

บทนมัสการคุณพระรัตนตรัย

การผิดสิ่งอันใด จะบังเกิดนั้นไม่มี
พระธรรมอันล้ำเลิศ ย่อมประเสริฐเป็นวิถี
ทางเอกข้ามโลกีย์ พ้นจากชาติภิราศภัย
นมัสการอริยสงฆ์ ท่านผู้ทรงพระวินัย
พรหมจรรย์ท่านตั้งไว้ ตามโอวาทศาสดา
ภิกษุแปดพวกนั้น ย่อมถือมั่นในสิกขา
ปฏิบัติตามพระธรรมมา บริสุทธิ์พ้นไพรี
อบรมประสมมา เพราะวาสนาของท่านมี
ควรเราจะยินดี ระลึกถึงนมัสการ
อริยสาวะโก หน่อชิโนพุทธาจารย์
หนีลัดตัดสงสาร ขาดห่วงใยไม่ยินดี
นำเนื่องเป็นเรื่องมา สืบศาสนาพระชินสีห์
จนถึงทุกวันนี้ เพราะท่านรับคำสอนมา
แสดงแจ้งเหตุผล ให้ปุถุชนมีศรัทธา
เห็นจริงด้วยปัญญา มีคุณแท้เป็นแน่ใจ
ท่านนั้นเป็นแบบอย่าง ชี้หนทางให้เดินไป
ทางธรรมทางวินัย ทำทานศีลภาวนา
อีกสังฆคุณนี้ เราควรที่จะบูชา
ระลึกคุณขึ้นมา ยกมือไหว้ไม่เสียที
ตั้งจิตดำรงตรง ต่อพระองค์ให้จงดี
รัตนทั้งสามนี้ รู้จักชัดเร่งรักษา

บทตั้งจิตอธิษฐาน

เดชะบุญข้า ตั้งจิตเจตนา ศรัทธาเปรมปรีดิ์ ชื่อว่าเข็ญใจ อย่าได้เกิดมี แก่ตัวข้านี้ จนถึงนิพพาน ทุกข์โศกโรคภัย อัปรีย์จัญไร อย่าได้แผ้วพาน ขอให้ชนม์ชีพ ข้ายืนยาวนาน ได้บวชลูกหลาน สร้างการกุศล อุปัจเฉทะกรรม อย่าได้ครอบงำ เข้าจลาจล เมื่อข้า-ดับจิต ชีวิตวายชนม์ เดชะกุศล ช่วยแนะนำไป เมื่อข้าดับจิต ขอให้-เนรมิต บังเกิดเร็วไว ให้ได้วิมาน ยวดยานสุกใส สุมทุมเปลวไฟ อย่าได้เกิดมี แม้นเอากำเนิด กลับชาติมาเกิด ให้สูงศักดิ์ศรี ในวงศ์-ประยูร สกุลผู้ดี ขัตติยาศักดิ์ศรี มั่งมีเงินทอง แก้วแหวนแสนทรัพย์ เนืองนองสมบัติ อย่าได้อาทร สมใจทุกอย่าง พงศ์เผ่าพวกพ้อง วงศ์ญาติพี่น้อง พรั่งพร้อมบริบูรณ์ บิดามารดา อยู่ในศีลห้า ศีลแปดพร้อมมูล เมื่อยังมิได้ ขอใจเป็นบุญ ผลธรรมอนุกูล มโน-เปรมปรีดิ์ เกิดชาติใด ๆ ห่างทุกข์คลายไข้ ขอใจยินดี ศีลห้าประการ ผลทานบารมี สมบัติทวี ยิ่ง ๆ ขึ้นไป ดวงจิตอิจฉา โทโสโกรธา โมโหหลงใหล ขอจงห่างสิ้น มลทินอันใด ขอจงให้ไกล จากกิเลส-สันดาน อเสวนา พระเจ้าเทศนา พาลาอหังการ อย่าได้เกิดร่วม เคหสถาน ขอพบเมธาจารย์ อยู่ในวาจา ให้เห็นประโยชน์ รู้แจ้ง-ในโสต คุณโทษโทษา ข้าคิดสิ่งใด จงเป็นวาจา เผยพจน์ออกมา ถูกต้องบาลี ปราศจากมุสา ไม่เป็นสัพลา กล่าวคำวาที กล่าวคำมีผล กุศลช่องชี้ รู้แท้เมธี ยกอรรถออกผล ข้าขออธิษฐาน คุณศีล คุณทาน กองการกุศล สมบัติพัศถาน ปานพระสุชล สำเร็จมรรคผล ดังนางมัลลิกา เกิดกับดับชาติ ยังตัดมิขาด ปราศจากราคา จะมี-คู่ครอง ให้ต้องวิญญาณ์ มีบุตรธิดา ให้ข้าชอบใจ ว่าง่ายสอนง่าย รูปโฉมเฉิดฉาย ล้ำเลิศแดนไตร มะเร็งกลากเกลื้อน ขี้เรื้อนพันระนัย

คุดถังจัญไร อย่าได้เกิดมี ขอให้รูปกาย ข้างามเฉิดฉาย ไม่มีราคี เป็นที่รักใคร่ ชอบใจนารี ดังแก้วมณี ไม่มีมลทิน ขออย่าไกลจาก วิบัติพลัดพราก ถิ่นฐานบ้านถิ่น บิดามารดา พร้อมหน้าอยู่กิน กว่าจะสูญสิ้น สมควรมรณา หวายตรวนจำจอง ชั่วช้าสาระยำ อย่าต้องกายา ขอให้ไกลจาก เหมือนดินกับฟ้า เดชะบุญข้า ตั้งสัตย์-อธิษฐาน ขอพบพระชินสีห์ เอกองค์มุนี โปรดสัตว์สงสาร ข้าขอ-เกิดทัน พบพระศรีอาริย์ ได้นมัสการ โดยสมปรารถนา ขอเป็นโอรส ท้าวแดนจอมยศ ธิราชราชา เป็นพระภิกขุณี ยินดีศรัทธา ดับชาติ-สังขาร เข้าสู่พระนิพพาน นะปัจจะโย โหตุ ฯ

อานิสงส์ยอดพระกัณฑ์ไตรปิฎก

เปิดกรุได้ที่เมืองสวรรคโลก มีคำกล่าวในหนังสือนำว่า ผู้ใดมีไว้ประจำบ้านเรือน มีอานิสงส์ยิ่งดังได้สร้างพระเจดีย์ทองคำสูงเทียมเทวโลก และป้องกันภยันตรายต่าง ๆ ทำมาหากินเจริญยิ่ง ฯ

ผู้ใดสร้างไว้สวดมนต์ สักการะบูชาเป็นกุศลอันยิ่งใหญ่ และจะมีความสุขสิริสวัสดิ์พิพัฒมงคลเจริญต่อไปทั้งปัจจุบัน และกาลอนาคตภายภาคหน้า ด้วยอำนาจของความเคารพพระคาถานี้

สร้างครบ 7 วัน หรือครบอายุ หมดเคราะห์โศก ทุกประการฯ ประวัติกล่าวไว้ต้นฉบับเดิมว่า

หนังสือยอดพระกัณฑ์ไตรปิฎกนี้มีคำกล่าวว่าไว้ในหนังสือนำว่าศักดิ์สิทธิ์ ถ้าผู้ใดได้สวดมนต์ภาวนาทุกค่ำเช้าแล้ว ผู้นั้นจะ

ไม่ไปตกอบายภูมิ แม้ได้บูชาไว้กับบ้านเรือนก็อาจป้องกันภัยอันตรายต่าง ๆ ได้ จะภาวนาพระคาถาอื่น ๆ สัก 100 ปี อานิสงส์ก็ไม่เท่าภาวนาพระคาถานี้ครั้งหนึ่ง ถึงแม้ว่า อินทร์ พรหม ยม ยักษ์ ที่อิทธิฤทธิ์จะเนรมิตแผ่นอิฐเป็นทองคำก่อเป็นพระเจดีย์ ตั้งแต่มนุษย์โลกสูงขึ้นไปจนถึงพรหมโลก อานิสงส์ก็ยังไม่เท่าภาวนายอดพระกัณฑ์ไตรปิฎกนี้ และมีคำอธิบายคุณความดีไว้ในต้นฉบับเดิมอีกหลายประการ ฯ

ต้นฉบับเดิมเปิดกรุได้ที่สวรรคโลก เป็นอักษรขอมจารึกไว้ในใบลานจึงแปลเป็นอักษรไทย (พระภิกษุแสง) หลวงธรรมาธิกรณ์ได้มาแต่พระแท่นศิลาอาสน์ มณฑลพิษณุโลก

ยอดพระกัณฑ์ไตรปิฎกนี้ ถ้าผู้ใดบริจาคทรัพย์สร้างถวายพระภิกษุสงฆ์-สามเณร หรือญาติมิตรสหาย จนครบ 7 วัน หรือครบอายุปัจจุบันของตน จะบังเกิดโชคลาภ ทำมาค้าขายเจริญ พ้นเคราะห์และภัยพิบัติทั้งปวง ฯ

พระคาถายอดพระกัณฑ์ไตรปิฎก

1. อิติปิ โส ภะคะวา อะระหัง วัจจะโส ภะคะวา
อิติปิ โส ภะคะวา สัมมาสัมพุทโธ วัจจะโส ภะคะวา
อิติปิ โส ภะคะวา วิชชาจะระณะสัมปันโน วัจจะโส ภะคะวา
อิติปิ โส ภะคะวา สุคะโต วัจจะโส ภะคะวา
อิติปิ โส ภะคะวา โลกะวิทู วัจจะโส ภะคะวาฯ

2. อะระหันตัง สะระณัง, คัจฉามิ, อะระหันตัง สิระสา นะมามิ,
สัมมาสัมพุทธัง สะระณัง คัจฉามิ, สัมมาสัมพุทธัง สิระสา

นะมามิ, วิชชาจะระณะสัมปันนัง สะระณัง คัจฉามิ, วิชชา-
จะระณะสัมปันนัง สิระสา นะมามิ, สุคะตัง สะระณัง คัจฉามิ,
สุคะตัง สิระสา นะมามิ, โลกะวิทัง สะระณัง คัจฉามิ, โลกะวิทัง
สิระสา นะมามิ,

3. อิติปิ โส ภะคะวา อะนุตตะโร วัจจะโส ภะคะวา
อิติปิ โส ภะคะวา ปุริสะทัมมะสาระถิ วัจจะโส ภะคะวา
อิติปิ โส ภะคะวา สัตถาเทวะมะนุสสานัง วัจจะโส ภะคะวา
อิติปิ โส ภะคะวา พุทโธ วัจจะโส ภะคะวา ฯ

4. อะนุตตะรัง สะระณัง คัจฉามิ
อะนุตตะรัง สิระสา นะมามิ
ปุริสะทัมมะสาระถิ สะระณัง คัจฉามิ
ปุริสะทัมมะสาระถิ สิระสา นะมามิ
สัตถาเทวะมะนุสสานัง สะระณัง คัจฉามิ
สัตถาเทวะมะนุสสานัง สิระสา นะมามิ
พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ
พุทธัง สิระสา นะมามิ ฯ

5. อิติปิ โส ภะคะวา รูปะขันโธ อะนิจจัลักขะณะ
ปาระมีจะสัมปันโน อิติปิ โส ภะคะวา
อิติปิ โส ภะคะวา เวทะนาขันโธ อะนิจจะลักขะณะ
ปาระมีจะสัมปันโน อิติปิ โส ภะคะวา
อิติปิ โส ภะคะวา สัญญาขันโธ อะนิจจะลักขะณะ
ปาระมีจะสัมปันโน อิติปิ โส ภะคะวา
อิติปิ โส ภะคะวา สังขาระขันโธ อะนิจจะลักขะณะ

ปาระมีจะสัมปันโน อิติปิ โส ภะคะวา
อิติปิ โส ภะคะวา วิญญาณะขันโธ อะนิจจะลักขะณะ
ปาระมีจะสัมปันโน อิติปิ โส ภะคะวา

6. อิติปิ โส ภะคะวา ปะถะวีจักกะวาพะ จาตุมะหาราชิกา
ตาวะติงสา ธาตุสัมมาธิญาณะ สัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา เตโชจักกะวาพะ จาตุมะหาราชิกา
ตาวะติงสา ธาตุสัมมาธิญาณะ สัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา วาโยจักกะวาพะ จาตุมะหาราชิกา
ตาวะติงสา ธาตุสัมมาธิญาณะ สัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา อาโปจักกะวาพะ จาตุมะหาราชิกา
ตาวะติงสา ธาตุสัมมาธิญาณะ สัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา อากาสะจักกะวาพะ จาตุมะหาราชิกา
ตาวะติงสา ธาตุสัมมาธิญาณะ สัมปันโน ฯ

7. อิติปิ โส ภะคะวา ยามา, ธาตุสัมมาธิญาณะ สัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา ตุสิตา ธาตุสัมมาธิญาณะ สัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา นิมมานะระตี ธาตุสัมมาธิญาณะ สัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา กามาวะจะระ ธาตุสัมมาธิญาณะ สัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา รูปาวะจะระ ธาตุสัมมาธิญาณะ สัมปันโน ฯ

8. อิติปิ โส ภะคะวา ปะฐะมะฌานะ ธาตุสัมมาธิญาณะ สัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา ทุติยะฌานะ ธาตุสัมมาธิญาณะ สัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา ตะติยะฌานะ ธาตุสัมมาธิญาณะ สัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา จะตุตถะฌานะ ธาตุสัมมาธิญาณะ สัมปันโน
อิติปิ โส ภะคะวา ปัญจะมะฌานะ ธาตุสัมมาธิญาณะ สัมปันโน ฯ

9. อิติปิ โส ภะคะวา อากาสานัญจายะตะนะ เนวะสัญญานาสัญญายะตะนะ อะรูปาวะจะระ ธาตุสัมมาธิญาณะ สัมปันโน

อิติปิ โส ภะคะวา วิญญานัญจายะตะนะ เนวะสัญญานาสัญญายะตะนะ อะรูปาวะจะระ ธาตุสัมมาธิญาณะ สัมปันโน

อิติปิ โส ภะคะวา อากิญจัญญายะตะนะ เนวะสัญญานาสัญญายะตะนะ อะรูปาวะจะระ ธาตุสัมมาธิญาณะ สัมปันโน ฯ

10. อิติปิ โส ภะคะวา โสตาปะฏิมัคคะ ธาตุสัมมาธิญาณะ สัมปันโน

อิติปิ โส ภะคะวา สักกิทาคาปะฏิมัคคะ ธาตุสัมมาธิญาณะ สัมปันโน

อิติปิ โส ภะคะวา อะนาคาปะฏิมัคคะ ธาตุสัมมาธิญาณะ สัมปันโน

อิติปิ โส ภะคะวา อะระหัตตะปะฏิมัคคะ ธาตุสัมมาธิญาณะ สัมปันโน ฯ

11. อิติปิ โส ภะคะวา โสตาอะระหัตตะปะฏิผะละ ธาตุสัมมาธิญาณะ สัมปันโน

อิติปิ โส ภะคะวา สักกิทาคาอะระหัตตะปะฏิผะละ ธาตุสัมมาธิญาณะ สัมปันโน

อิติปิ โส ภะคะวา อะนาคาอะระหัตตะปะฏิผะละ ธาตุสัมมาธิญาณะ สัมปันโน

12. กุสะลา ธัมมา อิติปิ โส ภะคะวา อะอายาวะชีวัง พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ ชมภูทิปัญจะอิสสะโร กุสะลา ธัมมา นะโมพุทธายะ นะโมธัมมายะ นะโมสังฆายะ ปัญจะพุทธา นะมามิหัง อาปามะจุปะ ทีมะสังอังขุ สังวิธาปุกะยะปะ อุปะ-สะชะสุ เหปาสายะ โสโสสะสะ อะอะอะอะนิ เตชะสุเนมะภู-จะนาวิเว อะสังวิสุโรปุสะภุพะ อิสะวาสุ สุสะวาอิ กุสะลา ธัมมา จิตติวิอัตถิ ฯ

13. อิติปิ โส ภะคะวา อะระหัง อะอายาวะชีวัง พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ สาโพธิ ปัญจะอิสสะโร ธัมมา ฯ

14. กุสะลา ธัมมา นันทะวิวังโก อิติ สัมมาสัมพุทโธ สุคะลาโน ยาวะชีวัง พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ, จาตุมะหาราชิกา อิสสะโร กุสะลา ธัมมา อิติ วิชชาจะระณะสัมปันโน อุอุยาวะ ชีวัง พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ ตาวะติงสา อิสสะโร กุสะลา ธัมมา นันทะปัญจะ สุคะโต โลกะวิทู มะหาเอโอ ยาวะชีวัง พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ, ยามา อิสสะโร กุสะลา ธัมมา พรัหมาสัททะ ปัญจะ สัตตาสัตตะ ปาระมีอะนุตตะโร ยะมะกะขะ ยาวะชีวัง พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ ฯ

15. ตุสิตา อิสสะโร กุสะลา ธัมมา ปุกะยะปะ ปุริสะทัมมะสาระถิ ยาวะชีวัง พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ ฯ

16. นิมมานะระติ อิสสะโร กุสะลา ธัมมา เหตุโปวะสัตถา เทวะ-มะนุสสานัง ตะถะ ยาวะชีวัง พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ ฯ

17. ปะระนิมมิตตะ อิสสะโร กุสะลา ธัมมา สังขาระขันโธ ทุกขัง อะนิจจัง อะนัตตา รูปะขันโธ พุทธะปะผะ ยาวะชีวัง พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ ฯ

18. พรัหมา อิสสะโร กุสะลา ธัมมา นัตถิปัจจะยา วินะปัญจะ ภะคะวะตา ยาวะนิพพานัง สะระณัง คัจฉามิ นะโมพุทธัสสะ นะโมธัมมัสสะ นะโมสังฆัสสะ พุทธิลาโลกะลา กะระกะนา เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โหนตุ หุลู หุลู หุลู สะวาหายะ ฯ

19. นะโม พุทธัสสะ นะโม ธัมมัสสะ นะโม สังฆัสสะ วิตติ วิตติ วิตติ มิตติ มิตติ จิตติ จิตติ อัตติ อัตติ มะยะสุ สุวัตถิ โหนตุ หุลู หุลู หุลู สะวาหายะ ฯ

20. อินทะสาวัง มะหาอินทะสาวัง พรัหมะสาวัง มะหาพรัหมะสาวัง จักกะวัตติสาวัง มะหาจักกะวัตติสาวัง เทวาสาวัง มะหาเทวาสาวัง อิสีสาวัง มะหาอิสีสาวัง มุนีสาวัง มะหามุนีสาวัง สัปปุริสสาวัง มะหาสัปปุริสสาวัง พุทธะสาวัง ปัจเจกะพุทธะสาวัง อะระหัตตะสาวัง สัพพะสิทธิ วิชชาธะรานังสาวัง สัพพะโลกา อะริยานังสาวัง เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โหนตุ ฯ

21. สาวัง คุณณัง วะชะพะลัง เตชัง วิริยัง สิทธิกัมมัง นิพพานัง โมกขัง คุยหะกัง ทานังสีลัง ปัญญานิกขัง ปัญญะภาคะยัง ตัปปัง สุขัง สิริรูปัง จะตุวีสะติเสนัง เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โหนตุ หุลู หุลู หุลู สะวาหายะ ฯ

22. นะโม พุทธัสสะ ทุกขัง อะนิจจัง อะนัตตา รูปักขันโธ เวทะนากขันโธ สัญญากขันโธ สังขารักขันโธ วิญญาณักขันโธ นะโม อิติปิ โส ภะคะวา ฯ

23. นะโม พุทธัสสะ ทุกขัง อะนิจจัง อะนัตตา รูปักขันโธ เวทะนากขันโธ สัญญากขันโธ สังขารักขันโธ วิญญาณักขันโธ นะโม สวากขาโต ภะคะวะตา ธัมโม ฯ

24. นะโม ธัมมัสสะ ทุกขัง อะนิจจัง อะนัตตา รูปักขันโธ เวทะ-
นากขันโธ สัญญากขันโธ สังขารักขันโธ วิญญาณักขันโธ
นะโม สวากขาโต ภะคะวะตา ธัมโม ฯ
25. นะโม ธัมมัสสะ ทุกขัง อะนิจจัง อะนัตตา รูปักขันโธ เวทะ-
นากขันโธ สัญญากขันโธ สังขารักขันโธ วิญญาณักขันโธ
นะโม สุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ ฯ
26. นะโม สังฆัสสะ ทุกขัง อะนิจจัง อะนัตตา รูปักขันโธ เวทะ-
นากขันโธ สัญญากขันโธ สังขารักขันโธ วิญญาณักขันโธ
นะโม สุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ วาหะปะริตตัง ฯ
27. นะโมพุทธายะ มะอะอุ ทุกขัง อะนิจจัง อะนัตตา ยาวะตัสสะ
หาโยโมนะ อุอะมะ ทุกขัง อะนิจจัง อะนัตตา อุอะมะ อาวันทา
นะโมพุทธายะ นะอะกะติ นิสะระณะ อะระปะขุธัง มะอะอุ
ทุกขัง อะนิจจัง อะนัตตา ฯ

วิปะสิต จบแล

พระคาถาชินบัญชรสูตร
ของสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี)
วัดระฆังโฆสิตาราม

---

1. ชะยาสะนากะตา พุทธา เชตวา มารัง สะวาหะนัง
จะตุสัจจาสะภัง ระสัง เย ปิวิงสุ นะราสะภา
2. ตัณหังกะราทะโย พุทธา อัฏฐะวีสะติ นายะกา
สัพเพ ปะติฏฐิตา มัยหัง มัตถะเก เต มุนิสสะรา
3. สีเส ปะติฏฐิโต มัยหัง พุทโธ ธัมโม ทะวิโลจะเน
สังโฆ ปะติฏฐิโต มัยหัง อุเร สัพพะคุณากะโร
4. หะทะเยเม อะนุรุทโธ สารีปุตโต จะ ทักขิเณ
โกณฑัญโญ ปิฏฐิภาคัสมิง โมคคัลลาโน จะ วามะเก
5. ทักขิเณ สะวะเน มัยหัง อาสุง อานันทะราหุโล
กัสสะโป จะ มะหานาโม อุภาสุง วามะโสตะเก
6. เกสะโต ปิฏฐิภาคัสมิง สุริโยวะ ปะภังกะโร
นิสินโน สิริสัมปันโน โสภิโต มุนิปุงคะโว
7. กุมาระกัสสะโป เถโร มะเหสี จิตตะวาทะโก
โส มัยหัง วะทะเน นิจจัง ปะติฏฐาสิ คุณากะโร
8. ปุณโณ อังคุลิมาโล จะ อุปาลีนันทะสีวะลี
เถรา ปัญจะ อิเม ชาตา นะลาเต ติละกา มะมะ
9. เสสาสีติ มะหาเถรา วิชิตา ชินะสาวะกา
เอเตสีติ มะหาเถรา ชิตะวันโต ชิโนระสา
ชะลันตา สีละเตชะนะ อังคะมังเคสุ สัณฐิตา
10. ระตะนัง ปุระโต อาสิ ทักขิเณ เมตตะสุตตะกัง
ธะชัคคัง ปัจฉะโต อาสิ วาเม อังคุลิมาละกัง

11. ขันธะโมระปะริตตัญจะ อาฏานาฏิยะสุตตะกัง
อากาเส ฉะทะนัง อาสิ เสสา ปาการะสัณฐิตา
12. ชินา นานาวะระสังยุตตา สัตตัปปาการะลังกะตา
วาตะปิตตาทิสัญชาตา พาหิรัชฌัตตุปัททะวา
13. อะเสสา วินะยัง ยันตุ อะนันตะชินะเตชะสา
วะสะโต เม สะกิจเจนะ สะทา สัมพุทธะบัญชะเร
14. ชินะบัญชะระมัชฌัมหิ วิหะรันตัง มะหีตะเล
สะทา ปาเลนตุ มัง สัพเพ เต มะหาปุริสาสะภา
15. อิจเจวะมันโต สุคุตโต สุรักโข
ชินานุภาเวนะ ชิตุปัททะโว
ธัมมานุภาเวนะ ชิตาริสังโฆ
สังฆานุภาเวนะ ชิตันตะราโย
สัทธัมมานุภาวะ ปาลิโต จะรามิ ชินะบัญชะเรติ.

พระคาถาชินบัญชรของเจ้าประคุณสมเด็จฯ ถ้าใครท่องจำได้ขึ้นใจ ภาวนาทุกเช้าค่ำ มีคุณานุภาพมากมาย มีความศักดิ์สิทธิ์และทรงอานุภาพมากทุกบท จะทำให้เกิดโชคลาภ ทำมาค้าขายคล่อง เป็นศิริมงคลแก่ตัวเอง แคล้วคลาดปลอดภัย จากสรรพอันตรายต่าง ๆ ใช้เสกทำน้ำมนต์รดแก้สรรพทุกข์โศกโรคภัย และป้องกันภัยอันเกิดจากถูกกระทำ คุณไสย คุณผีคุณคนทั้งปวง ถ้าใช้ปลุกเสกพระเครื่องรางของขลังจะเพิ่มอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์มากยิ่งขึ้น มีคุณความดีมากมายสุดแต่จะอธิษฐานใช้เถิด ฯ

พระคาถานี้ตกทอดมาจากลังกา เจ้าประคุณสมเด็จพุฒาจารย์

(โต พรหมรังสี) ค้นพบในคัมภีร์โบราณได้ดัดแปลงแก้ไขแต่งเติมให้ดีขึ้นเป็นเอกลักษณ์พิเศษ ได้เนื้อถ้อยกระทงความสมบูรณ์ แปลออกมาแล้วมีแต่สิ่งเป็นสิริมงคลแก่ผู้สวดทุกประการ

พระคาถานี้เป็นการอัญเชิญ พระพุทธานุภาพแห่งพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า และพระพุทธเจ้าที่ได้เคยตรัสรู้ก่อนหน้านั้น จากนั้นเป็นการอัญเชิญพระอรหันต์ขีณาสพ อันสำเร็จคุณธรรมวิเศษ แต่ละองค์ไม่เหมือนกัน นอกนั้นยังอัญเชิญพระสูตรต่าง ๆ อันโบราณจารย์ถือว่าเป็นพุทธมนต์อันวิเศษแต่ละสูตรมารวมกันสอดคล้องเป็นกำแพงแก้ว คุ้มกันตั้งแต่กระหม่อมจอมขวัญของผู้ภาวนาคาถาลงมาจนล้อมรอบตัวจนกระทั่งหาช่องโหว่ให้อันตรายสอดแทรกเข้ามามิได้.

พระคาถาหลวงพ่อปาน (คลองด่าน)

พุทธะเสฏโฐ มะหานาถัง วัณณะโก สิงหะนาทะกัง พุทธะสิระสาเตเชนะ มาระเสนา ปะราชัยยัง ชัยยะ ชัยยะ ภะวันตุ เมฯ

ถ้าผู้ใดภาวนาเป็นประจำ จะเกิดมเตตามหาอำนาจดีนักฯ

พระคาถาหลวงพ่อปาน (วัดบางนมโค)

พรหมา จะ มะหาเทวา สัพเพ ยักขา ปะรายันติ (คาถาปัดเป่าอุปสรรค)

พรหมา จะ มะหาเทวา อะภิลาภา ภะวันตุ เม (คาถาเงินหมื่น)

มะหาปุญโญ มะหาลาโภ ภะวันตุ เม (คาถาเงินแสน)

มิเตพาหุหะติ พุทธะ มะอะอุ นะโมพุทธายะ (คาถาเงินล้าน)

วิระทะโย วิระโคนายัง วิระหิงสา วะริทาสี วิระทาสา วิระอิตถิโย พุทธัสสะ มานีมามะ พุทธัสสะ สวาโหม สัมปะติจฉามิ (คาถาเร่งลาภให้เร็วไม่ขาดสาย)

ถ้าผู้ใดภาวนาเป็นประจำวันละ 9 จบ ไม่ขาดเลย ภายใน 3 ปี จะเห็นผลทันตา ในปัจจุบันต้องใส่บาตรเป็นประจำด้วย และต้องถือศีลสองข้อ คือ 1. ห้ามลักทรัพย์ 2. ห้ามดื่มสุรา ให้มั่นคง จะทำให้ผู้นั้นมีความเป็นอยู่คล่องตัว ทำมาค้าขายคล่อง หน้าที่การงานเจริญก้าวหน้า และเจริญรุ่งเรืองด้วยลาภ ยศ สุข มรรคผลพูนทวีดีนักแลฯ

คาถาเสกน้ำล้างหน้าป้องกันตาแดง

โอม สะหัสะเนตโต เทวินโท ทิพพะจักขุง วิโสธะยิ อิกะวิติ พุทธะสังมิ โลกะวิทู ฯ

ถ้าผู้ใดเสกน้ำล้างหน้าเป็นประจำ จะไม่เป็นตาแดง ตาฟาง ตาต้อ จะมีดวงแจ่มใส และเป็นที่รักเมตตาแก่คนพบเห็นดีนักแล ฯ

ศาสนพิธี

คำอาราธนาศีล 5

มะยัง ภันเต วิสุงวิสุง รักขะณัตถายะ ติสะระเณนะ สะหะ ปัญจะ
สีลานิ ยาจามะ

ทุติยัมปิ มะยัง ภันเต วิสุงวิสุง รักขะณัตถายะ ติสะระเณนะ
สะหะ ปัญจะ สีลานิ ยาจามะ ฯ

ตะติยัมปิ มะยัง ภันเต วิสุงวิสุง รักขะณัตถายะ ติสะระเณนะ
สะหะ ปัญจะ สีลานิ ยาจามะ ฯ

หมายเหตุ ถ้าคนเดียวพึงเปลี่ยนคำว่า มะยัง เป็น อะหัง, ยาจามะ เป็น ยาจามิ, ถ้าศีล ๘ ให้เปลี่ยน ปัญจะ เป็น อัฏฐะ ฯ

คำอาราธนาพระปริตร

วิปัตติปะฏิพาหายะ	สัพพะสัมปัตติสิทธิยา
สัพพะ ทุกขะ วินาสายะ	ปะริตตัง พรูถะ มังคะลัง
วิปัตติปะฏิพาหายะ	สัพพะสัมปัตติสิทธิยา
สัพพะ ภะยะ วินาสายะ	ปะริตตัง พรูถะ มังคะลัง
วิปัตติปะฏิพาหายะ	สัพพะสัมปัตติสิทธิยา
สัพพะ โรคะ วินาสายะ	ปะริตตัง พรูถะ มังคะลัง

คำอาราธนาธรรม

พรัหมา จะ โลกาธิปะตี สะหัมปะติ
กัตอัญชะลี อันธิวะรัง อะยาจะถะ
สันตีธะ สัตตาปปะระชักขะชาติกา
เทเสตุ ธัมมัง อะนุกัมปิมัง ปะชัง

คำถวายข้าวพระพุทธ

อิมัง สูปะพยัญชะนะสัมปันนัง สาลีนัง โอทะนัง (โตชะนานัง)

อุทะกัง วะรัง พุทธัสสะ ปูเชมิ ฯ

คำลาข้าวพระพุทธ

เสสัง มังคะลา ยาจามิ

คำอธิษฐานก่อนทำบุญ

เมื่อก่อนข้าจะดับจิต	ขอให้คิดได้
ขอให้เทพไทจงเล็งเห็น	เป็นพยาน
ขอให้พบดวงแก้ว	ขอให้แคล้วบ่วงมาร
ขอให้พบพระอรหันต์	ตัดกิเลส
ข้ามเขตแว่นแคว้น	แดนสงสาร
ขอให้ได้ประโยชน์	พระโพธิญาณ
ไปนิพพานพ้นทุกข์	สุขกายใจ
สิ่งใดชอบขอให้ได้	อย่าช้านัก
สิ่งใดรักขอให้สม	อารมณ์หมาย
ขอให้พบพระอริยะทุกชาติ	ไม่คลาดคลาย
ขออย่าให้ตายท่ามกลางระหว่าง	อายุปัจจุบัน
ถ้ายังไม่ได้พระอรหันต์	ขอให้ได้สมบัติทั้งมนุษย์และสวรรค์
อย่าขัดข้องทรัพย์สินทุกสิ่งอัน	คนใจบาปหยาบช้าใจอาธรรม์
ขออย่าได้พานพบประสพเลย	ขอให้ข้าพเจ้าสุขกายใจทุก ๆ ชาติ

นิพพานะ ปัจจะโย โหตุ, ปัจจุปันเน กาเลฯ

ขอให้ข้าพเจ้าจงถึงซึ่งพระนิพพาน ในปัจจุบันกาลนี้เทอญ ฯ

ขอเดชะตั้งจิตอธิษฐาน	ยกทานขึ้นจบ	เคารพเหนือเกล้า
ข้าพเจ้าปราถนา	สาธุ สาธุสะ	ขอเดชะผลทาน
ขอถึงฝั่งพระนิพพาน	ด้วยทานบารมี	ขัดสนจนยาก
พ้นจากข้านี้	โรคภัยอย่ามี	เบียดเบียนตัวข้า
กิเลสอาสวะ	โลภะทั้งหลาย	ที่พามาเกิดตาย
ในวัฏฏะสงสาร	เวียนว่ายตายเกิด	พ้นทุกข์อย่านาน
ข้าขอวิมุตติ	ให้หลุดพ้นสงสาร	ขอถึงพระนิพพาน
ด้วยทานบารมี	นิพพานะ ปัจจะโย	โหตุ ฯ

คำถวายสังฆทาน (สามัญ)

อิมานิ มะยัง ภันเต ภัตตานิ สะปะริวารานิ ภิกขุสังฆัสสะ โอโณชะยามะ สาธุ โน ภันเต ภิกขุสังโฆ อิมานิ ภัตตานิ สะปะริวารานิ ปะฏิคคัณหาตุ อัมหากัง ทีฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะ ฯ

คำแปล

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวาย ภัตตาหาร กับบริวารทั้งหลายเหล่านี้ แก่พระภิกษุสงฆ์ ขอพระสงฆ์จงรับ ภัตตาหาร กับทั้งบริวารเหล่านี้ ของข้าพเจ้าทั้งหลาย เพื่อประโยชน์และความสุขแก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย สิ้นกาลนาน เทอญ ฯ

คำถวายสังฆทานอุทิศ

อิมานิ มะยัง ภันเต, มะตะกะ ภัตตานิ, สะปะริวารานิ, ภิกขุสังฆัสสะ, โอโณชะยามะ, สาธุ โน ภันเต, ภิกขุสังโฆ, อิมานิ, มะตะกะ ภัตตานิ, สะปะริวารานิ, ปะฏิคคัณหาตุ, อัมหากัญเจวะ, มาตา ปิตุนัง, ญาตะกานัง, กาละกะตานัง, ฑีฆะรัตตัง, หิตายะ, สุขายะ.

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวาย ซึ่งมะตะกะ-ภัตตาหาร กับทั้งบริวารเหล่านี้ แด่พระภิกษุสงฆ์ ขอพระสงฆ์จงรับ ซึ่งมะตะกะ-ภัตตาหาร กับทั้งบริวารเหล่านี้ ของข้าพเจ้าทั้งหลาย เพื่อประโยชน์และความสุข แก่มารดาบิดา และญาติทั้งหลาย ที่ทำกาละล่วงลับไปแล้วก็ดี ที่มีชีวิตอยู่ก็ดี แก่ข้าพเจ้าทั้งหลายนั้นด้วย ตลอดกาลนาน เทอญ.

คำถวายผ้าป่า

อิมานิ มะยัง ภันเต, ปังสุกูละจีวะรานิ, สะปะริวารานิ, ภิกขุสังฆัสสะ, โอโณชะยามะ, สาธุ โน ภันเต, ภิกขุสังโฆ, อิมานิ, ปังสุกูละจีวะรานิ, สะปะริวารานิ, ปะฏิคคัณหาตุ, อัมหากัง, ทีฆะรัตตัง, หิตายะ, สุขายะ.

คำแปล

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวาย ผ้าบังสุกุลจีวร กับทั้งบริวารเหล่านี้ แก่พระภิกษุสงฆ์ ขอพระสงฆ์จงรับ ผ้าบังสุกุลจีวร กับทั้งบริวารเหล่านี้ ของข้าพเจ้าทั้งหลาย เพื่อประโยชน์และความสุข แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย สิ้นกาลนาน เทอญ.

คำชักผ้าป่า

อิมัง บังสุกูละจีวะรัง อัสสามิกัง มัยหัง ปาปุณาติ ฯ

คำถวายผ้ากฐิน

อิมัง ภันเต, สะปะริวารัง, กะฐินะจีวะระทุสสัง, สังฆัสสะ, โอโณชะยามะ, สาธุ โน ภันเต, สังโฆ อิมัง, สะปะริวารัง, กะฐินะ-จีวะระทุสสัง, ปะฏิคคัณหาตุ, ปะฏิคคะเหตวา จะ, อิมินา ทุสเสนะ กะฐินัง, อัตถะระตุ, อัมหากัง, ทีฆะรัตตัง, หิตายะ, สุขายะ,

คำแปล

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวาย ผ้ากฐินจีวร กับทั้งบริวารเหล่านี้ แก่พระสงฆ์ ขอพระสงฆ์จงรับผ้า-กฐิน กับทั้งบริวารเหล่านี้ ของข้าพเจ้าทั้งหลาย รับแล้วจงกราน-กฐิน ด้วยผ้านี้ เพื่อประโยชน์และความสุข แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย สิ้นกาลนาน เทอญ.

คำภาวนาเวลาก่อพระเจดีย์ทราย

อิมัง วาลุกัง เจติยัง อะธิษฐามิ

คำถวายพระพุทธรูป

อิมัง ภันเต, พุทธะรูปัง, สังฆัสสะ, โอโณชะยามะ, อายะติง สาสะนัสสะ, อะติโรจะนายะ, จะ ถาวะรายะ, จะ สาธุ โน ภันเต,

สังโฆ, อิมัง พุทธะรูปัง, ปะฏิคคัณหาตุ อัมหากัง ทีฆะรัตตัง, หิตายะ, สุขายะ.

คำแปล

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวาย ซึ่งพระพุทธรูปนี้ แก่พระสงฆ์ เพื่อความรุ่งเรือง และเพื่อความถาวรแห่งพระศาสนาต่อไป ข้าแต่ท่านทั้งหลายผู้เจริญ ขอพระสงฆ์จงรับซึ่งพระพุทธรูปนี้ ของข้าพเจ้าทั้งหลาย เพื่อประโยชน์และความสุขแก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย สิ้นกาลนาน เทอญ.

คำอธิษฐานเมื่อจบของถวายพระสงฆ์

สุทินนัง วะตะ เม ทานัง อาสะวักขะยาวะหัง นิพพานัง โหตุ เม อะนาคะเต กาเล ฯ

คำจบขันข้าวใส่บาตร

ข้าวของข้าพเจ้า ขาวดังดอกบัว ยกขึ้นเหนือหัว ถวายแด่พระสงฆ์ จิตใจจำนง ตรงต่อพระนิพพาน

คำจบเงินทำบุญ

ทรัพย์ของข้าพเจ้า ได้มาโดยบริสุทธิ์ ขอบูชาพระพุทธ บูชาพระธรรม บูชาพระสงฆ์ จิตใจจำนง ตรงต่อพระนิพพาน ขอให้ถึงเมืองแก้ว ขอให้แคล้วบ่วงมาร ขอให้พบพระศรีอาริย์ ในอนาคตกาลนั้น เทอญ.

กรวดน้ำบทสั้น

อิทัง เม ญาตีนัง โหตุ สุขิตา โหนตุ ญาตะโย ฯ

ขอบุญนี้จงสำเร็จ แก่ญาติทั้งหลาย ของข้าพเจ้าเถิด
ขอญาติทั้งหลายจงเป็นสุข ๆ เถิด.

คำภาวนาเวลาไปเยี่ยมศพ

อะวัสสัง มะยา มะริตตัพพัง

คำภาวนาเวลารดน้ำศพ

(แบบที่ 1) **กายะกัมมัง วะจีกัมมัง มะโนกัมมัง อะโหกัมมัง สัพพะปาปัง วินัสสะตุ**

(แบบที่ 2) **อิทัง มะตะกะสะรีรัง อุทะกัง วิยะ สัญจิตัง อะโหสิ-กัมมัง**

คำถาวนาเวลาทอดผ้าหน้าศพ

นามะรูปัง อะนิจจัง นามะรูปัง ทุกขัง นามะรูปัง อะนัตตา

คำถาวนาเวลาจุดศพ

(แบบที่ 1) **อะสุจิ อะสุภัง กัมมัฏฐานัง ภาเวติ**

(แบบที่ 2) **จุติ จุตัง อะระหัง จุติ**

(แบบที่ 3) **อะยัมปิ โข เม กาโย เอวัง ภาวี เอวัง ธัมโม เอวัง อะนะตีโต.**

บังสุกุลเป็น

อะลิรัง วะตะยัง กาโย ปะฐะวิง อะธิเสสสะติ
ฉุฑโฑ อะเปตะวิญญาโณ นิรัตถังวะ กะลิงคะรัง

บังสุกุลตาย

อะนิจจา วะตะ สังขารา อุปปาทะวะยะธัมมิโน
อุปปัชชิตวา นิรุชฌันติ เตสัง วูปะสะโม สุโข ฯ

คำขอบวชชี

เอสาหัง ภันเต, สุจิระปะรินิพพุตัมปิ, ตัง ภะคะวันตัง สะระณัง คัจฉามิ, ธัมมัญจะ ภิกขุสังฆัญจะ, ปัพพัชชัง มัง ภันเต, สังโฆ ธาเรตุ, อัชชะตัคเค ปาณุเปตัง, สะระณัง คะตัง,

คำแปล

ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ข้าพเจ้าขอถึงสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าแม้เสด็จดับขันธปรินิพพานนานแล้ว กับทั้งพระธรรมและพระสงฆ์ว่าเป็นสรณะที่พึ่งที่ระลึกขอพระสงฆ์ จงจำข้าพเจ้าไว้ว่า เป็นผู้บวชในพระธรรมวินัย ผู้ถึงพระรัตนตรัย เป็นสรณะตลอดชีวิต ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป.

พิธีรักษาศีลอุโบสถ

เมื่อพร้อมเพรียงกันแล้วทุกฝ่าย พึงกล่าวคำบูชาพระรัตน-ตรัยว่า ยะมะหัง สัมมาสัมพุทธัง ภะคะวันตัง สะระณัง คะโต (หญิงว่า คะตา) พระผู้มีพระภาค, พระองค์ตรัสรู้ดีแล้วโดยชอบพระองค์ใด, ข้าพเจ้าถึงแล้วว่า เป็นที่พึ่งกำจัดภัยจริง

อิมินา สักกาเรนะ, ตัง ภะคะวันตัง, อะภิปูชะยามิ,

ข้าพเจ้าบูชา, ซึ่งพระผู้มีพระภาคนั้น, ด้วยเครื่องสักการะอันนี้.

ยะมะหัง สวากขาตัง, ธัมมัง สะระณัง คะโต (หญิงว่า คะตา) พระธรรมที่พระผู้มีพระภาค, พระองค์ตรัสไว้ดีแล้วสิ่งใด, ข้าพเจ้าถึงแล้วว่า เป็นที่พึ่งกำจัดภัยจริง

อิมินา สักกาเรนะ, ตัง ธัมมัง, อภิปูชะยามิ,

ข้าพเจ้าบูชา, ซึ่งพระธรรมนั้น, ด้วยเครื่องสักการะอันนี้.

ยะมะหัง สุปะฏิปันนัง, สังฆัง สะระณัง คะโต (หญิงว่า คะตา)

พระสงฆ์ที่ท่านเป็นผู้ปฏิบัติดีแล้วหมู่ใด, ข้าพเจ้าถึงแล้วว่า, เป็นที่พึ่งกำจัดภัยจริง

อิมินา สักกาเรนะ, ตัง สังฆัง อะภิปูชะยามิ

ข้าพเจ้าบูชา, ซึ่งพระสงฆ์หมู่นั้น, ด้วยเครื่องสักการะอันนี้

อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ ภะคะวา, พุทธัง ภะคะวันตัง อะภิวาเทมิ (กราบ)

สวากขาโต ภะคะวะตา ธัมโม, ธัมมัง นะมัสสามิ (กราบ)

สุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ, สังฆัง นะมามิ (กราบ)

ต่อจากนี้ หัวหน้าอุบาสกหรืออุบาสิกาถึงคุกเข่าประณมมือประกาศองค์อุโบสถ ทั้งคำบาลีและคำไทย ดังนี้

อัชชะ โภนโต ปักขัสสะ อัฏฐะมีทิวะโส (ถ้าวันพระ 15 ค่ำว่า **ปัณณะระสีทิวะโส** 14 ค่ำว่า **จาตุตทะสีทิวะโส) เอวะรูโป โข โภนโต ทิวะโส พุทเธนะ ภะคะวะตา ปัญญัตตัสสะ ธัมมัสสะวะนัสสะ เจวะ ตะทัตถายะ อุปาสะกะอุปาสิกานัง อุโปสะถัสสะ จะ กาโล โหติ หันทะ มะยัง โภนโต สัพเพ อิธะ สะมาคะตา ตัสสะ ภะคะวะโต ธัมมานุธัมมะปะฏิปัตติยา ปูชะนัตถายะ อิมัญจะ รัตติง อิมัญจะ ทิวะสัง อัฏฐังคะสะมันนาคะตัง อุโปสะถัง อุปะวะสิสสามาติ กาละปะริจเฉทัง กัตวา ตัง ตัง เวระมะณิง อารัมมะณัง กะริตวา อะวิกขิตตะจิตตา หุตวา สักกัจจัง อุโปสะถัง สะมาทิเยยยามะ อีทิสัง หิ อุโปสะถัง สัมปัตตานัง อัมหากัง ชีวิตัง มา นิรัตถะกัง โหตุ ฯ**

คำแปล

ขอประกาศเริ่มเรื่องความที่จะสมาทานรักษาอุโบสถ อันพร้อมไปด้วยองค์แปดประการ ให้สาธุชนที่ได้ตั้งจิตสมาทานทราบทั่วกันก่อน แต่สมาทาน ณ. บัดนี้ ด้วยวันนี้ เป็นวันอัฏฐะมีดิถีที่แปด (ถ้าวันพระ 15 ค่ำว่า วันปัณณะระสีดิถีที่สิบห้า 14 ค่ำว่า วันจาตุตตะทะสีดิถีที่สิบสี่) แห่งปักษ์มาถึงแล้ว ก็แหละวันเช่นนี้ เป็นกาลที่สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงบัญญัติแต่งตั้งไว้ให้ประชุมกันฟังธรรมและเป็นกาลที่จะรักษาอุโบสถของ อุบาสกอุบาสิกทั้งหลายเพื่อประโยชน์แก่กาเรฟังธรรมนั้นด้วย เชิญเถิดเราทั้งหลายทั้งปวงที่ได้มาประชุมพร้อมกัน ณ ที่นี้ พึงกำหนดกาลว่าจะรักษาอุโบสถตลอดวันหนึ่งกับคืนหนึ่งนี้ แล้วพึงทำความเว้นโทษนั้น ๆ เป็นอารมณ์คือ

- เว้นจากฆ่าสัตว์ 1
- เว้นจากลักฉ้อสิ่งที่เจ้าของเขาไม่ให้ 1
- เว้นจากประพฤติกรรมที่เป็นข้าศึกแก่พรหมจรรย์ 1
- เว้นจากเจรจาคำเท็จล่อลวงผู้อื่น 1
- เว้นจากดื่มสุราเมรัยอันเป็นเหตุที่ตั้งแห่งความประมาท 1
- เว้นจากบริโภคอาหาร ตั้งแต่เวลาพระอาทิตย์เที่ยงไปแล้ว
- จนถึงเวลาอรุณขึ้นมาใหม่ 1
- เว้นจากฟ้อนรำขับร้องและประโคมเครื่องดนตรีต่าง ๆ แต่บรรดาที่เป็นข้าศึกแก่บุญกุศลทั้งสิ้น และทัดทรงประดับตกแต่งร่างกายด้วยดอกไม้ของหอม เครื่องประดับเครื่องทาเครื่องย้อม ผัดผิวทำกายให้วิจิตรงดงามต่าง ๆ อันเป็นเหตุที่ตั้งแห่งความกำหนัดยินดี 1
- เว้นจากนั่งนอนเหนือเตียงตั่งม้าที่มีเท้าสูงเกินประมาณ และที่นั่งที่นอนใหญ่ ภายในมีนุ่นและสำลี และเครื่องปูลาดที่วิจิตรด้วยเงินและทองต่าง ๆ 1

อย่าให้มีจิตฟุ้งซ่านส่งไปอื่น พึงสมาทานเอาองค์อุโบสถทั้งแปดประการโดยเคารพ เพื่อจะบูชาสมเด็จ พระผู้มีพระภาค พระพุทธเจ้านั้น ด้วยธรรมานุธรรมะปฏิบัติตามกำลังของคฤหัสถ์ทั้งหลาย ชีวิตของเราท่านทั้งหลายที่ได้ดำรงมาถึงวันอุโบสถเข้าเช่นนี้แล้ว อย่าพึงยังชีวิตร่างกายซึ่งเป็นที่รัก ให้ตกล่วงไปเปล่าปราศ-จากประโยชน์นั้นเลย ฯ

(เมื่อหัวหน้าประกาศจบแล้ว พระสงฆ์ผู้แสดงธรรมชั้นนั่งบนธรรมาสน์ อุบาสกอุบาสิกาพึงนั่งคุกเข่ากราบพร้อมกัน 3 ครั้ง แล้วกล่าวคำอารธนาอุโบสถศีลพร้อมกัน ว่าดังนี้)

ฐาน ฯ

มะยัง ภันเต ติสะระเณนะ สะหะ
อัฏฐังคะสะมันนาคะตัง อุโปสะถัง ยาจามะ (ว่า 3 จบ)

ต่อนี้ คอยตั้งใจรับสรณคมน์และศีลโดยเคารพ คือประณมมือว่าตามคำที่พระสงฆ์บอกเป็นตอน ๆ ว่า

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (ว่า 3 จบ)

พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ
ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ
สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ

ทุติยัมปิ พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ
ทุติยัมปิ ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ
ทุติยัมปิ สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ
ตะติยัมปิ พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ
ตะติยัมปิ ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ
ตะติยัมปิ สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ

เมื่อพระสงฆ์ว่า ติสะระณะคะมะนัง นิฏฐิตัง พึงรับพร้อมกันว่า **อามะ ภันเต**

1. **ปาณาติปาตา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ**
2. **อะทินนาทานา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ**
3. **อะพรัหมะจะริยา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ**
4. **มุสาวาทา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ**
5. **สุราเมระยะมัชชะปะมาทัฏฐานา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ**
6. **วิกาละโภชะนา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ**

7. นัจจะคีตะวาทิตะวิสูกะทัสสะนา มาลาคันธะวิเลปะนะ-ธาระณะ มัณฑะนะวิภูสะนัฏฐานา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ

8. อุจจาสะยะนะมะหาสะยะนา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ

อิมัง อัฏฐังคะสะมันนาคะตัง, พุทธะปัญญัตตัง อุโปสะถัง, อิมัญจะ รัตติง อิมัญจะ ทิวะสัง, สัมมะเทวะ อะภิรักขิตุง สะมาทิยามิ. (หยุดรับเพียงเท่านี้) ตอนนี้พระสงฆ์ว่า อิมานิ อัฏฐะ สิกขาปะทานิ อุโปสะถะวะเสนะ มะสะสิกริตวา สาธุกัง อัปปะมาเทนะ รักขิตัพ-พานิ (พึงรับพร้อมกันว่า) อามะ ภันเต (พระสงฆ์ว่าต่อ)

สีเลนะ สุคะติง ยันติ สีเลนะ โภคะ สัมปะทา
สีเลนะ นิพพุติง ยันติ ตัสมา สีลัง วิโสธะเย ฯ

พึงกราบพร้อมกัน 3 ครั้ง ต่อนี้นั่งราบพับเพียบประนมมือฟังธรรม เมื่อจบแล้ว พึงให้สาธุการและสวดประกาศตนพร้อมกันดังนี้

สาธุ สาธุ สาธุ

อะหัง พุทธัญจะ ธัมมัญจะ สังฆัญจะ สะระณัง คะโต (หญิงว่า คะตา) อุปาสะกัตตัง (หญิงว่า อุปาสิกัตตัง) เทเสสิง ภิกขุสังฆัสสะ สัมมุขา

เอตัง เม สะระณัง เขมัง เอตัง สะระณะมุตตะมัง
เอตัง สะระณะมาคัมมะ สัพพะทุกขา ปะมุจจะเย
ยะถาพะลัง จะเรยยาหัง สัมมาสัมพุทธะสาสะนัง

ทุกขะนิสสะระณัสเสวะ ภาคี อัสสัง (หญิงว่า ภาคินิสสัง) อะนา-
คะเต ฯ

กาเยนะ วาจายะ วะ เจตะสา วา
พุทเธ กุกัมมัง ปะกะตัง มะยา ยัง
พุทโธ ปะฏิคคัณหะตุ อัจจะยันตัง
กาลันตะเร สังวะริตุง วะ พุทเธ
กาเยนะ วาจายะ วะ เจตะสา วา
ธัมเม กุกัมมัง ปะกะตัง มะยา ยัง
ธัมโม ปะฏิคคัณหะตุ อัจจะยันตัง
กาลันตะเร สังวะริตุง วะ ธัมเม
กาเยนะ วาจายะ วะ เจตะสา วา
สังเฆ กุกัมมัง ปะกะตัง มะยา ยัง
สังโฆ ปะฏิคคัณหะตุ อัจจะยันตัง
กาลันตะเร สังวะริตุง วะ สังเฆ ฯ

คำอาราธนาธรรมพิเศษ

จาตุตทะสี ปัณณะระสี ยา จะ ปักขัสสะ อัฏฐะมี
กาลา พุทเธนะ ปัญญัตตา สัทธัมมัสสะวะนัสสิเม
อัฏฐะมี โข อะยันทามิ สัมปัตตา อะภิลักขิตา
เตนายัง ปะริสา ธัมมัง โสตุง อิธะ สะมาคะตา
สาธุ อัยโย ภิกขุสังโฆ กะโรตุ ธัมมะเทสะนัง
อะยัญจะ ปะริสา สัพพา อัฏฐิกัตวา สุณาตุ ตันติ ฯ

หมายเหตุ ถ้าวันพระ 15 ค่ำ ว่า ปัณณะระสี ถ้า 14 ค่ำว่า จาตุต-
ทะสี

คำสาธุการเมื่อพระเทศน์จบ

สาธุ พุทธะสุโพธิตา, สาธุ/ ความตรัสรู้ดีจริงของพระพุทธเจ้า.

สาธุ ธัมมะสุธัมมะตา, สาธุ/ ความเป็นธรรมดีจริงของพระธรรม.

สาธุ สังฆัสสุปะฏิปัตติ, สาธุ/ ความปฏิบัติดีจริงของพระสงฆ์.

อะโห พุทโธ พระพุทธเจ้า น่าอัศจรรย์จริง.

อะโห ธัมโม พระธรรมเจ้า น่าอัศจรรย์จริง.

อะโห สังโฆ พระสงฆ์เจ้า น่าอัศจรรย์จริง.

อะหัง พุทธัญจะ ธัมมัญจะ สังฆัญจะ สะระณัง คะตา (คะโต)

ข้าพเจ้าถึงแล้ว, ซึ่งพระพุทธเจ้า, พระธรรมเจ้า, พระสงฆ์เจ้า, ว่าเป็นที่พึ่งระลึกถึง.

อุปาสิกัตตัง (อุปาสะกัตตัง) เทเสสิง ภิกขุ สังฆัสสะ สัมมุขา

ข้าพเจ้าขอแสดงตน, ว่าเป็นอุบาสิกา, ในที่จำเพาะหน้าพระภิกษุสงฆ์.

เอตัง เม สะระณัง เขมัง, เอตัง สะระณะมัตตะมัง.

พระรัตนตรัยนี้, เป็นที่พึ่งของข้าพเจ้าอันเกษม, พระรัตนตรัยนี้, เป็นที่พึ่งอันสูงสุด.

เอตัง สะระณะมาคัมมะ, สัพพะทุกขา ปะมุจจะเย.

เพราะอาศัยพระรัตนตรัยนี้ เป็นที่พึ่ง, ข้าพเจ้าพึงพ้นจากทุกข์ทั้งปวง.

ยะถา พะลัง จะเรยยาหัง สัมมาสัมพุทธะสาสะนัง.

ข้าพเจ้าจักประพฤติ, ซึ่งพระธรรมคำสั่งสอน, ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า, โดยสมควรแก่กำลัง.

ทุกขะนิสสะระณัสเสวะ ภาคินิสสัง (ภาคีอัสสัง) อะนาคะเต.

ขอข้าพเจ้าพึงมีส่วนแห่งพระนิพพาน, อันเป็นที่ยกตนออกจากทุกข์, ในอนาคตกาล, เบื้องหน้าโน้น เทอญ.

คำลากลับบ้าน

หันทะทานิ มะยัง ภันเต อาปุจฉามะ

พะหุ กิจจา มะยัง พะหุ กะระณียา

พระสงฆ์ผู้รู้รับลากล่าวคำว่า "**ยัสสะทานิ ตุมเห กาลัง มัญญะถะ**" ผู้ลาพึงรับพร้อมกันว่า "**สาธุ ภันเต**" แล้วกราบ 3 ครั้ง

วิธีการปฏิบัติ

ผู้ปฏิบัติเตรียมดอกไม้ ธูป เทียน บูชาพระรัตนตรัย (ถ้ามี) ถ้าอุบาสก อุบาสิกาพึงสมาทานศีล 5-8 ถ้าเป็นพระภิกษุ-สามเณร มีความสงสัยในศีลก็แสดงความบริสุทธิ์เสียก่อน

กล่าวคำนอบน้อมพระรัตนตรัย (3 ครั้ง)

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ ฯ

กล่าวคำมอบตัว

อิมาหัง ภันเต ภะคะวา อัตตะภาวัง ภะคะวะโต ปะริจจะชามิฯ

ข้าแต่พระผู้มีพระภาคเจ้าผู้เจริญ ข้าพระองค์ขอมอบอัตภาพร่างกายนี้ แด่พระผู้มีพระภาคเจ้า เพื่อเจริญพระวิปัสสนากัมมัฏฐาน ฯ

คำสมาทานก่อนปฏิบัติ

อะหัง วิปัสสนากัมมัฏฐานัง สมาทิยามิ (ว่า 3 ครั้ง)
สัพพะทุกขะ นิสสะระณะ นิพพานะ สัจฉิกะระณัตถายะ

ข้าพเจ้าขอสมาทานวิปัสสนากัมมัฏฐาน แม้ในครั้งที่ 2 แม้ในครั้งที่ 3 เพื่อกระทำพระนิพพานให้แจ้ง อันเป็นที่สิ้นไป แห่งกองทุกข์ทั้งปวงเทอญฯ

สาธุ สาธุ ข้าพเจ้าขออาราธนาคุณพระพุทธเจ้า คุณพระ-ธรรมเจ้า คุณพระสงฆ์เจ้า คุณบิดามารดา คุณครูอุปัชฌาย์อาจารย์ คุณทานบารมี คุณศีลบารมี และบารมีทั้งหลาย ที่ข้าพเจ้าได้สั่งสมอบรมมา ตั้งแต่อดีตชาติ และปัจจุบันชาตินี้

ขอกุศลเหล่านี้จงมาเป็นปัจจัย ให้ข้าพเจ้าปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐานได้สำเร็จ ให้ได้บรรลุมรรคผลนิพพาน สมความปรารถนาทุกประการ...เทอญฯ

(การขึ้นกัมมัฏฐานควรมีดอกไม้ ธูป เทียน ใส่พานไป ไปขึ้นกับพระพุทธรูปในบ้าน ถ้าไม่มีก็ให้นึกถึงพระพุทธรูปองค์หนึ่งที่เรานับถือก็ได้)

คำมอบอัตภาพให้กับพระอาจารย์

อิมาหัง ภันเต / อาจาริยะ / อัตตะภาวัง / อาจะริยัสสะ / ปะริจจะ-ชามิ / ข้าแต่พระอาจารย์ผู้เจริญ / ข้าพเจ้า / ขอมอบอัตภาพ / ร่าง-กายนี้ / ให้แก่พระอาจารย์ / เพื่อให้พระอาจารย์ / แนะนำ / ตักเตือน / สั่งสอนให้ข้าพเจ้า / พ้นจากอาสวะ / เครื่องดองในสันดาน /

นิพพานัสสะ เม ภันเต / สัจฉิกะระณัตถายะ / กัมมัฏฐานัง / เทหิ / ....ข้าแต่พระอาจารย์ผู้เจริญ / ขอพระอาจารย์ / โปรดให้-

พระกัมมัฏฐาน / เพื่อกระทำให้แจ้ง /เป็นอุปนิสัยปัจจัย / ให้ถึง-ซึ่งพระนิพพาน / ณ กาลบัดเดี๋ยวนี้ เถิด.

คำมอบความสุขให้กับตนเอง

อะหัง สุขิโต โหมิ,

ขอให้ข้าพเจ้า, จงมีความสุขเถิด,

อะหัง นิททุกโข โหมิ,

ขอให้ข้าพเจ้า, ปราศจากความทุกข์เถิด,

อะหัง อะโรโค โหมิ,

ขอให้ข้าพเจ้า, ปราศจากโรคภัยเถิด,

อะหัง อะเวโร โหมิ,

ขอให้ข้าพเจ้า, ปราศจากเวรภัยเถิด,

อะหัง อัพพะยา ปัชโฌ โหมิ,
ขอให้ข้าพเจ้า, ปราศจากความพยายามเบียดเบียนเถิด,

อะหัง อะนีฆา โหมิ,

ขอให้ข้าพเจ้า, ปราศจากความลำบากกายลำบากใจเถิด,

สุขี อัตตานัง, ปะริหะรามิ,
รักษาตนของข้าพเจ้า, ให้มีความสุขเถิด,

คำขอขมาโทษ

กายกรรมสาม / วจีกรรมสี่ / มโนกรรมสาม / ที่ข้าพเจ้าทั้งหลาย / ได้สพประมาทพลาดพลั้ง / ล่วงเกินด้วยกายก็ดี / ด้วยวาจาก็ดี

/ ด้วยใจก็ดี / มีเจตนาก็ดี / ไม่มีเจตนาก็ดี / ต่อหน้าก็ดี / ลับหลัง-ก็ดี / ขออโหสิกรรม / ซึ่งกันและกัน / ตั้งแต่บัดนี้ / เป็นต้นไป / อย่ามีเวรภัย / ชาติหนึ่งภพใด / ขอให้สร้างแต่กรรมดี / สร้าง-บารมีของตน / ให้พ้นภัยพาล / ลุล่วงบ่วงมาร / ในอนาคตกาล / เบื้องหน้าโน้น เทอญ.

คำแผ่เมตตาไปตามทิศทั้ง 10

ปุรัตหถิมายะ / ทิสายะ / สัพเพ สัตตา / สุขี โหนตุ /

ขอให้สรรพสัตว์ทั้งหลาย / อยู่อย่างทิศตะวันออก, จงมีความสุขเถิด.

อาคะเณยะ / ทิสายะ / สัพเพ สัตตา / สุขี โหนตุ /

ขอให้สรรพสัตว์ทั้งหลาย / อยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้, จงมีความสุขเถิด.

ทักขิณายะ / ทิสายะ / สัพเพ สัตตา /สุขี โหนตุ /

ขอให้สรรพสัตว์ทั้งหลาย / อยู่ทางทิศใต้, จงมีความสุขเถิด.

หรดียะ / ทิสายะ / สัพเพ สัตตา / สุขี โหนตุ /

ขอให้สรรพสัตว์ทั้งหลาย / อยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้, จงมี-ความสุขเถิด.

ปัจฉิมายะ / ทิสายะ / สัพเพ สัตตา / สุขี โหนตุ /

ขอให้สรรพสัตว์ทั้งหลาย / อยู่ทางทิศตะวันตก, จงมีความสุขเถิด.

พายัพพะ / ทิสายะ / สัพเพ สัตตา / สุขี โหนตุ /

ขอให้สรรพสัตว์ทั้งหลาย / อยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ / จงมีความสุขเถิด.

อุตตะรายะ / ทิสายะ / สัพเพ สัตตา / สุขี โหนตุ /

ขอให้สรรพสัตว์ทั้งหลาย / อยู่ทางทิศเหนือ / จงมีความสุขเถิด /

อีสาณะ / ทิสายะ / สัพเพ สัตตา / สุขี โหนตุ /

ขอให้สรรพสัตว์ทั้งหลาย / อยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ / จงมีความสุขเถิด.

เหฏฐิมายะ / ทิสายะ / สัพเพ สัตตา / สุขี โหนตุ /

ขอให้สรรพสัตว์ทั้งหลาย / อยู่ทางทิศเบื้องต่ำ / จงมีความสุขเถิด.

อุปะริมายะ / ทิสายะ / สัพเพ สัตตา / สุขี โหนตุ /

ขอให้สรรพสัตว์ทั้งหลาย / อยู่ทางทิศเบื้องสูง / จงมีความสุขเถิด /

อย่ามีเวรภัย / ซึ่งกันและกันเลย.

คำแผ่เมตตาให้สรรพสัตว์

สัพเพ สัตตา,

หมู่สัตว์ทั้งปวง

สัพเพ ปาณา,

หมู่สัตว์ที่มีลมปราณทั้งปวง

สัพเพ ภูตา,

หมู่ภูติทั้งปวง

สัพเพ ปุคคะลา,

บุคคลทั้งหลายทั้งปวง

สัพเพ อัตตะ, ภาวะ ปะริยา ปันนา,

หมู่สัตว์เกี่ยวเนื่อง, ด้วยอัตตะภาพ,

ลมปราณทั้งปวง,

สัพพา อิตถิโย,

สตรีทั้งหลายทั้งปวง,

สัพเพ ปุริสา,

บุรุษทั้งหลายทั้งปวง

สัพเพ อริยา,

พระอริยะเจ้าทั้งหลายทั้งปวง,

สัพเพ เทวา,

เทพเจ้าทั้งหลายทั้งปวง,

สัพเพ วินิปาติกา,

หมู่สัตว์นรกทั้งหลายทั้งปวง,

อะเวรา โหนตุ,

ขออย่ามีเวร, ซึ่งกันและกัน,

อัพพะยา ปัชฌา,

อย่ามีความลำบาก, ซึ่งกันและกัน,

อนีฆา,

อย่ามีอุปสรรค, ซึ่งกันและกัน,

สุขี อัตตานัง ปะริหะรันตุ, รักษาตนของตน, ให้มีความสุขเถิด,

ขอเดชะตั้งจิตอุทิศผล
บุญกุศลนี้แผ่ไปให้ไพศาล
ถึงบิดามารดา ครูอาจารย์
ทั้งลูกหลานญาติมิตรสนิทกัน
ทั้งคนเคยร่วมรักสมัครใคร่
ขอให้ได้ส่วนกุศลผลของฉัน
ทั้งเจ้ากรรมนายเวรและเทวัญ

มีเทพยดา, พระอินทร์, พระพรหม, พระยม, พระกาฬ, ท้าวจตุโลกบาลทั้งสี่, พระภูมิเจ้าที่, เจ้ากรุงพาลี, นางพระธรณี, นางพระคงคา, พระเพลิง, พระพาย, แม่พระโภสพ, ตลอดทั้งสรรพสัตว์ทั้งหลาย, ดวงวิญญาณทั้งหลาย, เจ้าเวรนายกรรมทั้งหลาย, ศัตรูหมู่มารทั้งหลาย, ผู้มีอุปการะคุณทั้งหลาย, มีส่วนได้ในกุศลผลบุญนี้, ที่ได้รับความทุกข์, ขอให้พ้นจากทุกข์, ที่ได้รับความสุข, ขอให้สุขยิ่ง ๆ ขึ้นไป, ขอให้ท่านทั้งหลายเหล่านั้น, จงได้รับอนุโมทนา, ในส่วนกุศลผลบุญ, ที่ข้าพเจ้าทั้งหลายกระทำดีแล้วในวันนี้, สำหรับท่านหมั่นปฏิบัติวิปัสสนา, ขอให้พาได้พบสุขทุกวิถี, ได้มรรคผลนิพพานของญาณมุนี, ในชาตินี้มีมรรคผลทุก ๆ คนเทอญ.

คำแผ่เมตตาแบบพรหมวิหาร

สัพเพ สัตตา...

อันว่าสัตว์ทั้งหลายทั้งปวง, ที่เป็นเพื่อนทุกข์, เกิด แก่ เจ็บ ตาย, ด้วยกันทั้งหมดทั้งสิ้น.

อะเวรา โหนตุ...

ขอจงอย่าได้มีเวร, ต่อกันและกันเลย,

อัพยาปัชฌา โหนตุ...

ขอจงอย่าได้เบียดเบียน, ซึ่งกันและกันเลย,

อะนีฆา โหนตุ...

ขอจงพากันอยู่เป็นสุข, อย่ามีทุกข์เลย,

สุขี อัตตานัง ปะริหะรันตุ,...

ขอจงรักษาตนของตน, ให้เป็นสุขเถิด,

สัพเพ สัตตา...

อันว่าสัตว์ทั้งหลายทั้งปวง, ที่เป็นเพื่อนทุกข์, เกิด แก่ เจ็บ ตาย, ด้วยกันทั้งหมดทั้งสิ้น,

กัมมะทุกขา ปะมุญจันตุ...

ขอจงได้มีความพ้นทุกข์เถิด,

ชะรา ธัมมาหิ...

เราไม่ล่วงพ้นความแก่ชราไปได้,

พยาธิ ธัมมาหิ...

เราไม่ล่วงพ้นความเจ็บไข้ไปได้,

มรณา ธัมมาหิ...

เราไม่ล่วงพ้นความตายไปได้,

สัพเพ สัตตา...

อันว่าสัตว์ทั้งหลายทั้งปวง, ที่เป็นเพื่อนทุกข์, เกิด แก่ เจ็บ ตาย, ด้วยกันทั้งหมดทั้งสิ้น,

กัมมัสสะกา...

มีกรรมเป็นของตัว,

กัมมะทายาทา...

มีกรรมเป็นมรดก,

กัมมะโยนิ...

มีกรรมเป็นกำเนิด,

กัมมะพันธุ...

มีกรรมเป็นพวกพ้อง,

กัมมะปะฏิสะระณา...

มีกรรมเป็นที่พึ่งอาศัย,

ยัง กัมมัง กะริสสามิ...

ได้ทำกรรมอันใดไว้,

กัลยาณัง วา...

ดีก็ตาม,

ปาปะกัง วา...

ชั่วก็ตาม,

ตัสสะ ทายาทา ภะวิสสามิ...

เขาทั้งหลายเหล่านั้น, จะได้รับผลกรรมนั้น แล.

กรวดน้ำตอนเย็น

อุททิสสะนาธิฏฐานคาถา

(หันทะ มะยัง อุททิสสะนาธิฏฐานะคาถาโย ภะณามะ เส ฯ)

อิมินา ปุญญะกัมเมนะ	ด้วยบุญนี้ อุทิศให้
อุปัชฌายา คุณุตตะรา	อุปัชฌาย์ ผู้เลิศคุณ
อาจาริยูปะการา จะ	แลอาจารย์ ผู้เกื้อหนุน
มาตา ปิตา จะ ญาตะกา	ทั้งพ่อแม่ แลปวงญาติ
สุริโย จันทิมา ราชา	สูรย์จันทร์ แลราชา
คุณะวันตา นะราปิ จะ	ผู้ทรงคุณ หรือสูงชาติ
พรัหมะมารา จะ อินทา จะ	พรหมมาร และอินทราช
โลกะปาลา จะ เทวะตา	ทั้งทวยเทพ และโลกบาล
ยะโม มิตตา มะนุสสา จะ	ยมราช มนุษย์มิตร
มัชฌัตตา เวริกาปิ จะ	ผู้เป็นกลาง ผู้จ้องผลาญ
สัพเพ สัตตา สีขี โหนตุ	ขอให้ เป็นสุขศานต์
	ทุกทั่วหน้า อย่าทุกข์ทน
ปุญญานิ ปะกะตานิ เม	บุญผอง ที่ข้าทำ
	จงช่วยอำนวย ศุภผล
สุขัง จะ ติวิธัง เทนตุ	ให้สุข สามอย่างล้น
ขิปปัง ปาเปถะ โวมะตัง	ให้ลุถึง นิพพานพลัน
อิมินา ปุญญะกัมเมนะ	ด้วยบุญนี้ ที่เราทำ

อิมินา อุททิสเสนะ จะ	แลอุทิศ ให้ปวงสัตว์
ขิปปาหัง สุล๎ะเภ เจวะ	เราพลันได้ ซึ่งการตัด
ตัณหุปาทานะเฉทะนัง	ตัวตัณหา อุปาทาน
เย สันตาเน หินา ธัมมา	สิ่งชั่ว ในดวงใจ
ยาวะ นิพพานะโต มะมัง	กว่าเราจะ ถึงนิพพาน
นัสสันตุ สัพพะทา เยวะ	มลายสิ้น จากสันดาน
ยัตถะ ชาโต ภะเว ภะเว	ทุก ๆ ภพ ที่เราเกิด
อุชุจิตตัง สะติปัญญา	มีจิตตรง และสติ
	ทั้งปัญญา อันประเสริฐ
สัลเลโข วิริยัมหินา	พร้อมทั้ง ความเพียรเลิศ
	เป็นเครื่องขูด กิเลสหาย
มารา ละภันตุ โนกาสัง	โอกาส อย่าพึงมี
	แก่หมู่มาร สิ้นทั้งหลาย
กาตุญจะ วิริเยสุ เม	เป็นช่อง ประทุษร้าย
	ทำลายล้าง ความเพียรจม
พุทธาทิปะวะโร นาโถ	พระพุทธผู้ บวรนาถ
ธัมโม นาโถ วะรุตตะโม	พระธรรมที่ พึ่งอุดม
นาโถ ปัจเจกะพุทโธ จะ	พระปัจเจกะ พุทธะสม-
สังโฆ นาโถตตะโร มะมัง	ทบพระสงฆ์ ที่พึ่งผยอง
เตโสตตะมานุภาเวนะ	ด้วยอา- นุภาพนั้น
มาโรกาสัง ละภันตุ มา	ขอหมู่มาร อย่าได้ช่อง
ทะสะปุญญานุภาเวนะ	ด้วยเดชบุญ ทั้งสิบป้อง
มาโรกาสัง ละภันตุ มา	อย่าเปิดโอกาสแก่มารทั้งหลาย
	(เทอญ)

บทกรวดน้ำพิเศษต่อจากอิมินาบทใหญ่

บุญนี้ที่ทำ	ขอเป็นข้าวน้ำ	เครื่องทิพย์นานา
เป็นวิมานทอง	เรืองรองโสภา	กับทั้งนางฟ้า
พันหนึ่งบริวาร	เครื่องทิพย์ทั้งนี้	ขอถึงชนนี
บิดาอย่านาน	ถึงญาติมิตรทุกหมู่	ครูบาอาจารย์
พ้นทุกข์อย่านาน	ได้วิมานทอง	ฝูงเปรตทั้งหลาย
นรกอสุรกาย	หมู่สัตว์ทั้งผอง	กุ้งปลาปูหอย
ใหญ่น้อยเนืองนอง	จงตั้งใจปอง	รับเอาส่วนบุญ
สัตว์เล็กสัตว์ใหญ่	ตัวเรานี้ไซร้	ได้ทำทารุณ
ด้วยกายและใจ	ปากร้ายกองกูล	รับเอาส่วนบุญ
อย่ามีเวรกรรม	อินทราเทวา	อีกทั้งพรหมา
ท้าวเวสสุวรรณ	พระภูมิเจ้าที่	พระอาทิตย์พระจันทร์
อังคารพุธนั้น	พระพฤหัสบดี	พระศุกร์พระเสาร์
เทพเจ้าทั้งหลาย	ทั้งหญิงทั้งชาย	สิบสองราศรี
อีกทั้งพระกาฬ	โลกะบาลทั้งสี่	ครุฑธานาคี
กินรีกินรา	เทพเจ้าทั้งหลาย	ทั้งหญิงทั้งชาย
จงโมทนา	รับเอากุศล	ผลบุญนี้หนา
ทั้งพสุธา	คงคาวารี	ชื่อว่าเข็ญใจ
ขอจงอย่าได้	ไปบังเกิดมี	ความยากอย่าให้เห็น
ขอให้เป็นเศรษฐี	คฤหบดี	มนตรีพระยา
คนพาลอย่าให้พบ	ขอให้ประสพ	คนมีปัญญา
เดชะกุศล	ขอให้พ้นศาสตรา	ขอให้ตัวข้า
พบพระศรีอาริย์	ได้ฟังคำสอน	มีใจโอนอ่อน
สำเร็จอย่านาน	ลุถึงเมืองแก้ว	กล่าวแล้วคือนิพพาน
ดับชาติสังขาร	จากดลกโลกีย์	นิพพานะ ปัจจะโยโหตุ ฯ

พระคาถาตรวจน้ำ

ข้าพเจ้าขออุทิศหมาย ส่วนบุญจ่ายให้ทุกคน ขออำนาจพระทศพล
ผู้สิ้นกิเลสและราคะ ขอเดชะนุภาพยิ่ง บำรุงสิ่งพระศาสนา
ธรรมทานศีลภาวนา บุญกิริยาวัตถุนั้น ส่วนบุญที่ตัวข้า
ได้ทำมาทุกสิ่งอัน ขอแผ่ผลกุศลพลัน ไปถึงท่านผู้มารดา
อีกทั้งปิตุเรศ บังเกิดเกตุเหนือเกศา ได้บำรุงเลี้ยงลูกมา
พระคุณท่านหาไหนปาน ส่วนบุญที่ข้าทำ ขอจงนำส่งข่าวสาร
ให้เป็นสุขสำราญ อยู่สถานที่ใดใด สำเร็จกิจประโยชน์มา
ที่ตัวข้าจำนงค์ไป ถึงบิดาและมารดร แต่ก่อนไร ฯ
เกิดชาติไหนให้ทุกคน ทั้งอาจารย์บรรหารเหตุ แน่นิเทศให้ได้ผล
บรรดาญาติทุกคน ถึงไม่ใช่ญาติก็เหมือนกัน ที่เกิดแก่แลไข้ตาย
ข้ามุ่งหมายให้ทั้งนั้น จักรวารทั้งหมื่นพัน ทั่วถึงกันทุกคนไป
ทั้งพระอินทร์และพรหมมาร ทั้งพระกาฬผู้เกรียงไกร ท้าวเวทสุวรรณอันเป็นใหญ่
ท้าวจัตตุโลกกะบาล นายนิยบาล เทพบุตรเทพธิดา
ทั้งพระยายมราช ทั้งเทวาทุกสถาน จงมารับผลกุศลทาน
เหมือนยังท่านได้ทำเอง จะปรารถนาสิ่งอันใด ขอให้ได้จงเหมาะเหม็ง
ประการหนึ่งข้าพึงเกรง ถึงเวรกรรมที่ทำมา ข้าขออนุญาต โหสิขาดส่วนเวลา
เราทำท่านท่านทำมา ขอเลิกแล้วเป็นแคล้วกัน ในระยะหนึ่งข้าขอผล
ส่วนกุศลทุกสิ่งอัน จงมารักษาตัวข้าพลัน ให้คุ้มกันสิ่งโพยภัย
เกิดชาติไหนไหน ขอให้ได้สุข อย่ามีทุกข์ทุกชาติไป
โลภโกรธหลงนี้จงไกล ขอกลับใกล้พระศาสนา กว่าจะถึงพระนิพพาน
จงสำราญทุกชาติมา ส่วนบุญที่ทำมา จงประสิทธิ์ฤทธิแรง
ศรัทธาอันกล้าแข็ง ฤทธิแรงทุกชาติไป ทุกข์โศรกแลโรคภัย
ขอให้ไกลจากสันดาน ขอถึงซึ่งพระนิพพาน นะปัจติโยโหตุ

ภาษิตคำกลอนสอนใจ

ขอแสดงแต่งนำเป็นคำสอน ไว้สืบศาสนาให้ถาวร
สำหรับสอนให้เกิดคุณบุญในใจ อันองค์สมเด็จพระชินวร
ท่านสั่งสอนจะให้สัตว์พ้นห่วงใหญ่ เพราะอวิชชาตัณหากำบังไว้
จึงมิได้แลเห็นสังขารา อันตัณหาลวงล่อให้ก่อเกิด
ตรองดูเถิดจับให้ได้สิ่งที่ชั่วตัวตัณหา จับเป็นก็จะเห็นอนัตตา
ว่าตัณหามันเป็นของให้หมองใจ แม้ปรารถนาสิ่งอันใดได้สมคิด
เมื่อดับจิตจะเอาของไปไว้ไหน แต่โลหิตก็มิติดตัวเราไป
จริงหรือไม่ตรองดูให้จงดี ถ้าแม้นตายกายนั้นย่อมเปื่อยเน่า
ที่แข็งเล่ากลับเป็นปฐวี จะตามติดชีวิตไปก็ไม่มี
ของทั้งนี้ตรองจึงเห็นด้วยปัญญา อันชีวิตเราจะยืนสักหมื่นพัน
ชีวิตนั้นก็ไม่พอกับตัณหา ความอยากนี้สุดที่จะอุปมา
ใครหลงตามแล้วจะพาให้เสียคน ตรองดูเถิดเราท่านสิ้นทั้งหลาย
เร่งขวนขวายก่อสร้างทางกุศล ของอันใดที่จะได้เป็นเพื่อนตน
อย่ากังวลเร่งหาอุตส่าห์ทำ อันชีวิตไม่เป็นสิทธิ์ของเราแท้
ย่อมเจ็บแก่จะทำลายอยู่เช้าค่ำ อันธรรมะของพระเร่งควรทำ
จงกำหนดจดจำให้จงดี แม้ศาสนาครบถ้วนห้าพันแล้ว
เหมือนแสงแก้วมืดมิดไม่มีสี ใครจะสอนเราได้ก็ไม่มี
พระบารมีถอยถดย่อมหมดไป กว่าจะได้พบพระในชาติหน้า
เห็นช้านานนักหนานับไม่ได้ ชาตินี้ทำไม่ดีตกลงไป
สู่นรกขุมใหญ่เป็นเค้ามูล ไม่มีคุณเสียกำเนิดที่เกิดมา.

ข้าพเจ้าขอขอบคุณญาติมิตรที่ให้เกียรติ

มาในงานฌาปนกิจศพ

คุณแม่ขี้หนู ฤกษ์ศิริ

ขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย จงคุ้มครองอภิบาลรักษาท่าน

ท่านคิดสิ่งหนึ่งสิ่งใด ในทางที่ชอบที่ควร

ขอสิ่งนั้นจงสำเร็จทุกประการ

ขอให้ทุกท่านเดินทางกลับด้วยความปลอดภัย

คุณทองขุบ เอี่ยมปรีก
คุณแสวง ฤกษ์ศิริ
คุณถวิล ร่มโพธิ์ทอง

พิมพ์ที่ **หจก. โรงพิมพ์ยูไนเต็ดโปรดักชั่น** 185 ซอยพุทธโอสถ ถนนนเรศ เขตบางรัก กทม. 10500
โทร. 233-0317, 235-6048 *นายชวลิต ไชยธีรภิญโญ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา*

นตฺถิ ปญฺญา สมา อาภา
แสงสว่างเสมอด้วยปัญญา ไม่มี